Nipashe

Alhamisi Aprili 15, 2021 • Tanzania 1,000/- Kenya 100/-

MWANGA WA JAMII

ISSN 0856 • Na. 0580551

The Guardian digital

www.ippmedia.com

nipasheTZ nipasheTZ nipasheTZ 0745 700710

ama
AFYA NA MAZINGIRA
Tumeboresha hivi nyendo za maji kwa mchoro wa 1980
MTETEZI CONSOLATHA:
Fahamu orodha ya ukatili wapatao kinamama walioko kazini sokoni

UKURASA 11

MAKAMBA ataka wakosoa serikali wasiitwe wasaliti

UK. 2

HOSEAH ajinadi kwa nini anafaa kuwa Rais TLS

UK. 8

Ajira 2,000 kumwagwa Afya

YALIYOMO

UKURASA WA 3

WALIOFARIKI DUNIA SAME WAFIKIA 11

IDADI ya watu waliofariki dunia katika ajali ya gari iliyohusisha basi dogo la abiria aina ya Toyota Hiace na Toyota Alphard...

UKURASA WA 3

MWANAFUNZI DARASA LA NNE AJINYONGA HADI KUFA

MWANAFUNZI wa darasa la nne Shule ya Msingi Muungano, wilayani Tunduru, mkoani Ruvuma, Abdul Abubakar (12)...

Mlipuko baruti waua na kujeruhi

UKURASA 2

Walimu nao mkao wa kula ajira 6,000, ni mkakati wa kuajiri watumishi 40,000...

Endelea Uk. 2

Rais Samia Suluhu Hassan, akifanya mazungumzo na Makamu wa Rais, Dk. Philip Isdor Mpango, Ikulu jijini Dodoma jana. PICHA: OMR . **PICHA: IKULU**

MAHOJIANO MAALUM:

Msekwa afunguka kuhusu Rais Samia

UK. 4

Scan Hapa

Fungua App ya QR Code Reader kisha scan kupakua APP yetu

Google Play App Store

MICHEZO TIKETI KOMBE DUNIA YAMPAGAWISHA PAWASA UK.23

MAONI, KATUNI UK.6

Mbunge wa Bumbuli, Januari Makamba, akichangia bajeti ya Ofisi ya Waziri Mkuu ya mwaka 2021/2022, bungeni jijini Dodoma, jana. **PICHA: IBRAHIM JOSEPH**

Ajira 2,000 zaidi kumwagwa Afya

Na Augusta Njoji, DODOMA

SERIKALI imesema iko mbioni kutangaza ajira 2,161 za kada ya afya hivi karibuni ili kupunguza uhaba wa watumishi wa afya.

Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais, Utumishi na Utawala Bora, Mohamed Mchengerwa, alitoa kauli hiyo jana alipokuwa akifungua kikao cha Baraza la Wafanyakazi wa wizara hiyo, jijini hapa.

Alisema kibali cha ajira hizo kinaendelea kushughulikiwa sambamba na ajira za walimu 6,000.

"Ajira hizi tutazitangaza hivi karibuni, mpango wetu wa serikali ni kuhakikisha kwa mwaka 2020/21 tunaajiri watumishi 40,737, kwa namna ambavyo bajeti itaruhusu," alisema.

Alisisitiza serikali chini ya Rais Samia Suluhu Hassan itaendelea kutoa kipaumbele cha ajira kwa watumishi wa umma na vibali vya ajira ili kuziba nafasi zilizoachwa wazi kutokana na watumishi kustaafu, kufariki au kuacha kazi kwasababu mbalimbali.

"Katika ajira hizo kwa mwaka 2020/21 kipaumbele kimetolewa kwenye kada zenye upungufu mkubwa wa watumishi ni pamoja na walimu wa sayansi, hisabati, ufundi sanifu na maabara," alisema.

Alisema kwa upande wa afya kipaumbele ni kuajiri madaktari, wauguzi, wataalamu wa lishe, wataalam wa ugani, nishati, mafuta na gesi.

"Serikali itaendelea kutenga bajeti kila mwaka kutoa ajira mpya na ajira mbadala ili kuimarisha utendaji wa serikali katika sekta mbalimbali," alisema.

Kuhusu upandishaji vyeo na nyongeza ya mishahara kwa watumishi wa umma, Waziri Mchengerwa alisema hivi karibuni kuna watumishi walipanda madaraja, lakini upatikanaji wa takwimu zao umekuwa mgumu.

"Watumishi wanashindwa kupata nyongeza zao za mshahara kutokana na maofisa utumishi wameshindwa kutuletea idadi yao na sisi serikali tumesema katika bajeti ijayo lazima tuwasaidie wapandishe madaraja na tofauti ya madaraja ionekane kwenye salary slip zao na hii ndio tofauti ya serikali ya awamu ya sita, tumejikita moja kwa moja kutatua kero za watumishi," alisema.

Alisema ofisi yake inaendelea kuandaa takwimu hizo na kuomba kibali kwa rais wale ambao taarifa zao zitakuwa tayari katika bajeti 2021/22 itazingatia ili kulimaliza suala hilo.

Aliwataka watumishi kuwajibika wakati wakidai haki zao kwa kuwa hakuna haki bila wajibu.

Pia, alisema katika kuboresha uhusiano mzuri wa utendaji kazi serikali chini ya Rais Samia amesisitiza kufanya kazi kwa bidii na weledi ili kutoa huduma bora kwa Watanzania badala ya kutumia nguvu, ubabe na uonevu.

"Rais wetu msisitizo wake mkubwa ni katika kuwapigania watumishi wa umma na Watanzania wanyonge kwenye maeneo yao, kwa hiyo matumizi ya ubabe na uonevu si sehemu ya fikra za Rais wa awamu ya sita," alisema.

Alitoa wito kwa waajiri na watumishi wote kufuata maelekezo hayo kwamba matumizi ya mabavu na uonevu si sehemu ya fikra za rais.

"Tutafanya vizuri sana kama tutazingatia sheria katika masuala yote ya utawala bora, taifa letu lina uwezo wa kufanya vizuri sana kushinda wakati mwingine wowote, nasisitiza hilo, tunafanya hili ili wananchi wapate huduma bora bila kubugudhiwa," alisema.

Alihimiza waajiri wote kuhakikisha mabaraza ya wafanyakazi yanakuwa hai na kufanya kazi kikamilifu.

Mlipuko wa baruti waua na kujeruhi

Na Thobias Mwanakatwe, SONGWE

BARUTI zinazotumika kulipulia miamba kwenye machimbo ya dhahabu, zimelipuka ndani ya nyumba na kusababisha kifo cha mtu mmoja, majeruhi, kubomoa nyumba moja na zingine sita kuharibiwa vibaya.

Kamanda wa Polisi Mkoa wa Songwe, George Kyando, ambaye alifika eneo la tukio jana, alisema tukio hilo lilitokea juzi saa 10:00 jioni kwenye nyumba ya Daudi Mwakitalima iliyoko Mtaa wa Kigamboni, Kata ya Saza wilayani Songwe mkoani hapa.

Alimtaja mtu aliyefariki dunia kuwa ni Happymark Msuwila ambaye kutokana na mlipuko huo, viungo vya mwili wake kama mkono wa kushoto, figo na vipande vingine vya mwili vilikutwa nje kidogo na eneo kulipotokea mlipuko.

Kamanda Kyando alisema Msuwila alilipukiwa na baruti hiyo akiwa katika harakati za kuwapelekea wateja mzigo na kwamba aliyejeruhiwa amefahamika kwa jina la Jinasa Mayunga (54) ambaye baada ya tukio, alipelekwa katika Hospitali ya Misheni ya Mwambani ambako alitibiwa na kuruhusiwa.

Alisema katika tukio hilo, nyumba ya mwananchi huyo (Mwakitalima) imebomoka yote huku zingine sita za jirani zikipata madhara ya nyufa na madirisha kupasuka.

Kamanda Kyando alisema kutokana na tukio hilo, mmiliki wa nyumba iliyokuwa imehifadhi baruti hizo, anashikiliwa na polisi kwa tuhuma za kuendesha biashara haramu ya mlipuko. Pia ametoa siku mbili kwa wachimbaji madini ambao wanamiliki baruti au vilipuzi kinyume cha sheria, kuvisalimisha kwa ofisa madini na baada ya muda huo kwisha, kutafanyika msako na atakayekamatwa atachukuliwa hatua kali za kisheria.

Makamba: Wanaoikosoa serikali wasiitwe wasaliti

Na Sanula Athanas, DODOMA

MBUNGE wa Bumbuli, January Makamba (CCM), amesema wanaoikosoa serikali, wakiwamo wabunge, wasichukuliwe kuwa ni wasaliti.

Alitoa kauli hiyo bungeni jana alipochangia mjadala wa mwelekeo wa kazi za serikali na makadirio ya mapato na matumizi ya Ofisi ya Waziri Mkuu kwa mwaka ujao wa fedha.

Katika mchango wake, Makamba alianza kwa kutoa pole kwa Watanzania kwa kuondokewa na kiongozi wao aliyemwita jasiri na shupavu, Hayati Rais John Magufuli.

Aliwasilisha salamu za pole kwa familia ya Hayati Rais Magufuli, akisema kuwa msiba huo umeingiza nchi katika kipindi cha mpito ambacho hakikutarajiwa.

"Na mpito siku zote una mashaka, wasiwasi, hofu, mshtuko na huzuni. Kwa hiyo, wananchi kote nchi wana hayo mambo shaka, mshituko, huzuni na wasiwasi," alisema Makamba.

Alisema Rais mpya, Samia Suluhu Hassan, ametoa mwelekeo mpya ambao unaleta matumaini ya kuwapunguzia wananchi huzuni, shaka, mshtuko na wasiwasi.

Makamba alisema viongozi wote, wakiwamo wabunge, wanapaswa kujielekeza kwenye mwelekeo huo alioutoa Rais, akisisitiza kuwa kipindi ambacho nchi inahitaji umoja, utulivu na mshikamano ni sasa.

"Kauli za utengano, kauli za kutiliana shaka, kauli za kutuhumiana, hazijengi na zinawachanganya wananchi. Mambo makubwa aliyoyafanya Rais wetu aliyepita, Dk. John Pombe Magufuli hayatafutika, hayatafutwa, hayatapotea na hayatapotezwa kwa kauli yoyote ile.

"Hata hivyo, Mheshimiwa Naibu Spika, kwa wale miongoni mwetu ambao wanatoa maoni na ushauri wenye nia njema ya kuweka mambo sawa, ushauri wa kuyatengeneza vizuri, wasibezwe, wasihukumiwe katika dhamira zao.

"Dhamira ya kauli na ushauri na maoni ipo ndani ya moyo wa mtu. Mtu anaposifu kwamba Mama Samia ameanza vizuri, asihukumiwe kwamba anatafuta cheo, anapokosoa isionekane kwamba ana nongwa, anapokaa kimya isionekane kwamba amesusa.

"Ninaomba sana tusihukumiane katika dhamira za kauli zetu. Kazi aliyoifanya Rais Magufuli ninaichukulia kama ametushonea nguo nzuri kabisa ya kupendeza.

"Akitokea mtu akaona kwamba kwenye ile nguo kuna uzi umejitokeza tuukate, isionekane dhambi. Akipatikana mtu akasema kwamba katika hii nguo kifungo kimelegea tukiweke vizuri, isionekane mtu huyo ni msaliti.

"Na mtu huyo anapofanya kazi hiyo, tukikata kifungo, tukikaza uzi, nguo ikapendeza, bado sifa ni ya mshonaji. Mimi ninaomba sana kwa sababu dalili nilizoziona siyo nzuri sana.

"Sisi kama viongozi, tunao wajibu wa kutoa maoni kuhusu mambo yetu yaendeje, lakini njama, vikundi, magenge ya kuweka mashinikizo kwamba kipi kifanyike, kipi kichukuliwe, kisichukuliwe si sawa kabisa na haitujengei umoja."

Makamba alisema Rais wa nchi ana madaraka makubwa na kila Rais aliyeongoza Tanzania ameacha alama na kwamba wajibu wa viongozi waliopo ni kuyalinda mema yaliyofanywa na watangulizi wao.

"Kwa hiyo, sisi tupiganie kuyalinda mema yaliyofanywa na Rais Magufuli lakini tusipigane wakati tunafanya hivyo. Tukipigana kwa mambo ya nyuma, tutashindwa kupigania mambo mazuri ya mbele ambayo Rais mpya anataka kuyafanya.

"Vikumbo vya nani ni mnazi zaidi wa Rais Magufuli, nani ni mnazi zaidi wa Rais Samia na viwiko vikali zaidi ambavyo watu wanataka kupigana, havisaidii wala havijengi.

"Tuheshimiane, tusihukumiane na tumsaidie kiongozi wetu, tuwe na umoja, utulivu kwa sababu utulivu ndani ya Bunge ndiyo utasaidia kiongozi wetu kutawala vizuri," alihitimisha.

HABARI KITAIFA

Mtoto wa shule darasa la nne ajinyonga hadi kufa

Na Stevie Chindiye, TUNDURU

MWANAFUNZI wa darasa la nne Shule ya Msingi Muungano, wilayani Tunduru, mkoani Ruvuma, Abdul Abubakar (12), amejinyonga hadi kufa.

Taarifa zinazeleza kuwa mwanafunzi huyo alijinyonga kwa kutumia shuka Aprili 11, mwaka huu majira ya saa saba mchana baada ya kuwaaga wazazi wake kuwa anaenda kuangalia tamthilia akiwa anasubiri chakula cha mchana.

Akizungumzia tukio hilo, baba mzazi wa marehemu Abubakar Kazembe, alisema siku ya tukio alikuwa na mtoto wake na alimtuma kwenda sokoni, aliporudi walikaa pamoja wakiwa wanasubiri chakula na alishtushwa kupata taarifa kuwa mwanawe amefariki dunia kwa tukio hilo.

Kazembe alisema wakati wanasubiri chakula, yeye na mama yake walianza kumtafuta bila mafanikio na walipo ingia chumbani kwake walimkuta akiwa ananing'inia juu ya paa la chumba.

Mganga aliyeufanyia uchunguzi mwili wa marehemu Abdul, Dk. Athuman Mkono, alithibitisha kuwa chanzo cha kifo hicho kilitokana na tendo la kujibana mishipa ya shingo na kukosa hewa.

Akizungumzia tukio hilo Kaimu Kamanda wa Mkoa wa Ruvuma Kamishna Msaidizi wa Polisi, Amini Mahamba, alisema wanaendelea na uchunguzi wa chanzo cha tukio hilo.

Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Dk. Hussein Ali Mwinyi, akitembelea jengo jipya la abiria la Terminal 3 katika Uwanja wa Ndege wa Kimataifa wa Abeid Amani Karume Zanzibar jana. Kulia ni Msimamizi wa Ujenzi wa jengo hilo, Mhandisi Yassir De Coster. **PICHA: IKULU**

Waliofariki dunia Same wafikia 11

Na Mary Mosha, MOSHI

IDADI ya watu waliofariki dunia katika ajali ya gari iliyohusisha basi dogo la abiria aina ya Toyota Hiace na Toyota Alphard, imefikia 11, huku majeruhi sita ambao hali zao ni mbaya, wakihamishiwa Hospitali ya Rufani ya Kanda ya KCMC.

Mkuu wa Mkoa wa Kilimanjaro, Dk. Anna Mghwira, alithibitisha waliofariki dunia katika ajali hiyo kuongezeka usiku wa manane.

Mghwira alitoa taarifa hiyo jana baada ya kwenda KCMC kuwajulia hali majeruhi waliolazwa wodi ya wagonjwa walio katika uangalizi maalum (ICU).

Akizungumzia ajali hiyo, Kamanda wa Polisi Mkoa wa Kilimanjaro, Amon Kakwale, aliwataja waliofariki dunia kuwa ni Juma Msuya, Adam Msuya, Mwajuma Haji (70), Nietiwe Hemed (47), Ngai Walter, Amon John na Samwel Julius Mbaga (44).

Kamanda Kamwale alisema watu hao walipoteza maisha baada ya gari aina ya Toyota Alphard lenye namba T 898 DKX lililokuwa likitokea Arusha kwenda Lushoto mkoani Tanga, kupasuka tairi la nyuma la upande wa kushoto na kupoteza mwelekeo, hivyo kusababisha kugongana uso kwa uso na basi dogo la abiria lenye namba T 806 BNM.

Alisema ajali hiyo ilitokea katika Kijiji cha Kirinjiko, wilaya ya Same. Basi dogo la abiria (Hiace) lenyewe lilikuwa likitokea Hedaru kwenda Same.

"Alphard ilipata 'tyre bust' (kupasuka gurudumu) ya nyuma ikayumba ikaenda kugongana na hiyo Hiace. Katika Hospitali ya Wilaya ya Same wamebaki watu wanne ambao wanaendelea kupatiwa matibabu na sita wamekimbizwa Hospitali ya Rufani ya KCMC.

"Aidha, miili minne imetambuliwa na sita ndugu zao walikuwa wanaendelea kutafutwa," alisema.

Akiwa KCMC, Dk. Mghwira alisema: "Leo (jana) nimetembelea majeruhi sita waliopata ajali kule Same, watatu kati yao, licha ya kwamba nimeambiwa wanaendelea vyema. Lakini kwa mwonekano wanapumua kwa shida, yaani kwa ujumla hali zao si nzuri."

"Nimepokea taarifa za madaktari, wanasema watu hao wameumia kwenye maeneo ya kichwa na kuvunjika mifupa mikubwa ya miguu. Nitoe wito kwa Jeshi la Polisi, hasa Kikosi cha Usalama Barabarani kupanga ukaguzi wa magari haya mara kwa mara ili kuepusha hiki kinachowagharimu wenzetu," aliongeza.

Akitoa taarifa ya maendeleo ya wagonjwa hao, Daktari Bingwa wa Mifupa, Mugisha Nkoronko, alisema majeruhi waliopokelewa katika wodi namba sita ni wawili.

Alisema mgonjwa mmoja amepata majeraha katika kichwa na yameathiri sana mfumo wa kuongea na mwingine amevunjika mfupa mkubwa wa paja na anaendelea na matibabu.

AccessBank
TANZANIA • ACCESS GROUP

TAARIFA KWA UMMA

MABADILIKO YA JINA NA AINA YA LESENI YA KIBENKI

Dar es Salaam, 15 April 2021

AccessBank Tanzania Limited (ABT) inayo furaha kutangaza mabadiliko yake kutoka Leseni ya Benki ya Biashara kwenda Leseni ya Benki ya Microfinance, na hivyo kubadilisha jina lake kuwa Access Microfinance Bank Tanzania Limited (AMBT). Mabadiliko haya ya leseni yameidhinishwa na Benki Kuu ya Tanzania kuanzia tarehe 01 Machi 2021.

ABT imekuwa ikiendesha shughuli za kibenki tangu 2007, ikifanya kazi kwa leseni ya benki ya kibiashara kama ilivyotolewa na Benki Kuu ya Tanzania. Tangu kuanzishwa kwake, imetoa zaidi ya mikopo takribani 236,000 yenye thamani ya Shilingi za Kitanzania 1,300Bilioni.

ABT inamilikiwa na wanahisa watano mashuhuri wa kimataifa ambao ni Access Microfinance Holding AG (AccessHolding) iliyoko Ujerumani, Shirika la Benki ya Dunia linalojishugulisha na sekta binafsi linaloitwa 'International Finance Corporation', ambayo ni sekta ya sekta binafsi ya Benki ya Dunia, Micro Vest, kikundi cha kibinafsi cha uwekezaji wa faida huko Marekani, KfW - Benki ya Maendeleo ya Ujerumani inayomilikiwa na Jamhuri ya Shirikisho la Ujerumani na majimbo yake ya Shirikisho, na Benki ya Maendeleo ya Afrika (AfDB) ambayo ni taasisi ya kifedha ya maendeleo ya nchi nyingi za Kiafrika. Pamoja na badiliko la jina hakuna mabadiliko ya wanahisa.

Mabadiliko haya yanaonyesha mwelekeo wetu wa kina kwa wateja wetu wote kuanzia wadogo na wakati, ambao tayari wanachangia takribani asilimia tisini na tano (95%) ya jumla ya idadi ya mikopo yote iliyotolewa. AMBT itaendelea kuwa benki ya kipekee kwa wafanya biashara ndogo ndogo na za kati pamoja na kuwa benki inayowajibika kwa jamii. Wigo wa huduma zetu na bidhaa utabaki bila kubadilika na tutaendelea kuhudumia jamii nzima. Access Microfinance Bank Tanzania Limited kama ilivyokuwa kwa AccessBank Tanzania Limited itaendelea kufuata taratibu, sheria na miongozo ya Benki Kuu ya Tanzania kwa mujibu wa sheria.

Access Microfinance Bank Tanzania Limited itaendelea kusimamia dhamira na maono yale yale ya AccessBank Tanzania Limited, ikifanyia kazi katika matawi yale yale, ikiendelea kuwahudumia wadau wote kwa ufanisi na umakini zaidi. Tunaishukuru sana Benki Kuu ya Tanzania kwa ushirikiano na miongozo sawia. Pia tunathamini sana juhudi na utendaji bora wa wafanyakazi , na uaminifu wa maelfu ya wateja wetu.

Kwa mujibu wa sheria za nchi yetu ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, zinaweka wazi na kwa usahihi kuwa, mabadiliko haya hayataathiri haki au wajibu wowote wa benki au kutoa madai / mwenendo wa kesi yoyote ya kisheria, wala kuathiri maslahi au utekelezaji wowote wa madai au kesi zozote, hivyo kila kitu kitahama kutoka AccessBank Tanzania Limited kwenda Access Microfinance Bank Tanzania Limited.

AMBT inaendelea kutekeleza hatua mbalimbali za uboreshaji wa utendaji ambazo zinaonyesha matokeo mazuri, kwani benki sasa iko katika kufikia utendaji endelevu wa kuridhisha.

Kama zilivyo benki nyingine, AMBT inaendelea kuendeshwa na kusimamiwa kwa kanuni za Benki Kuu ya Tanzania.

Kwa maswali zaidi, tafadhali usisite kuwasiliana nasi kupitia kitengo chetu cha huduma kwa wateja kwa namba zifuatazo +255 659 074000 na +255 784 108500 au kupitia barua pepe customersupport@accessbank.co.tz

Imetolewa na;
Bodi ya Wakurugenzi wa Access Microfinance Bank Tanzania Limited.

MAHOJIANO MAALUM:

Msekwa afunguka kuhusu Samia

Na Romana Mallya

SPIKA wa Bunge mstaafu, Pius Msekwa (pichani), amefunguka na kueleza kuwa hana wasiwasi na mwelekeo wa Rais Samia Suluhu Hassan, kwa sababu ya uwezo na uzoefu wake wa kufanya kazi Ikulu.

Katika mahojiano maalum na Nipashe, Spika huyo mstaafu na mwanasiasa nguli aliyehudumu serikalini kwa kushika nyadhifa mbalimbali, anasema Rais Samia anabebwa na tabia yake, uzoefu, kazi alizozifanya ambazo zilimwezesha kuteuliwa kugombea nafasi ya Makamu wa Rais kupitia Chama Cha Mapinduzi (CCM).

Samia aliapishwa rasmi Machi 19, mwaka huu, kuwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania baada ya kifo cha mtangulizi wake Hayati John Magufuli, aliyefariki dunia Machi 17.

Madaraka hayo yanamfanya kuwa mwanamke wa kwanza ukanda wa Afrika Mashariki kushika wadhifa wa juu wa urais baada ya kuhudumu katika nafasi ya Makamu wa Rais kwa miaka mitano na miezi mitano.

Akimzungumzia Rais Samia, Msekwa anasema amefurahishwa na mwelekeo wake.

"Nimefurahia sana mwelekeo wa Rais tuliyenaye sasa, kwa upande wangu nilipata bahati ya kumfahamu vizuri kabla hajaingia Ikulu hata katika nafasi yake ya Makamu wa Rais.

"Nilipata bahati hiyo ndani ya CCM, tuna Baraza la Wazee la Ushauri linaloundwa na waliokuwa wenyeviti wa chama yaani Marais na Makamu Wenyeviti. Binafsi niliwahi kuwa Makamu Mwenyekiti CCM wakati wa uenyekiti wa Rais mstaafu Jakaya Kikwete, nipo ndani ya baraza hilo na mimi ndiye Katibu wa Baraza kwa sasa," anasema.

Inapofikia hatua ya kupendekeza mgombea Urais na Makamu wa Rais wa CCM, baraza hilo hushirikishwa.

"Mwaka 2015, katika Uchaguzi Mkuu, tulishirikishwa ndipo nikapata bahati ya kumfahamu Samia, kwa sababu katika kumpitisha mgombea mnaangalia kazi zake za nyuma, uzoefu wake, tabia zake za nyuma na yanaangaliwa mambo mengi na yote yanawekwa mbele ya baraza, nikapata bahati ya kumfahamu vizuri.

"Nina imani naye kama waliyonao watu wengine kwamba tumepata rais atakayeendeleza pale Hayati Rais John Magufuli ameachia," alisema.

Kuhusu ushauri wake kwa Rais Samia, alisema hadhani kama anauhitaji kwa sababu tayari ni mzoefu wa kazi za urais iliyotokana na ukaribu wake na Hayati Magufuli.

"Hiyo peke yake ni sifa kubwa kwamba hajaingia kutoka nje, ni mtu wa ndani ya Ikulu, sidhani kama anahitaji ushauri, tulichokiona ni utendaji wake ambao unaonekana kupitia kauli zake anazozitoa anapowaapisha aliowateua.

"Kwanza, uteuzi wake wa Baraza la Mawaziri, niliona kitendo chake cha kubaki na mawaziri wote walioteuliwa na Rais Magufuli, kwamba ana lengo la kuendeleza juhudi zilezile za Hayati Magufuli, ndiyo maana akabaki na timu ile ile ili kusiwe na mabadiliko makubwa ya ghafla ghafla."

UTEUZI MAKATIBU WAKUU

Kuhusu uteuzi alioufanya hivi karibuni wa Makatibu Wakuu, Naibu Makatibu Wakuu na wakuu wa taasisi na idara mbalimbali alioufanya Aprili 4, anasema Rais Samia ameonyesha mwelekeo mwingine kwamba pamoja na kuendeleza ya mtangulizi wake, ana ya kwake ambayo atayasimamia mwenyewe na timu anayoiunda.

"Alipokuja kuteua Makatibu Wakuu, alikuwa ni yeye mwenyewe, ni kama mtu aliyekwenda baharini katika bahari kubwa la utumishi wa serikali akavua samaki wake wenyewe."

NYAYO ZA MAGUFULI

Maelekezo ya Rais Samia dhidi ya Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA), anasema yanaonyesha kwamba anataka kuendeleza msimamo wa Hayati Magufuli kwa kutegemea mapato ya ndani kwa kiasi kikubwa katika kuendesha shughuli za serikali huku akisifu kuwa jambo hilo ni muhimu.

"Mwanzo wake, ameshatuonyesha mwelekeo wake, na ukitizama maelekezo aliyoyatoa kwa Taasisi ya Kuzuia na Kupambana Rushwa (TAKUKURU) kupitia taarifa alizozipokea kuhusu fedha nyingi zilichotwa kutoka Benki Kuu ya Tanzania (BoT), akaagiza uchunguzi ufanywe, hii peke yake vilevile inaonyesha kwamba yupo makini kupambana na ubadhirifu wa fedha za umma kwa matumizi yasiyofaa."

Msekwa anasema Rais Samia chini ya mwezi mmoja ameonyesha mengi na anaungana na Watanzania kutamka kwamba, "Nina imani na uwezo wake kushika nafasi hii, atatuongoza vizuri katika muda wake wa kumalizia kipindi hiki na pale atakapoanza kipindi chake mwenyewe katika uchaguzi utakaofuata," anasema.

TAALUMA ZA WATEULE

Anasema kitendo cha Rais kupanga safu yake kwa kuzingatia taaluma ni jambo la muhimu kwa sababu watu wanatakiwa kufanya kazi kulingana na ujuzi walionao.

"Kiongozi yafaa awe na ujuzi wa kazi anayoifanya, vinginevyo kama hana basi awe ni mtu mwenye uwezo wa kufanya jitihada za kuelewa majukumu aliyopewa haraka haraka, hii ndiyo ishara aliyotupatia katika uteuzi wake alioufanya hivi karibuni.

"Anataka kuweka watu wenye ujuzi kwenye nafasi za uongozi ambayo inasaidia sana kupeleka gurudumu la maendeleo mbele kwa sababu ujuzi ni madaraka, ukishakuwa na ujuzi tayari una madaraka ya kutekeleza mambo vizuri sana."

UTAWALA BORA

Anasema Rais Samia amewapa mwelekeo mzuri wa kusimamia utawala bora, haki za binadamu na demokrasia baada ya hotuba zake kukemea tabia ya baadhi ya viongozi.

"Kule kukemea kwake kunaonyesha kwamba anataka kuona wasaidizi wake wanaendesha serikali kwa mujibu wa utawala bora na utawala unaofuata sheria."

Kuhusu athari za kuendesha serikali kwa utawala wa mtu mmoja badala wa sheria, Msekwa anasema bado hajauona na kueleza kuwa hizo ni hisia za baadhi ya watu.

"Katika mfumo wetu haiwezekani kuwa na utawala wa mtu mmoja, Katiba imeweka mfumo lazima kiongozi wa nchi atawale kwa pamoja, ndio maana limewekwa Baraza la Mawaziri ambalo kwa mujibu wa Katiba ndilo linalomshauri.

"Uongozi wa mtu mmoja ni kukiuka Katiba ambayo mimi dalili hizo zijaziona katika marais wetu," anasema.

KATIBA MPYA

Anasema Katiba Mpya ni matamanio ya kundi la watu na sio wote wanayoitaka kwa sababu tayari nchi inayo na wanayoyasema kama upungufu, kwake hayaingii akilini.

"Kwa mfano wanasema Katiba haijaweka Tume Huru...Tume Huru haiwekwi na Katiba, uhuru wa tume unategemea waliopewa kazi hiyo, uhuru wa kuiongoza unategemea namna anavyoifanya kazi yake si Katiba.

"Katiba nyingi zinatamka hivyo, Katiba huru ya Kenya, tume huru ya uchaguzi Kenya, tume huru ya uchaguzi ya Afrika Kusini, ni maneno tu ya kwenye maandishi, lakini uhuru wa tume hautokani na maandishi, unatokana na vitendo vya wanatume wenyewe, kwahiyo mambo kama hayo hayaingii akilini, hayana mvuto mkubwa, haya ni maoni yangu."

MWENYEKITI CCM

Akimzungumzia Rais Samia katika nafasi ya Mwenyekiti wa CCM Taifa na mabadiliko ndani ya chama, Msekwa anasema kubadilisha chombo ambacho kiongozi mpya anaingia, kunategemea na mtazamo na mwekeleo wa mhusika.

"Anataka mambo yaende vipi, huwezi kubashiri mapema, huwezi kupiga ramli, ukasema atabadilisha. Ninavyoona sasa hivi CCM inakwenda vizuri, tuliisuka tangu tulivyokuwamo, nikiwa Katibu Mkuu Mtendaji wa CCM na mwanzilishi haswaa, CCM tuliisuka vizuri na Mwalimu Julius Nyerere (Baba wa Taifa).

"Tuliisuka kimfumo, kitaratibu, kikanuni, kwa hiyo kukosoa mfumo uliopo umeendelea hivyo hivyo tangu mwaka 1977 hadi leo, kufumua kutokana na upungufu ni ngumu, kitu kilichosukwa vizuri kikafanya kazi kwa muda wote huo, sana sana atabadilisha watu wa kuendesha, ambao lazima wabadilike kwa sababu kuna uchaguzi kila baada ya miaka mitano.

Itaendelea kesho

TANGAZO

YETU MICROFINANCE BANK PLC

Yetu Microfinance Bank PLC
"Creating Wealth Together, Pamoja Tunaweza"

Taarifa za fedha kwa umma zilizokaguliwa kwa Mwaka ulioishia Tarehe 31 DISEMBA 2020

IMETOLEWA CHINI YA KANUNI YA 7 NA YA 8 YA KANUNI ZA MABENKI NA TAASISI ZA FEDHA (UONESHAJI) YA MWAKA 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 DISEMBA 2020.
Kiwango kwa Tzs.'(000)'

		Mwaka wa sasa 31-Dec-20 TZS	Mwaka Uliopita 31-Dec-19 TZS
A.	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	1,209,570	352,173
2	Salio katika Benki Kuu ya Tanzania	229,958	268,200
3	Uwekezaji katika Amana za Serikali		0.00
4	Salio katika Benki Nyinginezo na Taasisi za Fedha	102,062	1,331,810
5	Hundi na Miamala ya kushughulikiwa		
6	Miamala Baina ya Matawi		
7	Bili Zilizoafikiwa		
8	Dhima za Wateja zilizokubalika		
9	Mikopo iliyotolewa kwa Benki Nyingine		
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine		
11	Mikopo Halisi iliyopo	15,449,608	15,710,854
12	Mali Nyingine	859,333	824,772
13	Uwekezaji wa Hisa		
14	Limbikizo la Mali Kodi	701,445	442,003
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	**952,051**	650,144
16	**JUMLA YA MALI**	19,504,027	**19,579,956**
B.	**DHIMA**		
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha		
18	Amana za Wateja	**2,246,776**	**2,123,472**
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu		
20	Amana Maalumu	**1,517,501**	**2,017,237**
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha		
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa		
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa		**7,165**
24	Dhima la Tozo kwa ajili ya usuluhishi baina ya Benki na Mteja		
25	Mtaji wa Wahisani		**64,446**
26	Mapato yalioingia ya kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa baadae		
27	Dhima Nyingine	**176,774**	**409,097**
28	Madeni	**7,000,000**	**6,500,000**
29	**JUMLA YA DHIMA**	**10,941,052**	**11,121,417**
30	**MALI/{DHIMA} HALISI**	**8,562,976**	**8,458,539**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	**6,056,497**	**6,056,497**
32	Akiba ya Mtaji		
33	Mapato yaliyobakizwa	2,439,474	**1,650,972**
34	Faida/{Hasara} ya Kipindi Husika	-	**681,377**
35	Akaunti zingine za Mtaji	67,005	**69,693**
36	Stahiki ya wenye Hisa chache		
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	8,562,976	**8,458,539**
38	Dhima zisizo dhahiri	**0**	
39	Mikopo chechefu	**1,244,182**	**892,734**
40	Tengo Kwa ajili ya mikopo chechefu	**1,184,439**	**1,033,270**
41	Mali Nyingine Chechefu		
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**	**%**	**%**
i	Uwiano wa Fedha za wanahisa na Jumla ya Mali	44%	43%
ii	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	7%	5%
iii	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	**442%**	**404%**
iv	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	79%	80%
v	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	79%	80%
vi	Ongezeko la Amana	**0%**	85%
vii	Ongezeko la Mali	**0%**	**31%**

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA ULIOISHIA 31 DISEMBA 2020.
Kiwango kwa Tzs.'(000)'

		Mwaka wa sasa 31-Dec-20 TZS	Mwaka Uliopita 31-Dec-19 TZS
1	Mapato ya Riba	4,013,146	4,969,115
2	Gharama za Riba	800,676	586,723
3	**Mapato Halisi (1 kutoa 2)**	**3,212,470**	**4,382,392**
4	Madeni Viza Yaliyofutwa		
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika mikopo	53,204	196,143
6	**Mapato yasiyo ya Riba:**	**700,746**	**695,686**
		0	
	6.1 Faida/(Hasara) zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni		
	6.2 Ada na Kamisheni	539,365	588,483
	6.3 Gawio		0
	6.4 Mapato Mengine	161,381	107,202.41
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**4,174,438**	**4,478,061**
	7.1 Mishahara na Mafao	2,279,724	2,344,063
	7.2 Ada na Kamisheni	30,000	0
	7.3 Gharama nyingine	1,864,714	2,133,999
8	**Faida/(Hasara) ya Uendeshaji**	**(314,425)**	**796,159**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	(259,442)	114,782
10	**Faida/(Hasara) Halisi baada ya Kodi ya Mapato**	**(54,983)**	**681,377**
11	Mapato Mengine Yaliyojumuishwa{bainisha}	**0.00**	**0.00**
12	**Jumla ya Faida/{Hasara} iliyojumuishwa kwa Mwaka**	**(54,983)**	**681,377**
13	Idadi ya Waajiriwa	**125**	134
14	Mapato kwa Hisa	- **0.45**	56
15	Idadi ya Matawi	**3**	3
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI		
(i)	Uwiano wa Faida kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	**22%**	22.38%
(ii)	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	**52%**	51.81%
(iii)	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	**102%**	102.18%
(iv)	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	**28%**	27.89%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA MWAKA ULIOISHIA 31 DISEMBA 2020
Kiwango kwa Tzs '(000)'

		Mwaka wa sasa 31-Dec-20 TZS	Mwaka Uliopitia 31-Dec-19 TZS
I	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**		
	Mapato/(Hasara) Halisi	**(314,385)**	**796,159**
	Marekebisho kwa Ajili ya:		
	- Faida/{Hasara} kwenye Mauzo ya Mali	**442,003**	-
	-Uchakavu wa Mali za Kudumu	**230,534**	213,125
	-Uchakavu wa Matengenezo Makubwa		
	-Utumikaji wa Mtaji wa Misaada	**-**	-
	-Uchakavu wa Mali Zisizoshikika		
		358,152	**1,009,285**
	- Mabadiliko Halisi Katika Salio la Benki Kuu ya Tanzania	**-**	-
	- Badiliko Halisi katika Mikopo	**261,246**	(3,096,926)
	- Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	**-34,561**	48,488
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	**(376,431)**	1,907,794
	- Mabadiliko Halisi Katika salio la benki Nyingine na Taasisi za Fedha	**-**	-
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	**-232,323**	(484,274)
		(23,917)	**(615,634)**
	- Kodi Iliyolipwa	**(150,000)**	(174,000)
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(173,917)**	**(789,634)**
II	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**		
	Gawio Lililopokewa		
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	**(331,155)**	(422,386)
	Mapato kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu		
	Ununuzi wa Mali Zisizoshikika	**(201,288)**	
	Mengineyo Amana za kudumu		
	Mapato kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala		
	Fedha Halisi Zilizotolewa	**(532,443)**	**(422,386)**
III	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na shughuli za Kifedha:**		
	Ulipaji wa Madeni Ya Muda Mrefu	**-**	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni Ya Muda Mrefu	**500,000**	2,500,000
	Mtaji Kutokana na Utoaji wa Wahisani	**68,319**	64446.00
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa		
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	**(272,551)**	(424,817)
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	**-**	-
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za Kifedha	**295,768**	**2,139,629**
IV	**Fedha Taslimu na Mali zinazofanana na Fedha Taslimu:**		
	Ongezeko/ Punguzo Halisi katika Fedha taslimu na Mali zinazofanana na Fedha	**(410,592)**	**927,609**
	Fedha na Mali zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka	**1,952,182**	1,024,573
	Fedha na Mali zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka	**1,541,590**	**1,952,182**

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 DISEMBA 2020

Kiwango kwa Tzs.'(000)'	Mtaji wa Hisa	Mtaji mkuu wa kisheria	Mtaji wa kisheria		Akaunti zingine za Mtaji	Tengo la ziada ya jumla	Jumla Tzs
Salio la wa mwaka 01/01/2019	**6,056,497**	**130,555**	**-**		**69,693**	**1,511,458**	**7,768,203**
Rekebisho :							-
Ongeza: Jumlisha/(Futa) kwa kipindi cha mwaka	-	-	-		-	-	-
Toa: Mapato mengine	-	(130,555)	-		-	130,555	-
Mtaji mkuu wa kisheria		-	-			-	-
Mtaji wa kisheria			-			433,776	433,776
Faida /(Hasara) Halisi Baada ya kodi ya mapato	-	-	-		-	681,377	681,377
Gawio lililolipwa						(424,817)	(424,817)
!"#$%&'("&)(""&*+,+-,-.+/	**6,056,497**	**-**	**-**	**-**	**69,693**	**2,332,349**	**8,458,539**
Salio la mwaka 01.01.2020	**6,056,497**	**-**	**-**		**69,693**	**2,332,349**	**8,458,539**
Rekebisho :	-						-
Toa: Mapato mengine	-	-			(69,693)	67,006	(2,687)
Limbikizo la mali mtaji kwa mwaka Jana					-	434,618	434,618
Faida /(Hasara) Halisi Baada ya kodi ya mapato	-					(54,944)	(54,944)
Toa: Gawio lililotolewa	-					(272,551)	(272,551)
!"#$%&'("&)(""&*+,+-,-.-.	**6,056,497**	**-**	**-**		**-**	**2,506,478**	**8,562,975**

ADA NA GHARAMA ZA HUDUMA KWA MWAKA ULIOISHIA 31.12.2020

1. AKAUNTI ZA AKIBA			2. Mkopo	
Kima cha chini cha kufungu	5000/=		Mikopo ya biashara	36% PA
Ada ya mwezi	BURE		Mikopo ya kuboresha nyu	18% PA
Taarifa ya Akaunti	BURE		Ada ya Mkopo	2.5%
Kuuliza salio	BURE		Bima ya mkopo	2%
Kufunga akaunti	5000/=		Mkop wa Pembejeo	30% PA
Gharama za kuendesha akau	5000/=		Mkopo wa Kilimo	30% PA
Gharama za kuweka fedha	BURE		Mikopo ya Staff	15% PA
Account maintanance charg	FREE		Mikopo ya Maji	26% PA
Account maintanance charg	FREE			

Katika kuanda taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilizile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita (kama kulikua na mabadiliko katika sera za uandaaji taarifa za fedha katika kipindi cha mwaka wa sasa, mabadiliko yaelezwe kwa mujibu wa IAS 34 na IAS 8).

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, Taarifa za fedha zimekaguliwa na HLB MEKONSULT na kutoa Hati safi.

Kuthibitishwa na:

Ernest K. Ndimbo *Mwenyekiti wa Bodi* *08.04.2021*

Cornelius Kariwa *Mkurugenzi* *08.04.2021*

MAONI & UCHAMBUZI

Nipashe
MWANGA WA JAMII

Mapitio kanuni kikokotoo kipya yawe mwarobaini

JUZI Waziri Mkuu Kassim Majaliwa, alieleza bungeni nia ya serikali kushirikisha wadau katika kutoa maoni yao kwenye mapitio ya kanuni za utekelezaji wa sheria ya Mfuko wa PSSSF ya mwaka 2018.

Baada ya Sheria ya Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa watumishi wa umma namba 2 ya mwaka 2018 kupitishwa na Bunge januari 31, mwaka 2018, iliunganisha mifuko minne ya pensheni ya PSPF, PPF, GEPF na LAPF. Sheria ya PSSSF ilisainiwa Februari 8, mwaka 2018 na kutangazwa kwenye Gazeti la Serikali Februari 9, mwaka 2018 na imegawanyika katika sehemu 11.

Aidha, kanuni za utekelezaji wa sheria ya PSSSF zilikamilishwa na kutangazwa katika gazeti la serikali.

Sheria hiyo ambayo imeweka jumla ya mafao manane; pensheni ya uzeeni, pensheni iliyohairishwa, fao la ulemavu, fao la warithi, fao la upotevu wa ajira, fao la ugonjwa, mkopo wa nyumba na fao la uzazi, ambayo yote yameainishwa jinsi yatakavyotekelezwa kwenye kanuni hiyo. Mjadala huo ulianza baada ya iliyokuwa Mamlaka ya Usimamizi wa Hifadhi ya Jamii (SSRA), kutoa elimu ya kanuni hizo, ambazo zilibeba fomula itakayotumika kwenye kikokotoo.

Kwenye kanuni hizo kikokotoo ili kupata malipo ya mkupuo (fedha anayoipata mstafu mara baada ya kustaafu) kilitofautiana kwa kila mfuko. Kwa PSPF kilikuwa ni mshahara wa mwezi, kiwango cha uchangiaji, muda wa uchangiaji na jumla ya michango ndipo mtu anapata malipo ya mkupuo wa asilimia 50 na kiasi kinachobakia kinalipwa kila mwezi.

Kwa kikokotoo cha zamani mtu alipata kwa mkupuo fedha nyingi na kila mwezi alipata fedha kidogo kulingana na kiwango cha uchangiaji wake, na ndiyo sababu ya wadau kuibua malalamiko kwa kuwa hawakukubali kupunguziwa mafao ya mkupuo na kuongezewa pensheni ya kila mwezi.

Kwa kikokotoo kipya mtumishi analipwa asilimia 25 ya fedha za mkupuo, huku pensheni ya kila mwezi ikiwa kubwa ambayo inamwezesha mstaafu kuishi na muda wa kuishi kwa vikokotoo vyote ni miaka 15.5. Baada ya kilio cha wadau kuwa kikubwa, Rais Hayati Dk. John Magufuli, alitangaza kusitisha matumizi ya kikokotoo kipya hadi 2023, ndipo mchakato utaanza upya.

Sasa Waziri Mkuu anatoa mwelekeo mpya wa kuwa wadau watashirikishwa kwenye kanuni za sheria hiyo, hii inaonyesha kuwa pamoja na uwapo wa kanuni ya sheria hiyo, sasa yatafanyika mapitio na kushirikisha wadau ipasavyo.

Tunatambua kuwa awali wakati wa mchakato wa sheria hii hadi kupata kanuni yake, wadau walishirikishwa, na sasa watashirikishwa tena. Ni muhimu kuhakikisha suala hilo linatangazwa vyema kwenye vyombo vya habari, mitandao ya kijamii na namna rasmi ya mawasiliano serikalini ili kuwafikia wadau wote, ili kusiwe na msuguano mwingine kanuni mpya zitakapoanza kazi.

Kilio kikubwa cha waajiriwa hasa wa umma ni kukubali kikokotoo kipya, ambacho kinaelekeza malipo ya mkupuo kuwa asilimia 25 badala ya 50 ya awali.

Kwa wanachama wa NSSF, ambao ni wa sekta binafsi kikokotoo chao ni asilimia 25, na wameishi hivyo kwa miaka yote. Iliyokuwa SSRA ilisema lengo la kuja na kikokotoo hicho ni kuiokoa mifuko ya umma ambayo kwa wakati huo mingi ilikuwa taabani kiasi cha kushindwa kulipa mafao kwa wakati, na ikiwa italipa mafao kama NSSF maana yake itaweza kujiendesha kwa muda mrefu.

Lakini wadau walipinga kwa kuwa walishaweka malengo ya kupata malipo mengi ya mkupuo na kidogo kila mwezi, huku wengine wakiwa hawana uhakika wa maisha kwa muda mrefu baada ya kustaafu. Tunatarajia kuwa mapitio ya kanuni hizo utakuwa ni mwarobaini kwa wadau wote hususani watumishi wa umma, ambao kikokotoo kipya wataanza kukiishi.

Nipashe hutolewa na kuchapishwa na:
THE GUARDIAN LIMITED
Mhariri Mtendaji : Beatrice Bandawe
Meneja Usambazaji na Masoko: Emmanuel Lyimo, 0716 500500
Mapokezi: 0745 700710
Matangazo: 0782 253676
Baruapepe: advertise@guardian.co.tz
Website: www.ippmedia.com
www.epaper.ippmedia.com

Muungwana Lazima Nilonge

Kuoshana maji machafu, matope, vyakula 'sakafuni' Mabibo sokoni

Na Yasmine Protace

NIANZE kwa kusema katika maisha ya kawaida iwe mijini na hata vijijini, sokoni ni mahali muhimu tunakoweza kupata bidhaa mbalimbali na kwa namna ya kipekee vyakula, ili kukidhi mahitaji yetu ya kila siku.

Hata zaidi ya hapo, mengine mengi ya dukani nayo yapo. Vivyo hivyo, ikiangaliwa upande mwingine ambako nako bidhaa zote zinauzwa mahali hapo.

Ni kivuli kimoja muhimu kilichoko sasa kwamba, wanaofanya biashara katika soko la Mabibo, hivi sasa wanatakiwa kujali afya za walaji matunda na bidhaa nyinginezo, huku serikali na mamlaka nyinginezo nazo zinapatumia kukusanya haki zao.

Hapo ndipo simulizi yangu inakuja katika dhana kile ninachokishuhudia katika Soko la Mabibo, lililoko jijini Dar es Salaam na pengine masoko mengineyo, mvua hizo za msimu zikiendelea.

Hapo Mabibo, maarufu kwa jina la 'Soko la Ndizi' mti anapokuwa mahali hapo, hali ya uchafuzi wa afya na mazingira imetawala kila mahali.

Ni daima kuna biashara za matunda mbalimbali, viazi mikungu ya ndizi, nyanya, viazi vya aina yote, mihogo vilivyopangwa chini vinauzwa. Niseme ni tabia endelevu ambayo haipendezi hata kidogo!

Hapo, muhimu kinachotakiwa mahali hapo ni suala la kujali afya za walaji na bidhaa hizo kupangwa katika maeneo safi na salama.

Inapofika kipindi cha mvua, ndipo mtu anaweza kushuhudia uwapo wa baadhi ya wafanyabiashara wanaopanga matunda na bidhaa zingine katika maeneo yasiyofaa kiafya.

Mtu anakuta matope mahali hapo, matunda yamepangwa chini na hakuna wanachojali hata kidogo. Kuna baadhi ya maeneo ya kibiashara mahali hapo, wafanyabiashara wanauza mikungu ya ndizi wanayoiweka sehemu isiyo rafiki kwa afya ya mlaji.

Unakuta mikungu inaangukia katika matope ambayo kupitia angalizo la jicho pekee, inahatarisha afya ya mlaji.

Kuna uhalisia wa mtu anapofika eneo la Kituo Cha Mafuta Cha Kona, kuelekea Mabibo Sokoni, kuna ushuhuda wa biashara za mboga za majani, dagaa, nyanya na tangawizi zilizowekwa chini ukanda wenye matope na uchafu inakotoa maji yenye harufu na yametuama.

Sambamba na hiyo, nimeshuhudia madimbwi ya maji machafu, hata kuwa kikwazo kwa wapita njia, wanatumia mbadala wa kupanda mawe, ili kupita na kupelekwa sehemu nyingine.

Sasa kinachoshangaza, ni pamoja na kuwapo maji hayo, bado biashara za mboga zinaendelea. Ni dhahiri afya za walaji ziko hatarini.

Pia, mtu akisogea katika geti la kuingilia sokoni, ni mahali penye mtaro unaomwaga maji machafu. Hapo kuna vijana ambao wamejikita katika jukumu la aina yake, wanatumia maji hayo kuosha mifuko na kwenda kuiuza.

Kimsingi, ni mambo ambayo hata hayajulikani yalikotoka, lakini vijana wa sokoni wanachukua mifuko hiyo wanaiosha na kwenda kuiuza na wanapata wateja.

Kutokana na kipindi kilichopo kuwa cha mvua kunyesha, wapo watu wanaotafuta riziki katika soko hilo kwa kuwauzia kofia kinamama nywele zao zisilowe.

Pia, wapo wanaoosha watu miguu, kutokana na matope, wengine wanakodisha buti kwa waingiaji sokoni.

Sasa, ukiangalia wale wanaokodisha mabuti ili watu waingie sokoni, ni viatu ambayo kila mmoja anaingiza miguu yake, tena wengi haina soksi, Maana yake ni nini? Kama mmojwapo ana athari, basi inawaangukia wengi.

Kwa kufanya hivyo, ni hali inayoweza kuwasababishia madhara ya maradhi ya kuambukizana, kupitia mabuti hayo.

Ni aina ya simulizi ya madhara yanayoweza kumfika mtu, kutokana na kuosha watu miguu sokoni. Ni maji yanayoachwa katika kitendawili. Hilo hatuna uhakika, kama ni majisafi na salama kweli.

Kikubwa kinachotakiwa sasa ni kwa wachuuzi hao wa sokoni Mabibo, wafanye shughuli zao kwa kuzingatia afya za walaji, uboreshaji wa maeneo yao hayo, ambako ndio hasa mzizi wa riziki zao.

TANGAZO

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA ZILIZOKAGULIWA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

AKIBA COMMERCIAL BANK PLC
benki kwa maendeleo yako

AKIBA COMMERCIAL BANK PLC
WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31.12.2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Mwaka wa sasa 2020	Mwaka uliopita 2019
A.	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	11,959	10,317
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	13,900	15,679
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	22,770	25,039
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	17,178	211
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	40	22
6	Miamala Baina ya Matawi	26	(4)
7	Bili Zilizoafikiwa	0	0
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	0	0
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	0	0
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	0	0
11	Mikopo Halisi Iliyopo	77,703	84,745
12	Mali Nyingine	11,310	10,997
13	Uwekezaji wa Hisa	39	20
14	Akaunti za udhamini	0	0
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	14,813	22,376
16	**JUMLA YA MALI**	**169,739**	**169,401**
B.	**DHIMA**		
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	1,511	3,361
18	Amana za Wateja	118,304	107,111
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	0	0
20	Amana Maalumu	0	0
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	0	0
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	1	2
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	3,075	2,820
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	0	0
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	0	0
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa	8,192	7,307
27	Dhima Nyingine	9,478	15,322
28	Madeni	713	12,086
29	**JUMLA YA DHIMA**	**141,274**	**148,010**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI** *(16 kutoa 29)*	**28,465**	**21,391**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	10,984	10,984
32	Akiba ya Mtaji	0	0
33	Mapato Yaliyobakizwa	(5,627)	4,688
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	0	0
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	23,108	5,719
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	0	0
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**28,465**	**21,391**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	102	372
39	Mikopo Chechefu	11,924	16,706
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	6,927	9,204
41	Mali Nyingine Chechefu	73	1,461
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	16.8%	12.6%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	15.5%	17.8%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	69.4%	83.9%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	45.9%	55.5%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	59.2%	64.9%
(vi)	Ongezeko la Amana	8.5%	-7.0%
(vii)	Ongezeko la Mali	0.2%	9.1%

AKIBA COMMERCIAL BANK PLC
TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI
KWA MWAKA INAYOISHIA 31.12.2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Limbikizo la Mwaka wa sasa 2020	Limbikizo la Mwaka Linganishi 2019
1	Mapato ya Riba	24,890	29,265
2	Gharama za Riba	(7,804)	(6,803)
3	**Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)**	**17,087**	**22,461**
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	0	0
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(4,405)	(1,824)
6	**Mapato Yasiyo ya Riba**:	**4,174**	**6,211**
	6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	286	349
	6.2 Ada na Kamisheni	3,227	5,039
	6.3 Gawio	0	0
	6.4 Mapato Mengine	661	823
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**(25,156)**	**(28,074)**
	7.1 Mishahara na Mafao	(13,057)	(14,645)
	7.2 Ada na Kamisheni	0	0
	7.3 Gharama Nyingine	(12,099)	(13,428)
8	**Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**(8,301)**	**(1,226)**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	(1,617)	(1,663)
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**(9,918)**	**(2,889)**
11	Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)	0	0
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**(9,918)**	**(2,889)**
13	Idadi ya Waajiriwa	418	429
14	Mapato kwa Hisa	(903)	(263)
15	**Idadi ya Matawi**	**18**	**18**
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI		
(i)	Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	-2.5%	-1.8%
(ii)	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	-16.7%	-13.3%
(iii)	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	120.4%	96.7%
(iv)	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	15.0%	20.4%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA
KWA MWAKA ULIOISHIA 31.12.2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Limbikizo la Mwaka wa sasa 2020	Limbikizo la Mwaka Linganishi 2019
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**		
	Mapato/(Hasara) Halisi	(8,301)	(1,226)
	Marekebisho kwa Ajili ya:		
	- Hasara Katika Mali	7,630	5,604
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	2,086	(3,922)
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	0	(3)
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	9,874	(7,921)
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	2,680	1,531
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	351	(599)
	-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(10,855)	3,865
	- Kodi Iliyolipwa	(1,877)	0
	- Mengineyo (bainisha)	1,704	2,208
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**3,292**	**(463)**
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**		
	Gawio Lililopokewa	0	0
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	(133)	(427)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	(19)	3
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	0	0
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	0	0
	Mengineyo (bainisha)	0	0
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(152)**	**(424)**
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**		
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0	0
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0	0
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	16,992	2,377
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	0	0
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	0	0
	Mengineyo (bainisha)	(2,497)	(2,450)
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**14,495**	**(73)**
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:**		
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	17,635	(960)
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	18,624	19,584
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	**36,259**	**18,624**

AKIBA COMMERCIAL BANK PLC
TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31.12.2020

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo	Jumla
Mwaka wa sasa							
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01.2020	**10,984,416**	**2,431,917**	**4,687,639**	**3,286,944**	**-**	**0**	**21,390,916**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapa	0	0	(9,917,878)	0	0	0	**(9,917,878)**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	0	**0**
Miamala na wanahisa	0	0	0	0	0	0	**0**
Ziada ya Kisheria	0	0	(396,750)	396,750	0	0	**0**
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	0	0	0	0	**0**
Mengineyo (Tangulizi la mtaji wa Hisa)	0	0	0	0	0	16,992,072	**16,992,072**
Salio la mwisho wa mwaka 31.12.2020	**10,984,416**	**2,431,917**	**(5,626,989)**	**3,683,694**	**-**	**16,992,072**	**28,465,109**
Mwaka Uliopita							
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01.2019	**8,607,135**	**2,431,917**	**7,546,745**	**2,537,257**	**779,217**	**0**	**21,902,271**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapa	0	0	(2,888,636)	0	0	0	(2,888,636)
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	0	0
Miamala na wanahisa	2,377,281	0	0	0	0	0	2,377,281
Ziada ya Kisheria	0	0	(749,687)	749,687	0	0	0
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	779,217	0	(779,217)	0	0
Mengineyo	0	0	0	0	0	0	0
Salio la mwisho wa mwaka 31.12.2019	**10,984,416**	**2,431,917**	**4,687,639**	**3,286,944**	**0**	**0**	**21,390,916**

BAADHI YA MAELEZO KWA MWAKA UNAYOISHIA 31.12.2020

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina	*Saini*	*Tarehe*
1.	**Ernest Massawe**	
2.	**Dr. Josephat Lotto**	

Sasa unaweza kulipia malipo yote ya Serikali (GePG) na Kodi za TRA kupitia Akiba Mobile na Matawi yetu yote ambayo hayana foleni."

MAHOJIANO MAALUM

Dk. Hosea: Kwanini ninafaa kuwa Rais TLS

Na Mwandishi wetu

ALIYEKUWA Mkurugenzi wa Taasisi ya Kupambana na Rushwa Tanzania, Dk. Edward Hosea (pichani), ameeleza ni kwanini anaona anatosha katika nafasi ya rais wa chama cha wanasheria Tanzania (TLS) kurithi mikoba ya Rugemeleza Nshala.

Aidha, ameeleza atakachoteta na Rais Samia Hassan Suluhu, ikiwa atapata nafasi ya kuzugumza naye ana kwa ana kwa nafasi yake ya rais wa TLS.

Katika mahojiano na Nipashe, Dk. Hosea anaeleza mikakati yake ya kuifanya TLS kuwafikia Watanzania kwa kutumia teknolojia ya kisasa, ili kutatua kero mbalimbali zinazohitaji msaada wa kisheria.

Swali: Kipi kimekusukuma kugombea nafasi ya urais TLS?

Jibu: Kwanza ni haki yangu kidemokrasia ndani ya TLS kuwa mtu yeyote anaweza kugombea.

"Pili, ninawiwa, nawiwa kwelikweli kwamba chama hiki kinahitaji mtu mzoefu na amepitia serikalini, anajua serikali inavyofanya kazi zake."

"Nimefanya kazi mahakama, nilikuwa hakimu mkazi na nafasi ya mwisho nilikuwa Kaimu Msajili nilipokuwa mahakamani Mtwara, lakini pia, nimeshiriki shughuli nyingi katika Bunge nimeitwa kuhojiwa katika mabunge kama Mkurugenzi wa TAKUKURU."

Nina uzoefu wa kujua Bunge linafanyaje kazi, na ili upitishe mswada au upeleke hoja, protokali za serikali nazijua na kwamba kuna vitu lazima ujue jinsi ya kuongea na serikali. Sioni vibaya kukisaidia chama hiki.

Pia nimefanya kazi na mahakama, nimetenda haki, mtu alipotakiwa kufungwa nimefunga na alipotakiwa kuachiwa aliachiwa, kwahiyo siyo kwamba naongea tu, ni vitu nilivyoviishi.

Chama chetu kinahitaji mtu wa aina yangu, na niseme kazi ya urais TLS siyo ya mshahara kama watu wanavyofikiria, mimi nimestaafu, lakini sijachoka, na bado nina nguvu ya kusaidia kitaaluma.

Nimewahi kufanya kazi huko nyuma na naamini nitaisaidia TLS kufanya vitu ambavyo havihitaji nguvu nyingi. Mambo mengi ni ya kiutawala tu, najua utawala ni nini, najua sera ni nini na najua sheria ni nini. Nadhani ni muda mwafaka wa kuwa na mtu kama mimi, nadhani Mungu ananipa wito ili niwatumikie.

Mimi Mungu amenibariki sana, amenipa wito kama wenzangu watahitaji niwatumikie, mbali na kuwa Mkurugenzi wa TAKUKURU nimefanya kazi na vyombo vya kimataifa, nimekuwa rais wa kwanza wa vyombo vya kupambana na rushwa Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC), nilichaguliwa kuwa rais wa vyombo vya kupambana na rushwa katika nchi za Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC), na pia nilichaguliwa kuwa rais wa vyombo vya kupambana na rushwa katika Jumuiya ya Madola Afrika, kana kwamba haitoshi nilikuwa rais wa bodi ya kupambana na rushwa katika Umoja wa Afrika (AU), mpaka nastaafu nilikuwa makamu wa rais wa vyombo vya kupambana na rushwa duniani, sasa wale wanaojaji sasa nilifikaje hapa kama ningekuwa mbabaishaji tu, yaani dunia wananiona nafaa hapa nyumbani nionekane sifai, Mungu alinipendelea na nilitumia weledi wangu kuisaidia Tanzania, na kwa wakati wangu Tanzania ilikuwa inaonekana katika mapambano dhidi ya rushwa.

Swali: Baadhi ya wagombea wenzako na washabiki wa wagombea, wanakupinga kwa hoja kwamba umekuwa mtu wa mfumo, mahakamani, TAKUKURU na kipindi fulani TLS kimekuwa ni cha kiharakati cha kupambana na mfumo uliokuwapo. Unadhani kinahitaji kuendeshwa kwenye mapambano zaidi au majadiliano zaidi.

Jibu: TLS kinatawaliwa na malengo ya kifungu cha 4 cha sheria inayoanzisha TLS au sura ya 307 ya sheria za Tanzania, na yale ndio malengo yanayompambanua mtu yeyote anayetaka kuiongoza.

Ukisoma kifunga cha nne A mpaka E, ndo hayo mambo ya utawala wa sheria, kuheshimu sheria na kila mtu yuko sawa katika macho ya sheria kutetea raia, kutetea wanasheria wenzetu wanapokumbwa na matatizo mbalimbali, kuishauri serikali, kushirikiana na mahakama, yote yametajwa pale.

Elimu endelevu kwa ajili ya wanasheria yametajwa kisheria wala sio mawazo ya mtu, lakini ukimalizia katika vifungu vinavyobaki ni suala la uwekezaji. Kwamba TLS iangalie ni namna gani ya kuwekeza ili iweze kujiendesha, na kwamba ni moja ya vitu alivyovipa kipaumbele ili iweze kujiendesha kiuchumi.

Na moja ya vitu ambavyo nimependekeza ambavyo kwangu mimi ni 'quick wins' (ushindi wa haraka), tuna jengo la Wakili House, inamaana ya kwamba tunaweza kukopesheka, kwa mawazo yangu, tunahitaji kuwa na kiwanja kikubwa Dodoma, makao makuu ya nchi ili tujenge ukumbi mkubwa wa kisasa wa mikutano, lakini pembeni kuwe na 'Lodge' ili watu wakija kwenye mkutano wawe na mahali pakulala, kula na vitu kama hivyo, yawezekana kabisa.

Tunayo 'title' (hati) na benki haiwezi kushindwa kuikopoesha TLS tukawekeza, kwahiyo ndani ya mwaka wangu mmoja nataka tuwekeze, ili kupunguza gharama za wanachama wetu ambao wanatumia gharama nyingi kuiendesha TLS, hiyo ni moja.

Kuhakikisha TLS inaanzisha utaratibu wa kuwasiliana na wateja wake (wananchi na yeyote) mwenye

kutaka huduma zetu kwa mfumo wa E-Legal (mfumo wa kidigitali), mfano mtu yupo Kigoma na anahitaji mambo ya usia, anasumbuliwa na ndugu na jamaa, huyu ni mama ameachwa na mumewe, lakini anapewa shida tu, sasa wakili anampataje?

Kama ana vijana wamesoma anaingia kwenye mtandao, tuna wanasheria wamebobea ndani ya TLS, kwahiyo nataka kuanzisha huo utaratibu kwamba mwananchi hahitaji kwenda kumuona wakili ofisini, akiwa hapo hapo nyumbani. Itasaidia kupata mapato, kuwafikia watu wengi, kodi ya serikali inakusanywa kwa haraka."

TLS inahitaji pia kuweka mfumo mzuri wa mashauri yanayoamriwa na mahakama za juu za Tanzania, lakini tunahitaji pia kuwa na mfumo wa uamuzi mbalimbali ya jumuiya ya madola, kwahivyo haya mimi nayaita quick wins.

Moja ya mambo ambayo wanachama wetu wanayalalamikia ni suala zima la bima, upo utaratibu uliopo sasa hivi wa bima, ambao tumeshindwa kuukamilisha kwasababu anayetaka kutoa bima anataka mpaka tufikie idadi fulani ya watu, tupo kwenye dunia ya ushindani hatuhitaji hayo masharti.

"Nimeshalifanyia kazi ya kutosha na tayari yapo makampuni(kampuni) ya bima yapo tayari kuwapa wanachama wetu bima bila masharti, hayo ni machache tu ambayo nikiingia mimi mwaka mmoja nipo tayari kuyafanya hayo yatokee, kwasababu nina uzoefu, lakini nimeyafanyia kazi," alisema.

"Mimi nataka kutumikia huduma ya bure, siingii ndani ya TLS kuomba mshahara, na kazi ya rais TLS ni kama mwenyekiti wa bodi, kazi ya rais ni kuweka uongozi imara ambao unatambua mifumo, taratibu na sheria na vyote hivi mimi nimeishi.

Siwezi kubeza jitihada za watangulizi wangu kwa kuwa wamefanya kazi nzuri, na kwa sasa ndiye kiongozi ninayefaa, kama watanikataa ni kwa sababu zao, lakini siyo kwamba wamekosa kiongozi, huu ndio muda sahihi wa kupata kiongozi mwenye uzoefu, mimi sina cheo cha siasa, nilikuwa kiongozi wa umma.

Swali: Ukipata nafasi ya kukutana na Rais Samia, mambo gani utamshauri?

Jibu: Nitasubiri nikichaguliwa, sitaki kuongea vitu kabla ya kuchaguliwa, lakini ninayo ambayo nimeyaandaa na naamini kabisa Rais Samia kwa namna ambavyo namsikiliza mimi, naona kwamba ana utu na anaelewa shida za Watanzania, anaelewa yapo mambo tunapaswa tuyatazame upya.

Kama yeye anazungumza hivyo naamini bado kuna nafasi ya mashauriano. TLS sio yatima kwa Tanzania, ni sehemu ya Watanzania, bila TLS hizi sheria inakua shida, anayeenda mahakamani nani? Ni wanasheria.

Swali: Kuna baadhi ya watu wanasema wewe ni mkaidi sana, mbabe, ukiwa na jambo lako haurudi nyuma, hilo ndio lililokufanya uondoke TAKUKURU kwasababu hukukubali kuburuzwa, hata ulipokuwa msaidizi wa Jaji Nyalali ulitofautiana naye kwasababu ya kuona baadhi ya vitu haviendi sawa.

Jibu: Sijui kama ni mbabe, wananisingizia. Kifungu cha 37 cha kuzuia na kupambana na rushwa kinanizuia kuongea mambo ya undani ya serikali, naheshimu na nilikula kiapo, siwezi kuongea mambo ya ndani ya serikali.

Niseme tu, mimi siyo kwamba ni mbabe, nina kitu nakiita principles, tukikubaliana A, B, kesho ukasema C, D napata shida, sio leo umesema hivi na kesho umesema vile, uongozi ni kutoa dira na kuwaonyesha watu unapotaka kufika, haiwezekani leo umesema utaenda kushoto kesho ukasema twendeni kulia, hiyo mimi napata shida yawezekana ndio maana naitwa mbabe.

Naamini katika sheria zilizowekwa, ukiwa kiongozi soma sheria zinazotawala chombo unachokiongoza, kwahiyo kama sheria inaniambia hivyo namimi nitasimama kwenye hiyo sheria na kwa bahati nzuri mimi ni mwana sheria. Shida ya tafsiri ni kwamba wakati mwingine unaonekana wewe ni mkaidi, sio ukaidi ni sheria, sasa nikisema sheria inasema hivi naambiwa mbabe basi uamuzi ni wao.

Swali: Katika kipindi chote ulichokuwa TAKUKURU, na kuna wakurugenzi kama wanne wamepita baada ya wewe kuondoka, ukipata nafasi ya kushauri chombo hiki cha umma namna bora ya kufanya shughuli zake kwa uzoefu wako ungewashauri nini?

Jibu: Ningeanza kwenye taarifa ya Tume ya Jaji Warioba, nataka nishauri mtu yeyote anayetaka kuzungumzia mambo ya rushwa hiyo ndiyo 'bench mark' ya Tanzania, nadhani tunaisahau tu hii taarifa. Ukiisoma ile taarifa ndio iliyopelekea kuzaa PCCB (Preventing and Combating of Corruption Bereau) kutoka PCB (Prevention of Corruption Bureau), tulichokifanya baada ya Tume ya Warioba tulikuwa tunaenda hatua kwa hatua kutekeleza mapendekezo ya tume hiyo.

Moja ni Capacity building ya PCCB, utakuaje na askari haujampa silaha unategemea ashinde vita? Lazima uajiri watu, lazima uwe na mafunzo, tulifanya hiyo. Ni kitu kimoja kuwa na jeshi, lakini ni kitu kingine kuwa na askari wenye mafunzo.

Zamani huduma ya TAKUKURU ilikuwa inaishia kwenye kanda, lakini tukaipeleka mpaka mikoani na wilayani.

Pili, uwezo wa kisheria, tulikuwa na mawakili zaidi ya 120 kwasababu unaopoenda mahakamani fahamu sheria na silaha ya pili ushahidi. Nashauri wenzangu kwamba usipeleke kitu hakijawiva, bora uonekane umechelewesha kuliko kupeleka mahakamani kitu hakijawiva, usipeleke kitu mahakamani ukasema bado tunaendelea na uchunguzi, ndio maana ya utawala wa sheria, mtu yeyote kama unamtuhumu bila mahakama kutoa uamuzi hauwezi kusema ni mwizi, mwenye kutoa uamuzi ni mahakama.

Ushauri wangu kesi zote ambazo zinaonekana zina ushahidi, zinaenda kwa DPP anazichuja na kutoa uamuzi, akishaona kuna ushahidi kesi inaenda mahakamani, ndio utaratibu.

Swali: Umekuwa TAKUKURU tangu 1995 hadi 2016, sasa umetoka kutumia elimu yako kuwa wakili wa kujitegemea, umejifunza nini ndani ya TLS kuhusiana na uwakili?

Jibu: Katika ilani yangu nimeweka angalizo, nimesema utu ni muhimu, sisi wanasheria tukiifuata hii dhana basi tutakuwa tumelifanyia taifa letu jambo kubwa sana kwa jamii, kama wewe ni wakili, yeyote anayekuja tanguliza utu, tunapokwenda mahakamani kwenye kesi tutumie dhana ya utu, ni haki mtuhumiwa akae rumande miaka mitano anasubiri kesi kuanza kusikilizwa? Mwalimu Nyerere alisema kuhusu utu, Kwame Nkurumah alisema, Nelson Mandela alisema, na wenye falsefa ya ubuntu wamesema, jamii imuone binadamu kwa utu wake hata kama anatuhumiwa.

Bunge litunge sheria zinazomuangalia mtu kwa utu wake, mahakama inapotoa uamuzi, itoe kwa kumuangalia mtu na utu wake, na sisi kama TLS tujaribu kuwa watu. Uwajibikaji na uwazi zaidi kwenye jamii pamoja na uadilifu.

Kilombero yachakata mamilioni tani za miwa

Na Gwamaka Alipipi

KAMPUNI ya Sukari Kilombero kwa mara ya kwanza imefanikiwa kuchakata tani 1,409,995 za miwa kwa msimu wa mwaka 2020/2021, huku asilimia 48 ya miwa hiyo ikiwa ni ya wakulima wa bonde la Kilombero.

Idadi hiyo inazidi ya msimu uliopita za uchakataji wa miwa kwa zaidi ya tani 290,000.

Mkuu wa kitengo cha Mawasiliano Kampuni ya Sukari Kilombero, Joseph Rugaimukamu, alieleza mafanikio hayo na kufafanua kuwa uchakataji wa kiwango hicho ni mara ya kwanza kwa kiwanda hicho.

Alisema msimu wa uzalishaji wa mwaka 2019/2020, kiwanda kilichakata tani 1,120,059 za miwa.

Rugaimukamu alisema uzalishaji wa msimu uliopita uliathiriwa na mvua kubwa zilizoanza kunyesha oktoba, 2019 na kusababisha mafuriko kwenye mashamba ya miwa, daraja dogo la kiwanda na kuharibika kwa miundombinu iliyoathiri usafirishaji wa miwa kwenda kiwandani.

Alibainisha kwamba msimu wa mwaka 2020/2021 uliofikia ukingoni hivi karibuni, Kampuni ya Sukari Kilombero, imezalisha tani 123,167.5398 za sukari, takwimu ambayo ikaribiana na lengo la uzalishaji sukari msimu huo ambao ni tani 127,871 za sukari.

"Hii ni mara ya kwanza viwanda vyetu vimefanikisha kuchakata miwa kwa kiasi kikubwa kama hichi, mara ya mwisho tuliyokaribia kufikia rekodi hii ni mwaka 2014 ambapo tulifanikiwa kuchakata tani 1,356,549 za miwa," alisema Rugaimukamu.

Alieza kuwa pamoja na kuchakata miwa mingi zaidi, kiwango cha sukari iliyozalishwa hakikuwiana na kiwango cha miwa iliyochakatwa kutokana na ubora wa miwa ambayo ilikuwa na kiwango kidogo cha sukari, pamoja na kukaa bila kuchakatwa tangu msimu wa mwaka 2019/2020.

"Ingawa hatukufikia lengo letu la uzalishaji wa sukari, tumefarijika kufanikisha kuchakata miwa mingi zaidi ya wakulima, hivyo kupunguza kwa kiasi kikubwa kiwango cha miwa kitakachobaki msimu ujao," alisema Rugaimukamu na kuongeza:

"Hii inatuweka kwenye nafasi nzuri ya kuanza msimu ujao na miwa yenye viwango vizuri, kwa hiyo tunatumaini tutaweza kupata sukari nyingi".

Alisema kwa msimu ujao, unaotarajiwa kuanza Mei mwaka huu, Kampuni ya Sukari Kilombero inatarajia kuzalisha tani 125,096 za sukari.

Aidha, alisema menejimenti ya Kampuni ya Sukari Kilombero iko kwenye mchakato wa kupata kibali kutoka kwa wanahisa ili kuweza kufanikisha mradi wa upanuzi wa kiwanda.

Alisema upanuzi huo unatarajiwa kuongeza kiwango cha uchakataji wa miwa na uzalishaji wa sukari zaidi ya mara mbili, na hatimaye kupunguza uhaba wa sukari nchini.

TAKUKURU yaingilia kati sakata DED kutishiwa maisha

Na Thobias Mwanakatwe, SONGWE

TAASISI ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa Mkoa wa Songwe (TAKUKURU), imesema itaanza uchunguzi kuhusu sakata la malipo ya Sh. milioni 12 zinazodaiwa kutaka alipwe kiongozi mmoja wa Chama Cha Mapinduzi (CCM) mkoani humo.

Kamanda wa TAKUKURU Mkoa wa Songwe, Damas Suta, akizungumza na gazeti hili jana, baada ya kupata taarifa za tukio la Mkurugenzi kutishiwa maisha kutokana na kukataa kuidhinisha malipo ya Sh. milioni 12 anazotaka kulipwa kigogo wa CCM, taasisi hiyo itaanza kuchunguza suala hilo haraka.

"Mimi nipo safari, ngoja nimwagize Naibu Kamanda alitafute gazeti ili tuanzie hapo maana sisi taarifa zetu tunazipata kwa njia mbalimbali yakiwamo magazeti, tutamwita Mkurugenzi aeleze sababu za kutishiwa kwake na baadaye kulichunguza kwa kina," alisema.

Suta alisema iwapo Mkurugenzi huyo wa Halmashauri atajichanganya na kulipa fedha hizo kwa kigogo wa CCM kwasababu ya kutishiwa maisha atatakiwa kuhojiwa na TAKUKURU.

"Kama... (anamtaja jina) alisupply vifaa kwenye jengo la mtu binafsi halafu aende kudai fedha kwa mkurugenzi hiyo siyo sahihi, na sisi tutaingia tu pale Mkurugenzi atakapolipa fedha hizo," alisema.

Alisema kama mkurugenzi atalipa fedha hizo kwa kigogo huyo wa CCM, TAKUKURU itahitaji ripoti ya uchunguzi ya kamati ya ujenzi ili kujiridhisha kama vifaa hivyo vilikuwa sahihi na pia wataulizwa mashahidi waliokuwapo katika jengo hilo.

Kutokana na sakata hilo, Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Mbozi, Hanji Godigodi alitoa taarifa katika kituo kikuu cha polisi Vwawa na kupewa namba MBZ/IR/200/2021 baada ya kudai kutishiwa maisha na kigogo huyo wa CCM.

Mkurugenzi huyo alidai kutishiwa maisha mbele ya Mkuu wa Mkoa wa Songwe na Katibu Tawala wa Mkoa huo, baada ya kumalizika kwa kikao cha Bodi ya Barabara ya Mkoa.

Godigodi alisema amekataa kuidhinisha malipo hayo kwa kigogo huyo wa CCM kwasababu ameshindwa kuwasilisha nyaraka zinazoonyesha kama kweli alisambaza vifaa ambazo ni nondo na saruji katika halmashauri hiyo.

Mkurugenzi wa Biashara wa Benki ya Taifa ya Biashara (NBC), Elvis Ndunguru (katikati waliokaa) pamoja na Mkurugenzi wa Fedha wa Benki ya Maendeleo ya Kilimo (TADB), Derick Lugemala wakitia saini mkataba wa makubaliano wa kufanya kazi pamoja kwaajili ya kuwawezesha wakulima wadogo katika minyororo ya thamani ya kilimo, jijini Dar es Salaam juzi. Wanaoshuhudia ni Meneja wa Mfuko Maalum wa Dhamana kwa wakulima wadodo kutoka TADB, Asha Tarimo (kulia) na Mkurugenzi wa sheria wa TADB, Dk. Edson Rechungura. **PICHA: JUMANNE JUMA**

Kasi ndogo wakimbizi kurejea Burundi yashtua

Na Deogratius Nsokolo, KIGOMA

KASI ndogo ya kurejea Burundi kwa wakimbizi wa nchi hiyo waliopo mkoani Kigoma kumeishtua serikali, hivyo imetaka zoezi hilo liende haraka kwa sababu hivi sasa nchi hiyo ina amani na inawahitaji raia wake.

Mkuu wa Mkoa wa Kigoma , Thobias Andengenye, akizungumza baada ya kutembelea kambi ya wakimbizi wa Burundi Nyarugusu wilayani Kasulu, alisema haridhishwi na idadi ndogo ya wakimbizi wanaorejea, na kuagiza Shirika la Umoja wa Mataifa linalohudumia Wakimbizi (UNHCR) kuhakikisha zoezi hilo linafanyika kwa uwazi.

Akiwahutubia wakimbizi wa Burundi kambini hapo, alisema suala la ukimbizi lina mwisho, hivyo ni muhimu wakatambua hali hiyo kutokana na uamuzi wa pande zote zinazohusika na suala la wakimbizi ambazo ni UNHCR , Serikali ya Burundi na Serikali ya Tanzania.

"Tunahitaji muende kwenu mkajenge nchi yenu, taifa lenu linawahitaji sana, ni vizuri mkatambua hivyo na kufanya uamuzi wa kuondoka kwa hiari, badala ya kuendelea kukaa wakati nchi yenu ina amani ya kutosha, hii haikubaliki," alisema na kuongeza:

"Wakati ni sasa chukueni hatua, Burundi ni shwari mnatakiwa mrudi kwa hiari, Watanzania wanawapenda sana, lakini ni lazima mrudi ili msaidie kuijenga nchi yenu."

Mapema Kaimu Mkuu wa Kambi ya Wakimbizi Nyarugusu, Miraji Chagonja, alisema kambi hiyo yenye wakimbizi 53,856 toka Burundi, katika kipindi cha kuanzia Septemba mwaka 2017 hadi Machi 2021 ni wakimbizi 20,586 kutoka kambi hiyo ndio wamerejea kwa hiari kwao.

Alisema idara ya huduma kwa wakimbizi kwa kushirikiana na UNHCR wamekuwa wakiendesha kampeni mara kwa mara za kuwahamasisha wakimbizi kurejea Burundi, lakini bado kasi yao ni ndogo, hali inayotia shaka kama watamalizika.

Naye Mkurugenzi wa Idara ya Huduma kwa Wakimbizi toka Wizara ya Mambo ya Ndani, Sudi Mwakibasi, alisema viongozi wa Tanzania na Burundi wamekutana mara kadhaa na kuazimia wakimbizi warejee kwa hiari.

Alisema uchunguzi wa awali wa idara hiyo umebaini wakimbizi wa Burundi walio wengi hawana sababu za msingi zinazowafanya waendelee kuwapo nchini, kwa kuwa nchi yao ina amani na usalama, na kwamba sababu inayoonekana ni hali ya uchumi.

"Kwa kweli hawana sababu ukilinganisha na wenzao wa DRC ambao wao bado hali si njema kwao," alisema Mwakibasi.

Mkuu wa UNHCR Kasulu, Ben Diallo, wamekuwa na jitihada za kuhamasisha wakimbizi kurejea na kila Alhamisi wanasafirishwa kwenda Burundi.

Alisema kinachokwamisha ni utayari wa Burundi kupokea idadi kubwa ya wakimbizi na kutimiza mahitaji yao kwa mujibu wa utaratibu.

Mmoja wa wakimbizi waliokuwa tayari kuondoka kwa hiyari, Nyandu Claude, alisema yeye na familia yake wameamua kuondoka kwa hiari ili kwenda kuishi Burundi na kusaidia ujenzi wa nchi yao, ambayo inatakiwa kujengwa na wananchi wote.

Kambi ya wakimbizi wa Burundi ya Nyarugusu inahifadhi pia wakimbizi 78,716 toka DRC, hivyo kuwa na idadi ya jumla ya wakimbizi 132,711.

TANGAZO

BancABC part of atlasmara

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

IMETOLEWA CHINI YA KANUNI YA 7 NA YA 8 YA KANUNI ZA MABENKI NA TAASISI ZA FEDHA (UONESHAJI) YA MWAKA 2014

TAARIFA YA UKAGUZI WA WARAKA MIZANIA KWA MWAKA 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mwaka wa sasa 31-Dec-20	Mwaka uliopita 31-Dec-19
A MALI		
1 Fedha Taslimu	3 289	3 572
2 Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	7 028	12 790
3 Uwekezaji Katika Amana za Serikali	43 178	33 052
4 Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	111 923	97 838
5 Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	-	-
6 Miamala Baina ya Matawi	-	-
7 Bili Zilizoafikiwa	-	-
8 Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9 Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	-	-
10 Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11 Mikopo Halisi Iliyopo	133 952	127 755
	-	-
12 Mali Nyingine	27 803	26 548
13 Uwekezaji wa Hisa	1 000	1 000
14 Akaunti za udhamini	-	-
15 Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	6 583	6 639
16 JUMLA YA MALI	**334 756**	**309 194**
B DHIMA		
17 Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	106 624	92 642
18 Amana za Wateja	111 082	99 021
19 Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20 Amana Maalumu	-	-
21 Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22 Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	-	-
23 Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	-	-
24 Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25 Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26 Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	-	-
27 Dhima Nyingine	2 961	4 356
28 Madeni	74 640	69 553
29 JUMLA YA DHIMA	**295 307**	**265 571**
30 MALI/(DHIMA) HALISI (16 kutoa 29)	**39 449**	**43 623**
C FEDHA ZA WANAHISA		
31 Mtaji wa Hisa Uliolipwa	105 114	105 114
32 Hisa za Upendeleo	17 840	17 840
33 Akiba ya Mtaji	-	-
34 Hifadhi ya hatari ya benki kuu	2 274	130
35 Mapato Yaliyobakizwa	(86 821)	(80 526)
36 Akaunti Nyingine za Mtaji	989	1 065
37 JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA	**39 396**	**43 623**
38 Dhima Zisizo Dhahiri	2 866	3 137
39 Mikopo Chechefu	19 585	17 957
40 Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	15 128	15 351
41 Mali Nyingine Chechefu	-	-
D BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
(I) Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	11.77%	14.11%
(ii) Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	13.14%	12.55%
(iii) Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	68.48%	74.67%
(iv) Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	44.53%	41.32%
(v) Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	48.30%	83.65%
(vi) Ongezeko la Amana	12.18%	-4.18%
(vii) Ongezeko la Mali	8.27%	-3.56%

TAARIFA YA UKAGUZI YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA UNAOISHIA 31 DESEMBA 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mwaka wa sasa 31-Dec-20	Mwaka uliopita 31-Dec-19
1 Mapato ya Riba	42 736	40 926
2 Gharama za Riba	(19 652)	(19 013)
3 Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)	**23 084**	**21 912**
4 Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-
5 Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(1 278)	(4 052)
6 Mapato Yasiyo ya Riba:	**5 991**	**7 907**
6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	1 326	1 901
6.2 Ada na Kamisheni	4 665	6 006
6.3 Gawio	-	-
6.4 Mapato Mengine	-	-
7 Gharama Zisizo za Riba:	**(31 803)**	**(34 392)**
7.1 Mishahara na Mafao	(10 473)	(10 842)
7.2 Ada na Kamisheni	(1 077)	(1 829)
7.3 Gharama Nyingine	(20 253)	(21 721)
8 Faida /(Hasara) ya Uendeshaji	**(4 006)**	**(8 624)**
9 Tengo la Kodi ya Mapato	(145)	(145)
10 Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	**(4 152)**	**(8 769)**
11 Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)	76	-
12 Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka	**(4 076)**	**(8 769)**
13 Idadi ya Waajiriwa	144	154
14 Mapato kwa Hisa	-39%	-83%
15	0%	0%
16 Idadi ya Matawi	6	7
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI		
(I) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	-1.20%	-2.74%
(ii) Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	-10.17%	-18.30%
(iii) Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	-109.38%	-115.33%
(iv) Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	2.11%	8.47%

TAARIFA YA UKAGUZI YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA MWAKA ULIOISHIA DESEMBA 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mwaka wa sasa 31-Dec-20	Mwaka uliopita 31-Dec-19
I Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:		
Mapato/(Hasara) Halisi	(4 006)	(8 624)
Marekebisho kwa Ajili ya:	-	-
- Hasara Katika Mali	5 380	7 151
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(8 017)	14 403
- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	-
- Mabadiliko Halisi Katika Amana	26 044	(8 357)
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	(10 127)	7 558
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	(1 395)	(947)
-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(746)	(5 206)
- Kodi Iliyolipwa	(135)	(198)
- Mengineyo (bainisha)	-	927
Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**6 998**	**6 707**
II Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:		
Gawio Lililopokewa	-	-
Ununuzi wa Mali za Kudumu	(4 046)	(3 540)
Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-
Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-
Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-
Mengineyo (bainisha)	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(4 046)**	**(3 540)**
III Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:		
Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-
Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-
Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	6 940.00
Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-
Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	5 087.55	4 878.08
Mengineyo (bainisha)	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**5 088**	**11 818**
IV Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:		
Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	8 040	14 986
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	87 766	72 780
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	**95 806**	**87 766**

TAARIFA YA UKAGUZI YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 DESEMBA 2020

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo	Jumla
Mwaka wa sasa 2020							
Salio la mwanzo wa mwaka	**122 954**	**-**	**(80 525)**	**130**	**0**	**1 065**	**43 623**
Marekebisho yatokanayo na IFRS 9	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la kodi litokanalo na IFRS 9	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwanzo wa mwaka lilorekebishwa	**122 954**	**-**	**(80 525)**	**130**	**0**	**1 065**	**43 623**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	(4 152)	-	-	-	**(4 152)**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	(2 144)	2 144	-	(76)	(76)
Salio la mwisho wa mwaka	**122 954**	**-**	**(86 820)**	**2 274**	**0**	**989**	**39 396**
							-
Mwaka Uliopita 2019	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwanzo wa mwaka	**116 014**	**-**	**(67 756)**	**-**	**1 284**	**1 065**	**50 607**
Marekebisho yatokanayo na IFRS 9	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la kodi litokanalo na IFRS 9	-	-	(5 154)	-	-	-	**(5 154)**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	(8 769)	-	-	-	**(8 769)**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	6 940	-	-	-	-	-	**6 940**
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	(130)	130	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	1 284	-	(1 284)	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	**122 954**	**-**	**(80 525)**	**130**	**0**	**1 065**	**43 623**

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi. Taarifa hizi za fedha zimekaguliwa na Ernst & Young , Certified Public Accountants (T) kupokea taarifa huru ya uhakiki wa ukaguzi.

Taarifa hizi za fedha ziliidhinishwa na bodi ya wakurugenzi siku ya tarehe 26 Machi 2021

I. John

(Mkurugenzi mtendaji) **Imesainiwa tarehe 14 April 2021**

Mr. R. Dave

(Mkurugenzi)

ama
ALHAMISI APRILI 15 2021
AFYA NA MAZINGIRA

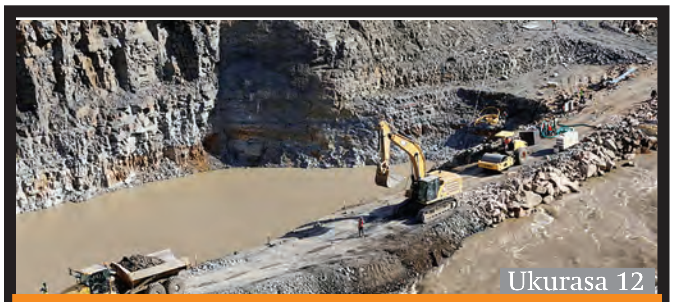

Ukurasa 12
Tumeboresha hivi nyendo za maji kwa mchoro wa 1980

MTETEZI CONSOLATHA:

Fahamu orodha ya ukatili wapatao kinamama walioko kazini sokoni

Na Yasmine Protace

UKATILI ni neno moja, lakini kina mapana zaidi hasa inapochambuliwa aina za ukatili ambazo zipo na zinafanywa na watu waliotuzunguka.

Kumekuwapo na ukatili wa kupigwa na wengine wanakeketwa, kubakwa au kulawitiwa na aina nyingi na umekuwa ukifanywa maeneo mbalimbali yanayozunguka.

Ndani ya somo hilo, kunatajwa kuwapo ukatili mkubwa unaofanywa na wafanyabiashara wa chakula katika masoko.

Mkurugenzi wa Shirika la Wasaidizi wa Kisheria Sokoni (Communite Alliance For Legal and Social Justis) Consolatha Cleophas, anakiri kuwapo aina tano zilizoko sokoni

Hapo katika orodha, kuna aina za ukatili wa kingono, wa kisaikolojia, kiuchumi, kimwili na kingono na katika masoko, wanawake wanaishi pasipo ridhaa .

"Huu ukatili unaofanywa sana sokoni, kwa mama lishe na anayekataa kushikwashikwa na wanaume wamekuwa hawanunui chakula chake," anasema Consolatha .

Anaongeza kwamba, ukatili huo pia kuna wanaoitwa 'dungadunga' na wamekuwa wakiwafanyia vitu vibaya, wanaokuja sokoni kuchagua nguo, pia kuna ukatili mwingine wanawake kushikwa ovyo na wauza mitumba.

Pia, katika soko la Ilala kuna ukatili ambao baadhi ya mafundi wa nguo wanawake, alipewa nguo za mitumba na wamejikuta wakitembea na wanaume, ili wawaletee nguo za kushona.

Anasema, ukatili wa kiuchumi unafanywa na baadhi ya watu kula chakula kwa mama lishe bila kulipa, ilhali wapishi wanachukua mahitaji yao dukani wakijua baada ya kuuza atarudisha pesa dukani.

Mama huyo anasimulia mkasa, namna wasichana wahudumu wa kupeleka chakula kwa wateja, hawalipwi hali inayofanya waajiri nao wasite kuwalipa posho zao.

Mkurugenzi wa Shirika la Wasaidizi wa Kisheria Sokoni, Consolatha Cleophas **PROTUS YASMINE**

Huko kwa wateja wakizidi kudai, hukutana na sharti la kuingia uhusiano wa kimapenzi, ikiwa ni sharti la malipo ya deni la chakula.

Mwajuma Ally, ni msambaza chakula katika Soko la Makumbusho, anasema wanakutana na adha ya kuwapa chakula madereva wa bodaboda, ambao hula chakula na kukimbia pale wanapoona wanaenda kudaiwa.

"Kitendo Cha kukimbiwa na bodaboda kinasababisha hama mimi malipo yangu sipati," anasema, hali inayowaangusha katika shida ya ngono kujikidhi kimaisha.

> **"Madalali wanawapa watu vitu na wamekuwa wakiwaingiza katika madeni. Kitendo hicho kinachangia kuwarundisha watu nyuma kiuchumi," anasema na kuongeza kuwa, pia kuna ukatili wa kisaikolojia mwanamama kutukanwa kila mara.**

MADALALI SOKONI

Akizungumzia kuhusu madalali, Consolatha anasema pindi wanaposhusha mizigo na kupeleka kwa wachuuzi kupitia madalali, nako wanakutana na majanga hayo ya dai la rushwa ya ngono.

"Madalali wanawapa watu vitu na wamekuwa wakiwaingiza katika madeni. Kitendo hicho kinachangia kuwarundisha watu nyuma kiuchumi," anasema na kuongeza kuwa, pia kuna ukatili wa kisaikolojia mwanamama kutukanwa kila mara.

Anasema kutokana na matukio hayo ya kikatili, zimekuwa zikipelekwa kwa wenyeviti wa vitengo na zipo ambazo zinaisha kutokana na kusikilizwa kwa faini hadi Sh. 50,000.

Anasema, ukatili wa mwili, mtu anapopigwa ushauri wa kwenda polisi, ili mtuhumiwa achukuliwe hatua na wale' 'dungadunga' faini wanatozwa faini ya Sh. 50,000.

Kwa mujibu wa Consolatha, katika kipindi cha mwaka 2018 mpaka sasa, kuna jumla ya kesi 700 wameishapokea kutoka masoko yote ya Ilala na Temeke, jijini Dar es Salaam, ambako kuna wasaidizi wa kisheria.

Anasema, hadi sasa wanaendelea kutoa elimu, ikiwamo ya sheria za mikataba waliokwishawapatia baadhi ya wafanyabiashara, kutoka vitengo mbalimbali vya soko la Buguruni, ambako wameshachukua mikataba na kufanyia kazi.

SOKONI ILALA?

Consolatha anasema, katika masoko likiwamo soko la Ilala, kuna kasoro hakuna kamati ya soko na inapotakiwa kufanyika mikutano, wafanyabiashara hadi sasa hawana sehemu ya kupelekwa shida zao, baada ya uongozi uliokuwapo kuvunjwa.

Anazungumzia Kitengo cha Karoti katika soko la Ilala wakati uongozi ulikuwapo, walikuwa wakiuza kiroba chenye uzito wa kilo 60 hadi 65 kwa mchuuzi mmoja, lakini sasa mauzo yameshuka hadi kati ya kilo 25 Hadi 30, huku madalali wanawadhulumu nao hawana chombo cha kuwasimamia. Mama huyo anahimiza elimu inahitajika katika maeneo ya soko

MAZINGIRA

MHANDISI MRADI BWAWA NYERERE:

Tumeboresha hivi nyendo za maji kwa mchoro wa 1980, miamba hatukugusa

- Kubadilika miamba inahitaji miaka milioni 1
- Pia mawe, sasa zege; tuta Km. moja na robo

Shughuli za ujenzi wa chanzo cha umeme, Bwawa la Julius Nyerere, ikiendelea. **PICHA ZOTE: MTANDAO**.

Na Beatrice Shayo

"NI kweli kuna maneno yanayosemwa tumetumia upembuzi yakinifu wa mwaka 1970, kimsingi upembuzi yakinifu wa mwaka 1980 kwa sehemu kubwa ilihusishwa mwaka 2017 kwenye usanifu na michoro iliyotumika katika huu mradi wa umeme wa maji.

"Ni mpya na ndio zilitumika katika kutangaza tenda," anatamka Mshauri Mkazi wa Mradi wa JNHPP, Mhandisi John Mageni, akisema ni bwawa la kuzalisha umeme wa maji la Julius Nyerere lililopo Rufiji mkoani Pwani.

Awali ilijulikana kwa jina Stiegel's Gorge na matarajio ya uzalishaji ni megawati 2115 za nishati, hadi utakapokamilika, ukubwa unaochukua nafasi ya nne barani Afrika.

Mhandisi Mageni anasema, ujenzi unaoendelea unafanywa na makandarasi wawili, kampuni ya Arab Contractors za Misri na Elsewedy Electric, kutoka India, ikitarajiwa kugharimu Sh. Trilioni 6.5.

Pia, ni mradi unaotarajiwa kushusha bei ya umeme kutoka uniti moja inayouzwa kati ya Sh 400 hadi 600 kwa sasa na kuuzwa kwa Sh. 36.

MCHORO WABADILIKA

Mageni anaeleza wataalamu walifanya maboresho ya upembuzi yakinifu wa mwaka 1980 kuhusu miamba katika mradi huo, huku wakisimamia sayansi ya miamba inachukua takribani miaka 100,000 hadi milioni moja kwa tabia ya mwamba kubadilika.

Anafafanua: "Sasa tulikuwa na taarifa ya mwamba uliochunguzwa mwaka 1980 na sisi tumeanza kujenga miaka 37 baadaye.Tuliona taarifa zile zitaendana na uhalisia wa miamba iliyopo kwa sasa kwa sababu inachukua miaka elfu kwa mwamba kubadilika."

Mhandisi Mageni anafafanua kwamba, wamefanya maboresho makubwa katika usanifu na michoro na wamebadilisha aina ya bwawa lililopaswa kujengwa awali mwaka 1980, kwa kupanga mawe, sasa wakaendea kwenye bwawa la kupanga zege.

Pia, anasema wamebadili usanifu na michoro kwenye jengo la mitambo ya kuzalisha umeme upembuzi yakinifu ya mwaka 1980, iliyolenga kujenga vituo vitatu vya kuzalisha umeme (power house) kwa awamu ya miaka 20, ambayo mitambo ingezalisha megawati 2100.

"Tumejenga 'power house' jengo moja halipo chini ya ardhi, lipo juu ya ardhi na linabeba mashine tisa, wakati 'design' (mchoro) uliopita ulikuwa unabeba mashine zaidi ya tisa na uwezo umezidi megawati 15.

"Tutajenga mitambo yenye kuzalisha megawati 2115. Unaweza kuona megawati 15 ni ndogo, lakini hizi megawati 15 ni umeme ambao unatumika kwa Mkoa wa Singida," anafafanua.

Waziri Mkuu Kassim Majaliwa, alipotembelea mradi wa umme, Bwawa la Nyerere.

UCHEPUSHAJI MAJI

Mhandisi Mageni anasema, wamebadilisha namna ya kuchepusha maji na mengi kuwa ya kisasa, akifafanua upembuzi yakinifu wa awali mwaka 1980 ulikuwa na njia tatu za kuchepusha maji; mbili kushoto na moja kulia.

Hata hivyo, anasema katika upembuzi yakinifu wa mwaka 1980 sayansi ya miamba haikubadiliki. Anasema: "Tulichokitumia pekee katika uchambuzi yakinifu ya mwaka 1980 ni historia au taarifa za uchunguzi za miamba, kwa sababu miamba huchukua miaka taribani 100,000 hadi milioni moja kubadilika.

"Sisi kwa taarifa iliyokuwepo ya miaka 37 tunavyoanza kujenga tumeona bado ni umri mdogo kuwepo mabadiliko ya tabia ya miamba,'" anasema

Anasema, mkandarasi katika uchunguzi wake alioufanya alivyoanza kujenga alizingatia taarifa ya miamba ya kisayansi na ndicho alichokikuta pasipo na mabadiliko na kazi kuendelea bila kusuasua.

WATUMIA UMEME MAJI

Mhandisi Mageni anasema uzalishaji umeme kwa kutumia maji ni chanzo nafuu kuliko vyote na rafiki wa mazingira.

Hadi sasa, barani Afrika kuna nchi zaidi ya mbili zenye aina hiyo ya mabwawa makubwa, ikiongozwa na Ethiopia, ambayo imeshirikishwa katika upembuzi yakinifu, mwaka 2017.

"Wale wana mabwawa mengi na wanatumia umeme wa maji kwa sehemu kubwa. Nchi nyingine ambayo inatumia sana umeme wa maji ni Angola na nchi za Afrika Magharibi Nigeria, Cameroon na Ghana. Pia, kwa nchi za Afrika Mashariki na Congo zina hiyo huduma," anasema.

UTEKELEZAJI MRADI

Mhandisi Mageni anasema, walianza kutembelea eneo lenye kingo nne ndogo zitakazotumika kuzuia maji yasitoke watakapoanza kujaza bwawa, akisifu ujenzi unaendelea ndani ya muda wa mpango kazi, utakaomilika mnamo Juni 16, mwakani.

"Tulitembelea eneo la daraja la kudumu litakuwa linavuka Mto Rufiji. Litakuwa ni daraja la pili katika madaraja yanayovuka Mto Rufiji," anasema, akitaja nyingine Daraja la Mkapa.

Anasema, robo ya jumla ya kazi imeshakamilika na nusu ya msingi umekamilika na matarajio daraja hilo litamalizika hadi kufika Januari mwaka ujao, ikiwa na uwezo wa kubeba vifaa vizito tani 100.

Mageni anasema kuna eneo linalojengwa la 'Power House; lenye urefu wa mita 400 upana mita 60 na kina cha kwenda juu ni mita 60 kazi inaendelea vizuri.

"Tutafunga mitambo tisa ya kuzalisha umeme na kila mtambo una uwezo wa kuzalisha megawati 235 jumla katika mitambo hiyo itazalisha megawati 2115 . Mitambo hiyo itazalisha umeme kwa kutumia maji njia ya kuleta umeme ipo katika hatua nzuri ya kukamilika,"

Anasema, katika mradi huo kuna tuta kuu lenye urefu wa kilomita moja na robo, itakayotekelezwa katika awamu kubwa mbili, yaani kunyanyua upande wa kushoto wa mto na kasha kulia kwake.

Anaitaja eneo la kupokea umeme au kuunganisha umeme wa gridi kutoka mfumo unaozalisha unaendelea vizuri, ikibakiza asilimia 10 kukamilisha.

"Tukimaliza 'foundation' (msingi) tunaanza kufunga vyuma ambavyo vitadhibiti, kupima na kuunganisha umeme kati ya Gridi ya Taifa na umeme wa mashine. Vifaa vyote vimeshaanza kutengenezwa na vingine vipo njiani vinakuja, inategemewa kufika kuanzia Julai mwaka huu," anasema.

Waziri Mkuu, Kassim Majaliwa, anasema makandarasi hao wa ujenzi wanazingatia viwango vya ubora na: "Kwa maeneo nyeti ya mradi yamekamilika kwa kiwango cha asilimia 47 na kipindi kilichobaki kinaweza kufika Juni mwaka 2022.

"Nimepata nafasi ya kutembelea eneo linalochemsha maji ambalo ni eneo la maporomoko ya maji kutakuwa na mitambo ya uzalishalishaji umeme, ambayo kazi nzuri nimeona iliendelea.

"Pia, nimeona daraja litakalotuunganisha pande mbili ujenzi wake unaendelea na wataalamu wetu wametuambia viwango vimezingatiwa,"

Vyoo vinavyobaki nyenzo kuu ya kutetea afya

Na Sabato Kasika

VYOO vina mchango mkubwa katika kujenga afya bora, kwa kuwa ni huduma inayoweza kusababisha watu kujisaidia ovyo hata katika maeneo yasiyo rasmi na kusababisha maradhi, hata uchafuzi wa mazingira.

Ukosefu wa vyoo bora umekuwa ukitajwa kusababisha na magonjwa ya kuambukiza, ndiyo maana kumekuwapo na kampuni za kuhamasishha jamii kuwa na huduma hiyo nyumbani.

Wapo baadhi ya watu hasa maeneo ya vijijini, ambao huwa hawajengi vyoo na badala yake hujisaidia vichakani au kwenye mito na mabonde, hali ambayo inaweza kuhatarisha afya zao.

Katika kundi hilo, wapo ambao hataki tu kujenga vyoo na wengine ni kutokana na imani zao kwa kuwa wanaamini kwamba, ni makosa mtu kwenda kujisaidia katika choo, hivyo wanaona ni vyema waende vichakani.

Kuna baadhi ya vituko ambavyo mwendesha kampeni za 'Nyumba ni Choo' amewahi kukutana navyo, wakihimiza umuhimu wa ujenzi wa vyoo bora katika jamii na matumizi yake.

Hata wale ambao wamebatatika kujenga vyoo, huwa ni vya kienyeji vikiwa si imara, visivyo na paa wala mlango, hali ambayo ni hatari kwa afya au wakati kusababisha ajali kutokana na kutokuwa imara.

Kuna haja ya jamii kuendelea kuelimishwa, ili itambue kuwa vyoo bora vinasaidia kuimarisha afya, hivyo ni vyema kila mtu awe na huduma hiyo nyumbani kwake badala ya kutegemea vichaka au choo kibovu.

Inatajwa kuwa, kaya zenye vyoo bora nchini, zimefikia asilimia 63.7 mwaka 2020, kutoka asilimia 59 ya mwaka 2019, huku lengo likiwa ni kufikia mwaka 2030, hakuna anayejisaidia ovyo katika mazingira yasiyo rasmi.

Mikoa inayotajwa kuongoza kwa kuwa na asilimia kubwa ya kaya zenye vyoo bora ni Dar es Salaam (95.8), Iringa (77.5) na Njombe (74.6), huku mikoa yenye hali duni ikiwa ni Kigoma (49.3), Lindi (49.2) na Dodoma (46.1).

Mkurugenzi wa Huduma za Kinga Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto Dk. Leonard Subi, anaweka wazi hayo siku ya Matumizi ya Choo Duniani na Wiki ya Usafi wa Mazingira Tanzania.

Inaaminika kwamba, juhudi zaidi za kuelimisha umma wa Watanzania na hasa wa maeneo ya vijijini kutambua umuhimu wa kujenga vyoo bora zinahitajika.

Yawezekana, sababu kubwa ya maeneo hayo kukosa vyoo imara inatokana na ukosefu wa elimu ya afya au hali duni ya maisha ambayo inawafanya watu wakose fedha za kujenga vyoo vya aina hiyo.

Kama hizo ndizo sababu zinazochangia hali hiyo, itapendeza kama wale ambao hawajui umuhimu wa vyoo wakaelimisha, lakini pia wasio na uwezo wa kifedha, wanaweza kusaidiwa kujengewa vyoo hivyo.

Huduma hiyo ni ya faragha ambayo ni muhimu mtu kuwa na staha, kuliko ambavyo imekuwa ikifanywa na baadhi ya watu kwenda kujidhalilisha vichakani, kwenye maji au katika mabonde.

Inaaminika kwamba, jamii ikiendelea kuelimishwa juu ya huduma hiyo, itatambua kuwa matumizi ya vyoo ni muhimu, kwa kuwa inaimarisha afya na kuiwezesha kutekeleza majukumu yao vizuri.

Elimu ya usafi mazingira ni kinga ya magonjwa ya mlipuko, hivyo jamii ikifahamu hilo na kuchukua hatua, kuna uwezekano wa kila kaya kuwa na choo bora, ambacho itakuwa inakitumia.

Vilevile, elimu inapotolewa kwa wingi, vyoo bora vitaongezeka katika jamii na hatimaye kuachana mila potofu za kuamini kwamba si sahihi kujisaidia chooni au mtindo wa kwenda haja katika mazingira yasiyo rasmi.

Suala la kuhimiza jamii kujenga na kutumia vyoo bora na kunawa mikono kwa maji na sabuni mara baada ya kupata huduma hiyo, vinapusha kupata maambukizo ya magonjwa ya mlipuko.

Wataalamu wa afya wanasema, kuumwa tumbo kunakotokana na ulaji wa chakula, amiba, kama taifodi, homa ya matumbo na magonjwa ya kuhara damu, yanaweza kukoma kwa kuwa yanasababishwa na uchafu wa mazingira.

Msisitizo uliopo ni kuwa na vyoo bora na kuvitumia, vinavyoepusha kuwapo kwa hatari hiyo, kwa kuwa hakutakuwa na mtu anayejisaidia vichakani, majini na mabondeni.

twiga cement
HEIDELBERGCEMENT Group

AUDITED RESULTS
FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2020

CHAIRMAN'S STATEMENT

Despite many challenges posed in the year 2020, Tanzania Portland Cement Public Limited Company (TPCPLC) delivered a strong operating result when compared to the year 2019. Turnover and sales volume increased by 13% and 6% respectively. The increased revenue combined with disciplined cost management led to the operating profit of 104.9BTZS.

The operating performance of the plant and availability of the machinery was good, ensuring clinker production reached record levels, all within an environment where the Health and Safety of our employees and contractors is paramount. The continued focus on maintaining excellent customer relations and producing high quality products enabled TPCPLC to again demonstrate its strength as the leading player in the industry.

INCOME STATEMENT	2020 TZS'000	2019 TZS'000
Revenue	393,739,557	348,828,076
Cost of sales	(258,416,416)	(229,954,588)
Gross profit	**135,323,141**	**118,873,488**
Other operating income	2,250,391	4,293,998
Selling and administrative expenses	(2,942,285)	(2,746,244)
Administrative expenses	(25,976,365)	(26,629,390)
Other operating expenses	(3,709,781)	(6,536,148)
Operating profit	**104,945,101**	**87,255,704**
Financial items	2,484,133	(1,380,718)
Profit before tax	**107,429,234**	**85,874,986**
Taxes on income	(32,752,864)	(26,171,702)
Profit for the year	**74,676,370**	**59,703,284**
Other comprehensive income , net of tax	1,028,800	(988,050)
Total Comprehensive Income	**75,705,170**	**58,715,234**
Number of Shares	179,923,100	179,923,100

BALANCE SHEET	2020 TZS'000	2019 TZS'000
ASSETS		
Intangible fixed assets	797,216	849,314
Tangible fixed assets	134,429,769	137,094,378
Right of use assets	4,198,644	7,430,771
Non-current financial assets	1,346,000	5,905,187
Non.current assets	**140,771,629**	**151,279,650**
Inventories	52,404,781	61,598,827
Trade and other receivables	55,571,973	52,006,440
Other current financial assets	600,000	4,721,453
Cash and cash equivalents	103,855,770	72,684,693
Current assets	**212,432,524**	**191,011,413**
TOTAL ASSETS	**353,204,153**	**342,291,063**
EQUITY & LIABILITIES		
Equity	**255,000,767**	**231,473,296**
Lease liabilities	1,,231,231	3,097,244
Long term provisions	6,337,102	7,620,008
Provision for deferred taxes	14,273,690	17,573,518
Non-current liabilities	**21,842,023**	**28,290,760**
Lease liabilities	3,725,915	4,974,507
Current income tax payable	1,013,768	1,027,428
Trade and other payables	68,765,217	73,307,570
Dividend payable	2,856,463	3,217,502
Current liabilities	**76,361,363**	**82,527,007**
TOTAL EQUITY & LIABILITIES	**353,204,153**	**342,291,063**

Prospects

The cement demand in Tanzania and in the East-African region has been growing steadily in recent years. TPCPLC is well placed to meet this growing demand and will continue to work to maintain its market leadership and position.

Dividend

The Board proposes a dividend for year 2020 of TZS 390. The Register of Members will close on 10 May 2021, and the last day of trading cum dividend will be 5 May 2021. The dividend will be paid on or about 30 June 2021.

Appreciation

The Board would like to thank all its stakeholders for their support during the past year. We have every confidence that TPCPLC will continue to deliver value for the shareholders in the future.

BY ORDER OF THE BOARD

Hakan Gurdal
Chairman of the Board
14.04.2021

Tanzania Portland Cement Public Limited Company
P.O.Box 1950
Dar-es-salaam
Tanzania
www.twigacement.com
Email: info@twigacement.com

Bank of India (Tanzania) Ltd.

Relationships beyond banking

Fully owned subsidiary of Bank of India (Public Sector Bank)

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA ZILIZOKAGULIWA KWA UMMA

IMETOLEWA CHINI YA KANUNI YA 7 NA YA 8 YA KANUNI ZA MABENKI NA TAASISI ZA FEDHA (UONESHAJI) YA MWAKA 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 DESEMBA 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Mwaka wa sasa 31-DES-20	Mwaka Uliopita 31-DES-19
A.	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	1,758	722
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	13,599	15,414
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	49,837	46,997
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	3,549	3,357
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	-	-
6	Miamala Baina ya Matawi	-	-
7	Bili Zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	18,803	7,318
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	69,749	69,247
12	Mali Nyingine	2,556	3,861
13	Uwekezaji wa Hisa	-	-
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Kodi iliyoahirishwa	52	449
16	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	1,947	744
17	**JUMLA YA MALI**	**161,850**	**148,109**
B.	**B. DHIMA**		
18	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	53,125	41,018
19	Amana za Wateja	68,384	66,140
20	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
21	Amana Maalumu	-	-
22	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	28	39
23	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	25	25
24	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	2,772	3,090
25	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
26	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
27	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	-	-
28	Dhima Nyingine	1,526	2,419
30	**JUMLA YA DHIMA**	**125,859**	**112,732**
31	**MALI/(DHIMA) HALISI (16 kutoa 29)**	**35,991**	**35,377**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	21,500	21,500
32	Akiba ya Mtaji	2,479	3,876
33	Mapato Yaliyobakizwa	10,974	7,824
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	1,037	2,177
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	-	-
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**35,991**	**35,377**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	10,751	11,026
39	Mikopo Chechefu	2,600	6,123
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	195	1,938
41	Mali Nyingine Chechefu	-	-
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	22.24%	23.89%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	3.72%	8.60%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	57.56%	66.43%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali	43.09%	46.75%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	85.50%	83.43%
(vi)	Ongezeko la Amana	13.39%	-9.82%
(vii)	Ongezeko la Mali	9.28%	-5.20%

KWA MWAKA UNAOSHIA 31 DESEMBA 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Mwaka wa sasa 31 Des 2020	Mwaka Uliopita 31 Des 2019
1	Mapato ya Riba	12,499	12,135
2	Gharama za Riba	(5,014)	(4,989)
3	**Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)**	**7,485**	**7,146**
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	(1,296)	2
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(655)	(710)
6	**Mapato Yasiyo ya Riba:**	**763**	**962**
	6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	254	223
	6.2 Ada na Kamisheni	509	738
	6.3 Gawio	-	-
	6.4 Mapato Mengine	-	-
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**(4,894)**	**(4,449)**
	7.1 Mishahara na Mafao	(1,653)	(2,300)
	7.2 Ada na Kamisheni	(176)	(172)
	7.3 Gharama Nyingine	(3,066)	(1,977)
8	**Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**1,403**	**2,951**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	(365)	(774)
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**1,037**	**2,177**
11	**Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)**	-	-
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa robo ya mwaka /mwaka**	**1,037**	**2,177**
13	Idadi ya Waajiriwa	30	29
14	Mapato kwa Hisa	48	101
15	Idadi ya Matawi	2	2
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI		
(i)	Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	0.91%	1.94%
(ii)	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	2.91%	6.26%
(iii)	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	36.90%	33.97%
(iv)	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	5.67%	5.69%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI
KWA MWAKA UNAOISHIA 31 DESEMBA 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo Juu ya bei ya Hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo (Bainisha)	Jumla
Mwaka wa sasa 2020							
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01.2020	21,500	-	10,001	3,876	-	-	**35,377**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	1,037	-	-	-	**1,037**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	1,397	(1,397)	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	(423)	-	-	-	**(423)**
Salio la mwisho wa mwaka 31.12.2020	**21,500**	-	**12,012**	**2,479**	-	-	**35,991**
Mwaka uliopita 2019							
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01.2019	**21,500**	-	**8,607**	**3,341**	**755**	-	**34,202**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	2,177	-	-	-	**2,177**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	(387)	-	-	-	**(387)**
Ziada ya Kisheria	-	-	(1,174)	1,174	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	755	-	(755)	-	-
Mengineyo	-	-	22	(638)	-	-	**(616)**
Salio la mwisho wa mwaka 31.12.2019	**21,500**	-	**10,001**	**3,876**	-	-	**35,377**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA MWAKA UNAOISHIA 31 DESEMBA 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Mwaka wa sasa 31 Des 2020	Mwaka uliopita 31 Des 2019
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**		
	Mapato/(Hasara) Halisi	1,403	2,951
	Marekebisho kwa Ajili ya:		
	- Hasara Katika Mali nyinginezo	-	-
	- Hasara na Kuchakaa Katika Mali	312	333
	- Mikopo iliyofutwa na Tengo la mikopo	668	(709)
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	-
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	14,350	(11,673)
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(1,225)	892
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	(847)	(2,845)
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	(16)	495
	-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(184)	(2)
	-Mabadiliko Halisi mikopo ya muda mrefu itolewayo na mabenki mengine	(3,788)	(6,864)
	- Kodi Iliyolipwa	(963)	(810)
	- Mengineyo (bainisha)	-	-
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	***9,711***	***(18,233)***
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**		
	Gawio Lililopokewa	-	-
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	(204)	(90)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	(12)	-
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-
	Mengineyo (bainisha)	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	***(216)***	***(90)***
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**		
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	(387)	(430)
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-
	Mengineyo (bainisha)	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	***(387)***	***(430)***
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:**		
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	9,108	(18,753)
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka / Mwaka	23,432	42,185
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka / Mwaka	**32,539**	**23,432**

BANK OF INDIA (TANZANIA) LTD
DAR ES SALAAM

Katika kuandaa taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita.

Jina na Cheo	Saini	Tarehe
Mr. Ashwani Kumar Negi Mkurugenzi Mtendaji	Imesainiwa	12.04.2020
Mr. Heriabdiel Ayoh Mkuu wa Fedha	Imesainiwa	12.04.2020
Mr. Allen Richard Mkaguzi Mkuu wa Ndani	Imesainiwa	12.04.2020

Hapo juu ni baadhi ya taarifa kutoka katika ukaguzi wa taarifa ya fedha ya benki kwa mwaka wa fedha ulioishia tarehe 31 Desemba 2020, na zimeandaliwa kwa kulingana na sera za kimataifa (IFRS). Taarifa hizi za fedha zimekaguliwa na mkaguzi aliyeidhinishwa Baker Tilly DGP & CO na zimepata hati safi.

Taarifa hii ya fedha imepitishwa na Bodi ya Wakurugenzi na imesainiwa na wakurugenzi wafuatao kwa niaba ya wenzao

Jina na Cheo	Saini	Tarehe
1. Dr. Benard E. Mnzava- Mkurugenzi	Imesainiwa	12.04.2020
2. Mr. Suitbert Kageuka - Mkurugenzi	Imesainiwa	12.04.2020

ACCESS MICROFINANCE BANK TANZANIA LIMITED

AccessBank
TANZANIA • ACCESS GROUP

MINIMUM DISCLOSURES OF BANK CHARGES AND FEES

DESCRIPTION	CHARGE/FEE	
ACCESS RAHISI,NORMAL SAVINGS, RAHISI CAA, ELIMU, AND KIKUNDI ACCOUNT(RAHISI ACCOUNT)	**TZS**	**USD**
Required minimum opening balance	10 000.00	
Monthly service fees	3000 to 6000	
Cash withdrawal over counter up to 10M	3 000.00	
Cash withdrawal over counter >10M	50 000	
Bank statement 1free per month	FREE	
Bank statement subsequent months	10 000.00	
New ATM card issuance	10 000.00	
ATM card renewal or replacement	15 000.00	
Replacement of the PIN	10 000.00	
Standing order Internal	2 000.00	
Standing order External	12 980.00	
Dormant account fee	FREE	
Interbank transfer	10 000.00	
International transfer	Tanzanian Shilings equivalent of USD 55	55.00
Closure of account	20 000.00	
NUFAIKA TRANSACTIONAL ACCOUNT		
Required minimum opening balance	50 000.00	25.00
Monthly service fees	6,000 to 15,000	3 TO 7
Bank statement 1free per month	FREE	FREE
Bank statement subsequent months	10 000.00	10.00
New ATM card issuance	15 000.00	N/A
Fees per ATM withdrawal	2 000.00	N/A
Interbank transfer	10 000.00	4.20
International transfer	55.00	55.00
ATM mini statement	1 000.00	N/A
Standing order Internal	2 000.00	1.00
Standing order External	12 980.00	12.98
Dormant account fee	FREE	FREE
Reactivation of Dormant account	FREE	FREE
Letter of recommendation and certificate of balance	50 000.00	23.00
NORMAL CURRENT ACCOUNT (NUFAIKA ACCOUNTS)	**TZS**	**USD/EURO**
Required minimum opening balance	100 000.00	50.00
Monthly service fees	15 000.00	15.00
Cash withdrawal over counter up to 10M	3 000.00	0.18%
Cash withdrawal over counter >10M	50 000	50
Fees per ATM withdrawal	2 000.00	N/A
ATM mini statement	1 000.00	N/A
Bank statement 1free per month	FREE	FREE
Bank statement subsequent months	10 000.00	10.00
Cheque book 25 leaves	20 000.00	10.00
Cheque book 50 leaves	35 000.00	15.00
Dishonored cheque	30 000.00	30.00
Bankers Cheque	50 000.00	FREE
Stop payment	30 000.00	30.00
Standing order Internal	2 000.00	1.00
Standing order External	12 980.00	12.98
Balance enquiry	1 000.00	1.00
New ATM card issuance	15 000.00	N/A
ATM card renewal or replacement	15 000.00	N/A
Interbank transfer	10 000.00	4.20
International transfer	$ 55.00	55.00
Dormant account fee	FREE	FREE
Reactivation of Dormant account	FREE	FREE
Letter of recommendation and certificate of balance	50 000.00	23.00
SPECIAL ACCESS NUFAIKA ACCOUNT	**TZS**	**USD/EURO**
Required minimum opening balance	100 000.00	50.00
Monthly service fees	60 000.00	50.00
Minimum monthly turover	20 000 000.00	10 000.00
Cash withdrawal over counter	FREE	0.18%
Fees per ATM withdrawal	2 000.00	N/A
ATM mini statement	1 000.00	N/A
Bank statement 1free per month	FREE	FREE
Bank statement subsequent months	10 000.00	10.00
Cheque book 25 leaves	20 000.00	10.00
Cheque book 50 leaves	35 000.00	15.00
Dishonored cheque	30 000.00	30.00
Bankers Cheque	50 000.00	FREE
Stop payment	30 000.00	30.00
Standing order Internal	2 000.00	1.00
Standing order External	12 980.00	12.98
Balance enquiry	1 000.00	1.00
New ATM card issuance	15 000.00	N/A

ATM card renewal or replacement	15 000.00	N/A	
Interbank transfer	FREE	FREE	
International transfer	$ 55.00	55.00	
Dormant account fee	5 000.00	5.00	
Reactivation of Dormant account	FREE	FREE	
Letter of recommendation and certificate of balance	50 000.00	23.00	
MIKAKATI SAVING ACCOUNTS	**TZS**	**USD/EURO**	
Required minimum opening balance	20 000.00	20.00	
monthly service fees	FREE	FREE	
Bank statement 1free per month	FREE	FREE	
Bank statement subsequent months	10 000.00	10.00	
Cash withdrawal over counter	1FREE PER QUARTER	1FREE PER QUARTER	
Subsequent Cash withdrawal over counter	20 000.00	20.00	
Dormant account fee	FREE	FREE	
International transfer	$ 70.00	70.00	
Account closure	12 000.00	5.00	
TERM DEPOSIT RATES 2021			
Amount	**Interest Rates**		
5,000,000 - 500,000,000	3% - 12% p.a		
> 500,000,000	Negotiation		
AGENCY BANKING	**Customer Fees**	**To ACCESSBANK**	**To Agents**
Withdrawal (TZS) (agents) Range			
0 - 20,000	700	350.00	350.00
20,001 -100,000	2,000	1 300.00	700.00
100,001 - 200,000	3,500	2 520.00	980.00
200,001 - 300,000	4,500	3 225.00	1 275.00
300,001 - 750,000	5,500	3 850.00	1 650.00
750,001 - 3,000,000	7,000	4 750.00	2 250.00
Deposit (TZS) (agents) Range			**TZS**
0 - 10,000	-	-	100
10,001 - 20,000	-	-	150
20,001 - 50,000	-	-	200
50,001 -100,000	-	-	350
100,001 - 150,000	-	-	550
150,001 - 200,000	-	-	700
200,001 - 250,000	-	-	850
250,001 - 300,000	-	-	900
300,001 - 500,000	-	-	1,100
500,001 - 750,000	-	-	1,200
750,001 - 3,000,000	-	-	1,600
MOBILE BANKING			
Withdrawal - Bank to Wallet (TZS)	**Customer Fee (TZS)**		
01-50,000	500.00		
50,001-100,000	1 000.00		
100,001-250,000	2 000.00		
250,001-750,000	3 000.00		
750,001-3,000,000	4 000.00		
Deposit (TZS) (Wallet to Bank)	**Customer Fee (TZS)**		
01-50,000	FREE		
50,001-100,000	FREE		
100,001-250,000	FREE		
250,001-750,000	FREE		
750,001-3,000,000	FREE		
Air-time top-up	FREE		
Utility payments	FREE		
ABT internal transfers (same account holder)	FREE		
ABT internal outgoing transfers (other account holder)	500.00		
Balance inquiry	100.00		
Mini-statement	200.00		
Full account statement request	500.00		
Cheque book request	600.00		
FOREIGN EXCHANGE TRANSACTION	**TZS**	**USD**	
Telegraphic Transfer - Normal Customer (SWIFT)	55.00	55.00	
TISS- Normal Customer	10 000.00	4.20	
TISS-Staff	6 000.00	2.10	
LOAN PRODUCT LENDING RATES	**TZS**	**USD**	
MICRO LOANS (Rahisi Loans) TZS 500,000 to 10,000,000	66.00%	N/A	
MICRO LOANS TZS 10,000,001 to 35,000,000	from 50.4% to 60% with graduation for good repeat clients and with good account turnover.	N/A	
AGRO LOANS TZS 500,001 TO 35,000,000	from 50.4% to 60% with graduation for good repeat clients and with good account turnover.	N/A	
SME LOANS/ODs 35,000,000 to 200,000,000	from 26.4% to 42% with graduation for good repeat clients and with good account turnover.	N/A	
Loans/OD Secured by Fixed Term Deposits	20.40%		
Loan Processing Fee	**TZS**	**USD**	
MICRO LOANS (Rahisi Loans) TZS 500,000 to 10,000,000	3.40%Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
MICRO LOANS TZS 10,000,001 to 50,000,000	3.40%Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
AGRO LOANS TZS 500,001 TO 50,000,000	3.40%Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
SME LOANS/ODs 35,000,000 to 200,000,000	3.40%Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
Loans/OD Secured by Fixed Term Deposits	3.40%Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
Application Fee	**TZS**	**USD**	
MICRO LOANS (Rahisi Loans) TZS 500,000 to 10,000,000	20 000.00	N/A	
MICRO LOANS TZS 10,000,001 to 50,000,000	20 000.00	N/A	
AGRO LOANS TZS 500,001 TO 50,000,000	20 000.00	N/A	
SME LOANS/ODs 35,000,000 to 200,000,000	20 000.00	N/A	
Loans/OD Secured by Fixed Term Deposits	20 000.00	N/A	
Insurance Fee	**TZS**	**USD**	
MICRO LOANS (Rahisi Loans) TZS 500,000 to 10,000,000	0.60%	N/A	
MICRO LOANS TZS 10,000,001 to 50,000,000	0.60%	N/A	
AGRO LOANS TZS 500,001 TO 50,000,000	0.60%	N/A	
SME LOANS/ODs 35,000,000 to 200,000,000	0.60%	N/A	
Loans/OD Secured by Fixed Term Deposits	0.60%	N/A	

TANGAZO

MCB BANK BETTER TOGETHER

MWALIMU COMMERCIAL BANK PLC

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 DISEMBA 2020 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Mwaka wa sasa 31-Disemba-2020	Mwaka uliopita 31-Disemba-2019
A. MALI:		
1. Fedha Taslimu	616	264
2. Salio katika Benki Kuu ya Tanzania	4 727	4 618
3. Uwekezaji katika Amana za Serikali	-	-
4. Salio katika Benki nyingine na Taasisi za fedha	90	40
5. Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	-	-
6. Miamala Baina ya Matawi	-	-
7. Bili Zilizoafikiwa	-	-
8. Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9. Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	8 300	1 043
10. Uwekezaji katika Amana Nyingine	-	-
11. Mikopo Halisi Iliyopo	19 097	16 109
12. Mali Nyingine	5 015	6 560
13. Uwekezaji wa Hisa	-	-
14. Akaunti za udhamini	-	-
15. Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	918	1 214
16. JUMLA YA MALI	**38 763**	**29 848**
B. DHIMA:		-
17. Amana za Benki nyingine na Taasisi za fedha	-	-
18. Amana za Wateja	18 525	11 073
19. Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20. Amana Maalumu	-	-
21. Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22. Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	-	-
23. Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	941	602
24. Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25. Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26. Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo nyingine Zitakazolipwa Baadae	-	-
27. Dhima Nyingine	1 892	1 706
28. Madeni	-	-
29. JUMLA YA DHIMA	**21 358**	**13 381**
30. MALI/(DHIMA) HALISI	**17 405**	**16 467**
C. FEDHA ZA WANAHISA:		-
31. Mtaji wa Hisa Uliolipwa	30 912	30 912
32. Akiba ya Mtaji	-	-
33. Mapato Yaliyobakizwa	(14 445)	(9 618)
34. Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	(4 062)	(4 827)
35 Akaunti Nyingine za Mtaji	5 000	-
36. Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37. JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA	**17 405**	**16 467**
38. DHIMA ZISIZO DHAHIRI		-
39. Mikopo Chechefu	389	279
40. Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	330	292
41 Mali Nyingine Chechefu	-	-
D. BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
- Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	45%	55%
- Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	1.7%	2%
- Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	103%	145%
- Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	50%	55%
- Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	71%	57%
- Ongezeko la Amana	67%	-5%
- Ongezeko la Mali	29%	-2%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA UNAOISHIA 31 DISEMBA 2020 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Disemba-2020	Limbikizo la Mwaka uliopita 31-Disemba-2019
1. Mapato ya Riba	2 770	2 936
2. Gharama za Riba	694	547
3. Mapato Halisi ya Riba (1 kutoa 2)	**2 076**	**2 389**
4. Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-
5. Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	36	(80)
6. Mapata Yasiyo ya Riba:	382	454
6.1 Faida (Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za kigeni	7	27
6.2 Ada na Kamisheni	370	403
6.3 Gawio	-	-
6.4 Mapato Mengine	5	24
7. Gharama Zisizo za Riba	6 472	7 735
7.1 Mishahara na Mafao	2 801	3 337
7.2 Ada na Kamisheni	-	-
7.3 Gharama Nyingine	3 671	4 398
8. Faida (Hasara) ya Uendeshaji	**(4 050)**	**(4 812)**
9. Tengo la Kodi ya Mapato	12	15
10. Faida (Hasara) Halisi Baada ya kodi ya Mapato	**(4 062)**	**(4 827)**
11. Mapato Mengine Yaliyojumuishwa	-	-
12. Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka	**(4 062)**	**(4 827)**
13. Idadi ya Waajiriwa	54	59
14. Mapato kwa Hisa	-66	-78
15. Idadi ya Matawi	2	2
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI	0	0
- Uwiano wa Faida kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	*-10%*	*-16%*
- Uwiano wa Faida baada ya kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	*-23%*	*-29%*
- Uwiano wa Matumizi Yasiyo na Riba na Mapato Ghafi	*263%*	*272%*
- Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	*8%*	*12%*

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA MWAKA UNAOISHIA 31 DISEMBA 2020 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Disemba-2020	Limbikizo la Mwaka Uliopita 31-Disemba-2019
I. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:		
Mapato (Hasara) Halisi	(4 050)	(4 812)
Marekebisho kwa Ajili ya:	-	-
- Hasara katika Mali	1 378	1 710
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(10 334)	3 104
- Mabadiliko Halisi Katika Amana	7 579	3 284
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	(27)
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	210	(764)
- Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	350	(973)
- Kodi Iliyolipwa	-	-
- Mengineyo	(281)	(270)
Fedha Halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(5 148)**	**1 252**
II. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:	-	-
- Gawio Lililopokewa	-	-
- Ununuzi wa Mali za Kudumu	(52)	(55)
- Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-
- Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-
- Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	1 121
- Mengineyo	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa(zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(52)**	**1 066**
III. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:	-	-
- Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-
- Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-
- Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-
- Gawio Lililolipwa kwa Fedha taslimu	-	-
- Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-
- Mengineyo (Mtaji tangulizi)	5 410	375
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za Kifedha	**5 410**	**375**
IV. Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:	-	-
- Ongezeko / Punguzo Halisi katika Fedha Taslimu na Mali zinazofanana na Fedha Taslimu	210	2 693
- Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	4 275	1 585
- Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	4 485	4 278

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 DESEMBA 2020 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Mtaji wa Hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Mtaji tangulizi	Ziada nyingine	Tengo la Ziada ya Jumla	Jumla
Mwaka wa sasa						
Salio la mwanzo wa mwaka	30 912	(14 445)	-	-	-	16 467
Faida (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	(4 062)	-	-	-	(4 062)
Mtaji tangulizi	-	-	5 000	-	-	5 000
Salio la mwisho wa mwaka	**30 912**	**(18 507)**	**5 000**	**-**	**-**	**17 405**
Mwaka Uliopita	-	-	-	-	-	-
Salio la mwanzo wa mwaka	30 912	(9 976)	-	179	179	21 294
Faida (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	(4 827)	-	-	-	(4 827)
Tengo la Ziada ya Jumla	-	179	-	(179)	-	-
Ziada nyingine	-	179	-	-	(179)	-
Salio la mwisho wa mwaka	**30 912**	**(14 445)**	**-**	**-**	**-**	**16 467**

BAADHI YA MAELEZO
KWA MWAKA UNAOISHIA 31 DISEMBA 2020

Katika kuandaa taarifa hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa taarifa za fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita

Jina na Cheo	Saini	Tarehe
Richard L. Makungwa (Chief Executive Officer)	.... (Imesainiwa)	14 Aprili 2021
Selemani Kijori (Head of Finance)	.... (Imesainiwa)	14 Aprili 2021
Patrick Mashallah (Head of Internal Audit)	.... (Imesainiwa)	14 Aprili 2021

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya sheria ya benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina	Saini	Tarehe
1/ Francis Ramadhani	.... (Imesainiwa)	14 Aprili 2021
2/ Celestin Muganga	.... (Imesainiwa)	14 Aprili 2021

MINIMUM DISCLOSURE OF CHARGES AND FEES MADE UNDER REGULATION 11

S/N.	ITEM/TRANSACTION	CHARGE/FEE
1	**Current Accounts**	
	(a) Required minimum opening balance	TZS 50,000
	(b) Monthly service fee (breakdown per customer type)	TZS 7,500
	(c) Cheque withdrawal over the counter	TZS 2,500 for amounts less than 5Mil otherwise 0.1% max TZS 100,000
	(d) Fees per ATM withdrawal	TZS 1,300
	(e) ATM mini statement	TZS 300
	(f) Interim statement per page	TZS 2,500
	(g) Periodic scheduled statement	0
	(h) Cheque book	TZS 500 per leaf
	(i) Dishonoured cheque	TZS 64,000
	(j) Special clearance	n/a
	(k) Counter cheque	TZS 6,000
	(l) Stop payment	TZS 38,400
	(m) Standing order (Same bank)	Free
	(n) Balance enquiry	TZS 300
	(o) New ATM card issuance	TZS 8,000
	(p) ATM card renewal or replacement (indicate costs for different card types)	TZS 15,000
	(q) Overdrawn account interest charge	20%
	(r) Unarranged overdraft	20%
	(s) Interbank transfer	TZS 10,000
	(t) Bill payments through ATM	n/a
	(u) Deposit fee	0
	(v) Other (please specify)	n/a
2	**Savings Accounts (Disclose for product specific types)**	
	(a) Required minimum opening balance	TZS 5,000
	(b) Monthly service fee	TZS 1,000
	(c) Interim statement	TZS 2,500
	(d) Account closure	TZS 20,000
3	**Electronic Banking**	
	(a) Internet banking monthly fee	n/a
	(b) Internet transfers	n/a
	(c) SMS banking	TZS 1700
	(d) Other	n/a
4	**Foreign Exchange Transaction**	
	(a) Purchase/sale of TCs transactions over the	n/a
	(b) Purchase of foreign cheque	n/a
	(c) Sale/purchase of cash passport	n/a
	(d) Telegraphic transfer	n/a
	(e) Telex/SWIFT	n/a
	(f) Tranfer from foreign currency denominated account to local current account (within bank and to other bank)	0
5	**Personal Loans**	
	(a) Processing/Arrangement/Appraisal fee	3%
	(i) Personal loans	17%
	(ii) Overdrafts	22%
	(iii) Mortgage finance	n/a
	(iv) Asset finance	n/a
	(b) Unpaid loan instalment	20%
	(c) Early repayment	two months interest
	(d) Valuation fees	n/a
	(e) Other	n/a

Deposit Rates

Fixed Deposit - TZS	3 Months	6 Months	12 Months
1 - 2 Mln	1.5%	2.5%	3.5%
2 - 10Mln	2.0%	3.0%	4.0%
10 - 50 Mln	2.5%	3.5%	4.5%
50 - 100 Mln	3.0%	4.0%	5.0%
100 - 300 Mln	3.5%	4.5%	5.5%
300 - 500 Mln	4.0%	5.0%	6.0%
500m - 1Bln	4.5%	5.5%	6.5%
Above 1 Bln	Contact Treasury		

Savings Account - TZS	Accrue on Daily Cleared balance paid Monthly
0- 50k	0.5%
50k - 1mln	1.0%
1 - 10mln	1.5%
10 - 100mln	2.0%
Over 1mln	2.5%

Base Lending Rates

	Loan Type	Base rate	
1	Short term (up to 1year)	19.5%	+/-4.5%
2	Medium term (2-4 years)	21.5%	+/-1.5%
4	Term loans (over 5 years)	19.0%	+/-4.0%

We, the undersigned have examined the above information and hereby declare that the information is true and correct to the best of our knowledge and information.

	Name	Designation	Signature	Date
1	Richard L. Makungwa	Chief Executive Officer		14 April 2021
2	Leticia Ndongole	Ag. Head of Business Development & Marketing		14 April 2021
3	Selemani Kijori	Head of Finance		14 April 2021

Head Office

Mlimani Tower - Mezzanine Floor,
Sam Nujoma Road
P.O.Box 61002,
Dar es salaam
Phone: 022-2772954/7
email: info@mcb.co.tz
Customer Care No.:
0629331151|0629331755|0800750033

Mlimani Branch
Mlimani Tower - Ground Floor
Sam Nujoma Road
Dar es salaam

Samora Branch
Samora Avenue
Consolidated Holding Building Ground Floor

Regional Office - Morogoro
19, Plot E, Nkomo Street
Phone: +255 622 005 574

Morogoro

Regional Office - Mbeya
90, Plot L, Sokomatola Street
Phone: +255 766 903 575
Mbeya

Regional Office - Mwanza
18, Plot A, Kirumba Street
Phone: +55 788 138 238
Mwanza

Vyakula, vipodozi vya mil. 19 vyateketezwa

Na Nebart Msokwa,
MBEYA

SERIKALI Mkoani Mbeya, imeanza kutekeleza Mpango Mkakati miaka mitano katika sekta za kilimo (SZK), unaolenga kufanya mapinduzi kwenye sekta hiyo kwa kuongeza tija katika uzalishaji ili kuimarisha usalama wa chakula, kipato na lishe bora kwa wananchi.

Mpango huo unahimiza wananchi kuzalisha kwa kutumia njia za kisasa hasa kufanya kilimo cha kiushindani na cha kibiashara ili kuendana na mabadiliko ya teknolojia duniani pamoja na kukidhi mahitaji ya soko.

Katibu Tawala Msaidizi wa Uchumi na Uzalishaji wa Mkoa wa Mbeya, Said Maditto, aliyasema hayo jana alipokuwa anazungumzia mpango huo ulioanza kutekelezwa mwaka jana na utafikia ukomo mwaka 2025.

Alisema sababu ya kuanzisha mpango huo ni kutokana na maeneo mengi yanayofaa kwa kilimo katika mkoa huo kutotumika ipasavyo yakiwamo yale ya umwagiliaji na tija ndogo kwenye uzalishaji.

Maditto alisema katika mkoa huo, maeneo yanayofaa kwa kilimo ni hekta milioni 1.7 lakini zinazotumika ni 577,054 ambazo ni sawa na asilimia 33.

Vilevile alisema katika mkoa huo, kuna hekta 108,332 zinazofaa kwa kilimo cha umwagiliaji lakini eneo linalotumika kwa sasa ni hekta 54,606 ambazo ni sawa na asilimia 50.5 na kwamba baadhi ya maeneo hayatumiki kwa sababu ya teknolojia duni.

Alisema wastani wa uzalishaji wa mazao katika mkoa wa Mbeya ni tani milioni 3.18 lakini mahitaji ya chakula kulingana na idadi ya wananchi ni tani 549,531 sawa na asilimia 16.

"Kwa hiyo mkoa wetu kila mwaka unazalisha ziada ya chakula ya tani milioni 2.6, hivyo kwenye huu mpango wetu, tunahitaji kuongeza zaidi uzalishaji ili kuinua uchumi wa wananchi, mkoa na taifa na wadau mbalimbali wanashirikishwa," alisema Maditto.

Alisema kuna vyama vya ushirika 464 vinavyohusika katika sekta ya kilimo vikiwamo vyama vikuu, vyama vya msingi na vyama vya akiba na mikopo (SACCOS).Mpango huo, alisema unasisitiza matumizi ya teknolojia ambayo haiharibu mazingira na kwamba utekelezaji wa mpango huo unahitaji mabadiliko ya tabia na mitazamo ya wadau wakiwamo watunga sera.

Nao baadhi ya wadau wa sekta ya kilimo waliishauri serikali kuhakikisha inapowahamasisha wananchi kuzalisha mazao kwa wingi ihakikishe pia inawatafutia masoko ya uhakika ili wasipate hasara kwa mazao yao kukosa masoko.

Mmoja wa wadau hao, Linus Mlimba, alisema soko la mazao nchini hasa la chakula limekuwa si la uhakika hali ambayo imekuwa ikiwatia hasara wakulima kutokana na kuzalisha kwa gharama na kuuza kwa bei ambayo haiendani na gharama za uzalishaji.

Alisema katika kipindi cha miaka mitano iliyopita wakulima walikuwa hawanufaiki na kilimo kutokana na vizuizi mbalimbali vilivyokuwa vimeanzishwa na serikali ikiwamo kuzuia usafirishaji wa mazao nje ya nchi.

"Mpaka sasa kwenye mkoa wetu mahindi yanauzwa kati ya Sh. 6,000 na 8,000 kwa debe lakini soko lingekuwa vizuri kwa miezi kama hii, yangekuwa yanauzwa Sh. 10,000," alisema Mlimba.

Alisema wakati wa uzalishaji, serikali huwa haihusiki lakini baada ya mkulima kuvuna, ndipo serikali inaanza kuingia kwa kuweka vikwanzo mbalimbali.

Tingatinga la Halmashauri ya Jiji la Mbeya, likiharibu bidhaa zilizopitwa na muda wake wa matumizi, zilizokamatwa na maofisa wa shirika la viwango nchini (TBS), zikiuzwa madukani katika mikoa ya Kanda ya Nyanda za Juu Kusini. **PICHA: NEBART MSOKWA**

Ekari 400 za mpunga zanyauka Mbarali

Na Nebart Msokwa,
MBARALI

ZAIDI ya ekari 400 za mashamba ya mpunga katika kijiji cha Ihahi, wilayani Mbarali zimenyauka kutokana na uhaba wa maji kwenye skimu ya umwagiliaji ya Ihahi.

Kutokana na hali hiyo, kuna tishio la kuwapo kwa baa la njaa kwa zaidi ya wananchi 3000 wa eneo hilo.

Kukauka kwa mpunga huo, kumesababishwa na skimu hiyo ya asili ya umwagiliaji kushindwa kukidhi mahitaji ya wakulima katika eneo hilo, huku pia ikisababisha mgogoro wa wakulima kugombania maji yaliyopo.

Ofisa Umwagiliaji kutoka Tume ya Taifa ya Umwagiliaji Wilaya ya Mbarali, Mhandisi Faraja Mahenge, juzi alifika katika eneo hilo kwa ajili ya kutafuta ufumbuzi wa suala hilo.

Akizungumza na Nipashe, Mhandisi Mahenge alisema mahitaji ya maji katika bonde hilo la Usangu ni makubwa kuliko maji yanayopatikana kwa sasa.

"Mashamba ya mpunga ni mengi kuliko upatikanaji wa maji. Hali hii inasababisha mahitaji ya maji kuwa makubwa kuliko uhalisia ndio maana unaona katika eneo hili zaidi ya ekari 400 zimekauka kutokana na maji kushindwa kuyafikia mashamba haya," alisema.

Alisema alifika katika eneo hilo kwa lengo la kutafuta suluhisho la muda mfupi kwa ajili ya kuokoa mpunga huo ambao umeanza kukauka huku ukiwa umechanua na kwamba lengo lake ni kuwasaidia wakulima wasipate hasara.

"Wakulima wengi wamechukua mikopo kwenye taasisi za fedha ili kufanya shughuli za kilimo. Kutokana na hali hii tunayoiona hapa, ni dhahiri kwamba wakulima hawa watapata hasara na hawawezi kurejesha mikopo yao ," alisema.

Katika suluhisho la muda mfupi, alisema walielekeza wakulima kuongeza ujazo wa maji kwenye skimu yao ya asili kwa kuchukua maji katika mto ulio jirani ili kuokoa mpunga wao.Mbunge wa Mbarali, Fancis Mtega alijitolea kupeleka greda la kufukua mtaro kutoka kwenye Mto Mapangala na kuunganisha na skimu ya asili ya wakulima hao ili maji yafike kwenye mashamba yaliyoanza kukauka.

Mtega aliamua kutohudhuria vikao vya bunge kwa ajili ya kushughulikia tatizo hilo na alitoa Sh. milioni nane kwa ajili ya kuboresha miundombinu ambayo itatumika kwa muda.

Alisema asingeweza kuendelea na vikao vya bunge wakati wananchi wake wana matatizo, hivyo akasisitiza kwamba atahakikisha anashirikiana na wananchi wake kuokoa mazao hayo ili wasiathirike kiuchumi.

Maoni ya kugawa Jiji la Mbeya yaanza kutolewa

Na Nebart Msokwa, MBEYA

HALMASHAURI ya Jiji la Mbeya, imeanza kukusanya maoni kutoka kwa viongozi wa mitaa, dini, mila na vyama vya siasa yatakayowezesha kugawanywa kwa jiji hilo na kuwa na halmashauri mbili.

Katika kikao kilichofanyika juzi kwenye Ukumbi wa Halmashauri hiyo, baadhi ya viongozi hao walishauri mgawanyo wa jiji hilo uzingatie uthamini wa mali za jiji hilo ili kuepuka migogoro.

Mwenyekiti wa Chama cha Demokrasia na Maendeleo (CHADEMA) Wilaya ya Mbeya Mjini, John Mwambigija, alisema mgawanyo huo unatakiwa uzingatie usawa wa rasilimali zilizopo.

Alisema halmashauri mpya ya Uyole itatakiwa kuongeza baadhi ya maeneo kutoka katika Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya ili na yenyewe iwe na vyanzo vya kutosha vya mapato.

"Kinachotakiwa kufanyika ni mgawanyo huu kuzingatia usawa, Halmashauri ya Uyole itakuwa na maeneo mengi ambayo hayajapimwa kwahiyo upimaji wa viwanja utaiwezesha na yenyewe isimame kimapato," alisema

Alipendekeza Kata ya Iyela ambayo ni kubwa kuliko kata zote za jiji hilo pamoja na maeneo ya Soko la Sido na Mwanjelwa yabaki katika Halmashauri ya Jiji.

Naye John Sanga alisema wakati wa kugawanywa jiji hilo mali nyingi, yakiwamo majengo, vitabaki katika jiji, hivyo akataka mali zingine ambazo zinahamishika zipelekwe Uyole.

Mkuu wa Wilaya ya Mbeya, William Ntinika, alisema baada ya viongozi hao kutoa maoni yatapelekwa katika Kikao cha Kamati ya Ushauri ya Wilaya (DCC) na baada ya hapo Kamati ya Ushauri ya Mkoa (RCC).

Ntinika alisema baada ya maoni hayo kujadiliwa kwenye RCC, taarifa itapelekwa kwenye Ofisi ya Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (TAMISEMI) kwa ajili ya uamuzi wa mwisho.

"Kugawa Halmashauri ni mchakato mkubwa, hivyo unatakiwa ufanyike ngazi kwa ngazi, wadau wote wanatakiwa washiriki kutoa maoni yao kabla ya kwenda ngazi za juu," alisema Ntinika.

Zantel yazindua ofa maalum mwezi wa Ramadhan

Na Hawa Abdallah, ZANZIBAR

KAMPUNI ya Mawasiliano ya Zantel, imezindua ofa maalumu ya mwezi mtukufu wa Ramadhan kwa wateja wake ili kuwawezesha kuwasiliana kwa gharama nafuu pamoja na kupata maudhui mbalimbali yenye kuimarisha imani zao katika kipindi chote cha mwezi mtukufu.

Ofa hiyo inawapa wateja uhuru wa kuwasiliana zaidi pamoja na kupata taarifa muhimu kama vile nukuu mbalimbali za Koran takatifu pamoja na jumbe za kuwakumbusha muda wa swala na wa sauti utakaowakumbusha nyakati za iftar na nyakati za daku.

Akizindua ofa hiyo, Mkuu wa Zantel Zanzibar, Mohammed Mussa, alisema ofa hiyo itawasaidia waumini wa dini ya Kiislamu kuimarisha zaidi uhusiano baina ya ndugu, jamaa na marafiki katika kipindi cha mfungo.

"Zantel inapenda kuwatakia Waislamu wote mfungo mwema wa mwezi mtukufu wa Ramadhan. Tunatambua mwezi huu ni muda mwafaka wa kujenga uhusiano mzuri na ndugu, jamaa na marafiki hivyo ofa hii itahakikisha kwamba wateja wetu wanawasiliana bila mipaka na pia kuwapa taarifa zitakazosaidia kujiimarisha kiimani ili kufanikisha funga zao," alisema Mussa.

Hivi karibuni Zantel ilizindua kampeni yake ijulikanayo kama "Pasua Anga Ki Zantel 4G" kwa lengo la kuwawezesha wateja kujua umuhimu wa mtandao wa 4G katika kuleta maendeleo ya kijamii na kiuchumi.Katika mwezi huu, waumini wanaweza kutumia mtandao wa 4G kwa kujiongezea maarifa ya chimbuko, swala mbalimbali na mambo yakufuata katika kipindi cha mfungo.

"Tunatambua kwamba huduma ya intaneti ni nyenzo muhimu katika kipindi hiki ambapo wengi watahitaji ili kuangalia vipindi mbalimbali vya dini, kujifunza na kubadilishana taarifa juu ya kipindi hiki cha Ramadhan. Kupitia vifurushi vyetu vya intaneti viliboreshwa wateja wanaweza kufanya mengi zaidi kwa kujiongezea maarifa kupitia mtandao wa 4G na kufanya kipindi hiki kuwa na thamani zaidi kwao," alisema.

Naye, Mkuu wa Masoko wa Zantel-Zanzibar, Rukia Mtingwa, alisema ofa hiyo itawazawadia wateja watakaojiunga na vifurushi vilivyoboreshwa zaidi vya siku, wiki na mwezi, mbali na muda wa maongezi watajipatia nukuu za Koran takatifu pamoja na jumbe za kuwakumbusha muda wa swala tano.

"Tumeboresha zaidi vifurushi vyetu ili kuwapa wateja sababu zaidi za kuwasiliana msimu huu.Kwa wateja watakaojiunga kifurushi cha siku kwa Shilingi 1,000/- watajipatia dakika 150, SMS 100 pamoja na nukuu moja ya Koran, jumbe tano za kukumbusha muda wa swala," alisema.

Aagiza mnada Soko Mombasa Shimoni kurejeshwa

Na Hawa Abdallah, ZANZIBAR

MAKAMU wa Pili wa Rais wa Zanzibar, Hemed Suleiman Abdulla, ameuagiza uongozi wa Mkoa Mjini Magharibi, kuurejesha mnada uliokuwa katika Soko la Mombasa Shimoni ambao umesimamishwa kwa takriban mwaka mmoja sasa.

Aliyasema hayo katika mfululizo wa ziara zake za kuangalia maendeleo na changamoto zilizomo katika wilaya zote, Hemed alisema mkoa lazima utafakari mnada kwenye masoko yote kwa kuzingatia mahitaji halisi.

Alisema kuanzia saa 24 zijazo akimaanisha asubuhi ya Jumatano mnada ndani ya soko hilo la Mombasa urejee kama kawaida ili kuwapa fursa wananchi na hasa wafanyabiashara kupata huduma na riziki zao za halali.

Alisema si vyema mwananchi akalazimishwa kufuata bidhaa muhimu za vyakula katika masafa marefu wakati uwezo wa kufuata huduma hizo katika masoko ya karibu una uwezekano endapo utapangwa utaratibu mzuri.

Alitoa tahadhari kwa wafanyabiashara kuendelea kufuata sheria na taratibu zilizowekwa kwa vile serikali muda wote inapenda wananchi wake ambao nao kwa upande wao wana wajibu wa kuongeza ushirikiano wao kwa serikali.

Kuhusu milango ya biashara iliyopo sokoni hapo, Hemed alionya kwamba kitendo cha mfanyabiashara kupewa mkataba wa kukodishwa milango ya biashara na baadaye kumkodisha mwingine ni kuikosesha mapato Serikali Kuu. Aliutaka uongozi wa Baraza la Manispaa Magharibi 'B' kuwajibika kwa kumpangisha mlango mfanyabiashara wa pili.

Alisema hatua hiyo inastahiki izingatie kodi ya ziada anayotoa mkodishwa mwingine inaingia katika mfuko mkuu wa serikali badala ya fedha hizo kuendelea kuingia mifukoni mwa wajanja na matapeli.

Alisema wapo baadhi ya wafanyabiashara wenye tabia ya kujilimbikizia milango mingi ya biashara inayojengwa na kutolewa na serikali na huamua kushirikiana na baadhi ya watendaji wa taasisi za umma wasio waadilifu tabia ambayo inapaswa kuondolewa kwa kupatiwa dawa ya kudumu.

Aliwaambia wafanyabiashara hao wa masoko ya Mombasa, Mwanakwerekwe na Jumbi kuwa Serikali Kuu kupitia Mabaraza ya Manispaa inaangalia mbinu mwafaka ya kujenga soko kubwa na la kisasa katika eneo la wilaya ya Magharibi B kwa lengo la kuwaondolea msongamano wafanyabiashara wa masoko hayo.

Akizungumzia changamoto ya mafuriko ya mvua ya masika inayoathiri maeneo mengi ambayo ujenzi wa barabara ilifanyika na kuathiri makazi ya wananchi, Makamu wa Pili wa Rais, aliwatahadharisha wahandisi na washauri elekezi wanaosimamia miradi kuwa na hadhari na baadhi ya makandarasi wenye tabia ya kuondoa njiani kazi wanazopewa.

Mapema akitoa taarifa ya utekelezaji wa shughuli za Serikali za Wilaya ya Magharibi B, Mkuu wa wilaya hiyo, Hamida Khamis Mussa, alisema uuzaji wa viwanja kiholela kwa eka zilizotolewa na serikali kwa ajili ya kilimo na mashamba yanayorithiwa katika familia ndio tatizo kubwa linaloleta miogoro hiyo.

Makamu wa Pili wa Rais wa Zanzibar, Hemed Suleiman Abdulla, akizungumza wakati alipokagua mitaro ya maji ya mvua iliyojengwa chini ya kiwango na kuleta athari kwa makazi ya wananchi, katika Wilaya ya Magharibi B, Zanzibar juzi. **PICHA: OMPR-ZNZ**

SMZ yatambua mchango wa elimu ushindani kimataifa

Na Hawa Abdallah, ZANZIBAR

SERIKALI ya Mapinduzi Zanzibar imesema inatambua mchango wa elimu katika kukabiliana na ushindani wa kimaendeleo wa kitaifa na kimataifa.

Waziri wa Elimu na Mafunzo ya Amali Zanzibar, Simai Mohammed Said, alisema hayo wakati akifungua mkutano mkuu wa nne wa pamoja wa kutathmini maendeleo ya sekta ya elimu Zanzibar wenye kulenga matumizi ya teknolojia katika kufundisha na kujifunza, mjini hapa.

Alisema serikali inaendelea kuweka mikakati ya kushirikiana na wadau wote wa elimu hasa katika malengo yake katika dira ya maendeleo ya Zanzibar ya mwaka 2050 na malengo endelevu ifikapo mwaka 2030.

Alisema ni wazi kuwa serikali ina dhamira ya dhati ya kuleta mapinduzi ya teknolojia katika elimu, uimarishaji wa miundombinu na kuihamasisha jamii kwenda sambamba na ukuaji wa teknolojia.Simai alisema matumizi ya teknolojia katika elimu ni moja ya dawa ya kufanikisha malengo waliyojiwekea katika sekta hiyo kwa kuwa ina mchango mkubwa katika kujifunza na kufundisha kwa lengo la kuinua ubora wa elimu itakayotolewa kwa shule za Unguja na Pemba.

Alisema Zanzibar na nchi nyingine duniani zina changamoto kubwa ya uhaba wa walimu wa masomo ya Sayansi na Hisabati pamoja na vifaa vya kujifunzia na kufundishia ikiwamo vitabu na vifaa vya vitendo na kwamba matumizi ya teknolojia yanaweza kuwa njia mbadala ya kupunguza changamoto hizo.Waziri wa elimu alisema kwa kuona umuhimu wa teknolojia, serikali imekuwa ikianzisha mipango mikakati mbalimbali ya kitaifa ya teknolojia ikiwamo kuanzishwa kwa rasimu ya sera ya matumizi ya teknolojia ICT kwenye elimu, kuanzishwa mkonga wa taifa wa mawasiliano, kuanzishwa kwa Serikali mtandao (E - Gavement) na programu za TEHAMA kwenye Shule za sekondari na za michepuo.

Alisema Mpango mwingine ni kuanzishwa kwa kitengo cha elimu ya masafa, cha habari Kwarara na uwepo wa elimu kupitia njia ya mtandao E- learning, juhudi ambazo zina nia ya kukuza kizazi kijacho cha wazalishaji wa teknolojia.

Alibainisha kuwa ni imani yake kitakachojadiliwa katika mkutano huo utagusa dira ya maendeleo ya Zanzibar ya mwaka 2050 yenye lengo la kutoa mafunzo katika TEHAMA kwenye kipengele cha kutoa elimu ya ubunifu na uchumi wa teknolojia.

Naye Mkurugenzi Sera Mipango na Utafiti Wizara ya Elimu Zanzibar, Khalid Masoud Waziri, akiwasilisha ripoti ya masuala ya elimu Zanzibar, alisema kasi ya uandikishaji wa wanafunzi katika shule inaongezeka kwa kasi kubwa hali inayoonesha jamii ilivyohamasika katika kuwapatia haki ya elimu watoto wao.

TANGAZO

UNITED BANK FOR AFRICA (TANZANIA) LIMITED

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA 2020

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na 8 ya kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31-December 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Mwaka wa sasa 31-Dec-20	Mwaka uliopita 31-Dec-19
	A. MALI		
1	Fedha Taslimu	3 157	2 008
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	4 715	9 947
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	24 005	91 804
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	-	-
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	14 525	1 970
6	Miamala Baina ya Matawi	-	-
7	Bili Zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	61 199	68 236
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	55 963	42 181
12	Mali Nyingine	5 957	8 951
13	Uwekezaji wa Hisa	-	-
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	1 978	1 538
16	**JUMLA YA MALI**	**171 500**	**226 635**
	B. DHIMA		
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	23 878	69 445
18	Amana za Wateja	105 050	110 768
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20	Amana Maalumu	8 203	8 484
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	-	-
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	19	79
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	7 271	9 382
27	Dhima Nyingine	3 608	4 940
28	Madeni	-	3 510
29	**JUMLA YA DHIMA**	**148 029**	**206 609**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI** *(16 kutoa 29)*	**23 471**	**20 026**
	C. FEDHA ZA WANAHISA		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	31 420	31 420
32	Akiba ya Mtaji	29 104	29 104
33	Mapato Yaliyobakizwa	-	-
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	(40 498)	(42 165)
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	3 445	1 668
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**23 471**	**20 026**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	860 148	841 333
39	Mikopo Chechefu	4 102	174
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	225	174
41	Mali Nyingine Chechefu	-	-
	D. BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	13.7%	8.8%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	7.3%	0.4%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	49.4%	35.4%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	32.6%	18.6%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	82.3%	89.2%
(vi)	Ongezeko la Amana	-5.0%	123.0%
(vii)	Ongezeko la Mali	-24.3%	73.8%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 DECEMBER 2020

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la ziada ya jumla	Mengineyo	Jumla
Mwaka wa sasa 2020							
Salio la mwanzo wa mwaka	31 420	29 104	(40 498)	-	-	-	20 026
Faida/(Hasara) Halisi baada ya kodi ya mapato	-	-	3 445	-	-	-	3 445
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la ziada ya jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Share issued	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	31 420	29 104	(37 053)	-	-	-	23 471
Mwaka uliopita 2019							
Salio la mwanzo wa mwaka	31 420	29 104	(42 568)	-	402	-	18 358
Faida/(Hasara) Halisi baada ya kodi ya mapato	-	-	1 668	-	-	-	1 668
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la ziada ya jumla	-	-	402	-	(402)	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Share issued	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	31 420	29 104	(40 498)	-	(0)	-	20 026

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA UNAOISHIA 31 DECEMBER 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Dec-20	Limbikizo la Mwaka linganishi 31-Dec-19
1	Mapato ya Riba	13 516	12 545
2	Gharama za Riba	(4 259)	(4 634)
3	**Mapato Halisi ya Riba (1 kutoa 2)**	**9 092**	**7 899**
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(165)	(11)
6	**Mapato Yasiyo ya Riba:**	**9 075**	**7 976**
	6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	1 428	1 443
	6.2 Ada na Kamisheni	7 604	6 448
	6.3 Gawio	-	-
	6.4 Mapato Mengine	43	85
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**(14 630)**	**(14 128)**
	7.1 Mishahara na Mafao	(6 573)	(6 281)
	7.2 Ada na Kamisheni	(1 155)	(1 578)
	7.3 Gharama Nyingine	(6 902)	(6 269)
8	**Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**3 537**	**1 747**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	(92)	(79)
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**3 445**	**1 668**
11	**Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)**		
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**3 445**	**1 668**
13	Idadi ya Waajiriwa	114	116
14	Mapato kwa Hisa	548	265
15	**Idadi ya Matawi**	5	4
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI		
	(i) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	1.78%	0.74%
	(ii) Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	16.26%	5.31%
	(iii) Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	64.76%	68.85%
	(iv) Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	2.01%	1.65%

	Jina na Cheo	*Saini*	
1	1 .Kingsley Ulifun **Ofisa Mtendaji Mkuu**	*Imesainiwa*	*25th March, 2021*
2	Chomete Hussein **Mkuu wa Fedha**	*Imesainiwa*	*25th March, 2021*
3	Joseph Ringa **Mkaguzi Mkuu wa Ndani**	*Imesainiwa*	*25th March, 2021*

Katika kuanda taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilizile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita (kama kulikua na mabadiliko katika sera za uandaaji taarifa za fedha katika kipindi cha robo mwaka ya/mwaka wa sasa, mabadiliko yaelezwe kwa mujibu wa IAS 34 na IAS 8).

	Jina na Cheo	*Saini*	
1	1. Martin Mmari **Mkurugenzi**	*Imesainiwa*	*25th March, 2021*
2	2.Oliver Alawuba **Mkurugenzi**	*Imesainiwa*	*25th March, 2021*

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA MWAKA UNAOISHIA 31 DECEMBER 2020
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Limbikizo la Mwaka ya sasa 31-Dec-20	Limbikizo la Mwaka linganishi 31-Dec-19
I: Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:		
Mapato/(Hasara) Halisi	**3 445** -	**1 668**
Marekebisho kwa Ajili ya:		
- Hasara Katika Mali	1 618	1 611
- Badiliko Halisi Katika Mikopo iliyoharibika	165	11
- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	(2)	(5)
- Mabadiliko Halisi ya riba		
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa		
- hasara ya mabadilisho ya mkopo	23	(122)
- Kodi Iliyolipwa	(61)	27
- hasara ya mabadilisho ya mtaji		
II. Mabadiliko ya mtaji wa kazi		
- Badiliko Halisi Katika amana iliyobakizwa	5 233	(6 188)
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(13 941)	(7 500)
- Badiliko Halisi Katika amana ya serikali	63 637	(54 371)
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	2 564	(2 548)
- Badiliko Halisi Katika amana ya bank zingine		
- Badiliko Halisi Katika amana ya mteja	(5 999)	65 775
-Riba iliyopokewa	-	(35)
-Riba iliyolipwa	181	461
-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(2 788)	8 378
Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**54 074**	**7 162**
III. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:		
Gawio Lililopokewa	-	-
Ununuzi wa Mali za Kudumu	(922)	(730)
Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	5	5
Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	(12)
Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-
Mengineyo (bainisha)	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(917)**	**(737)**
IV. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:		
Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	(1 609)	(1 454)
Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	
Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	
Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	
Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	(3 470)	(6 846)
Mengineyo (bainisha)	-	
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**(5 078)**	**(8 300)**
V. Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:		
Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	**48 079**	**(1 875)**
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Mwaka	12 009	13 884
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Mwaka	**60 088**	**12 009**

United Bank for Africa (T) Ltd is a subsidiary of United Bank for Africa Plc, a leading Pan African bank offering universal banking to more than 13 million customers in over 1000 branches and outlets in Africa, USA and Europe

East & South Africa: Tanzania, Kenya, Congo DRC, Mozambique, Uganda, Zambia
Central Africa: Cameroon, Gabon, Chad, Congo Brazzaville
West Africa: Ghana, Benin, Burkina Faso, Cote D'Ivoire (CDI), Liberia, Sierra Leone, Senegal, Mali, Guinea
Europe: UK, France
USA: New York

UBA Africa's global bank

TANGAZO

VISIONFUND TANZANIA MICROFINANCE BANK LIMITED

AUDITED FINANCIAL STATEMENTS

Report of the condition of bank pursuant to section 32(3) of Banking and Financial Institutions Act, 2006

STATEMENT OF FINANCIAL POSITION AS AT 31 DECEMBER 2020
(All amounts in millions of Tanzanian shillings)

		Current Year 31.12.2020 TZS	Previous Year 31.12.2019 TZS
A.	ASSETS		
1	Cash	5,391.97	4,054.69
2	Balances with Bank of Tanzania	-	-
3	Investment in Government securities	-	-
4	Balances with other banks and Financial Institutions	6,179.59	4,365.00
5	Cheques and other items for clearing	-	-
6	Inter branch float items	-	-
7	Bills Negotiated	-	-
8	Customers Liabilities for acceptances	-	-
9	Interbank Loans receivables	-	-
10	Investment in other securities	-	-
11	Loans, advances and overdrafts	-	-
	(Net of allowances for probable lossses)	15,481.19	19,564.21
12	Other Assets	704.55	1,430.77
13	Equity Investments	-	-
14	Underwritting assets	-	-
15	Property,plant and equipment	2,977.33	3,724.05
16	TOTAL ASSET	30,734.63	33,138.72
B.	LIABILITIES		
17	Deposits from other banks and Financial Institutions	-	-
18	Customer deposits	1,254.28	1,797.73
19	Cash letters of credit	-	-
20	Special Deposits	3,329.47	4,189.62
21	Payments orders/transfers payables	-	-
22	Bankers' cheques and and draft issued	-	-
23	Accrued taxes and expenses payable	-	-
24	Acceptances outstanding	-	-
25	Inter branch floating items	-	-
26	Unearned income and other differed charges	1,988.99	2,045.07
27	Tax Payable	48.91	-
28	Other liabilities	1,538.74	2,092.36
29	TOTAL LIABILITIES	8,160.39	10,124.78
30	NET ASSETS / (LIABILITIES)(16 minus 29)	22,574.24	23,013.94
C.	SHAREHOLDERS' FUNDS		
31	Paid up share capital	21,200.00	21,200.00
32	Capital reserves	11.60	11.60
33	Retained earnings	1,115.07	1,554.77
34	Others Reserve(Revaluation)	247.57	247.57
35	General provision reserve	-	-
36	Minority Interest	-	-
37	TOTAL SHAREHOLDERS' FUNDS	22,574.24	23,013.94
		-	
38	Contingent liabilities		
39	Non performing loans & advances	1,604.95	2,744.21
40	Allowances for probable losses	1,577.58	2,636.76
41	Other non performing assets	-	-
D.	SELECTED FINANCIAL CONDITION INDICATORS		
(i)	Shareholders' funds to total assets	69%	64%
(ii)	Non performing loans to total gross loans	9.4%	8.5%
(iii)	Gross loans and advances to total deposits	286%	359%
(iv)	Loans and advances to total assets	50%	59%
(v)	Earning Assets to total assets	70%	72%
(vi)	Deposit growth	-23.4%	-10.1%
(vii)	Asset Growth	-7.3%	-4.9%

STATEMENT OF COMPREHENSIVE INCOME FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2020
(All amounts in millions of Tanzanian shillings)

		Current Year 31.12.2020 TZS	Previous Year 31.12.2019 TZS
1	Interest income	9,496.36	11,724.34
2	Interest expense	(124.28)	(361.71)
3	Net interest income (1 minus 2)	9,372.09	11,362.63
4	Bad debts written off	-	-
5	Imparement Losses on loans and advances	1,069.57	285.33
6	Non interest income	2,434.15	1,885.35
	Foreign currency dealings and translation gain/(loss)	-	-
	Fees and commisions	1,397.99	1,151.35
	Dividend income	-	-
	Other operating income	1,036.16	734.00
7	Non interest expenses	10,420.43	12,949.38
	Salaries and Benefits	6,063.30	7,529.23
	Other operating expenses	4,357.14	5,420.15
8	Operating income /(loss)	316.23	13.26
9	Income tax provisions	(755.94)	(216.96)
10	Net income / (loss) after income tax	(439.71)	(203.70)
11	Other comprehensive income		
	Items that will not be reclassified to profit or loss:		
	Gain on revaluation of property and equipment	-	353.67
	Related tax	-	(106.10)
12	Other comprehensive income, net of tax	-	247.57
		-	-
13	Total comprehensive income/(loss) for the year, net of taxes	(439.71)	43.87
14	Number of employees	257	326
15	Basic Earning per share	(20,741)	(9,609)
16	Diluted earning per share	(20,741)	(9,609)
17	Number of branches	1	1
18	Number of Business Centre	40	54
	PERFORMANCE INDICATORS		
(i)	Return on average total assets	-0.3%	-0.2%
(ii)	Return on ordinary shareholders funds	-2.2%	-1.0%
(iii)	Non interest expense to gross income	110%	110%
(iv)	Net Interest income to average earning assets	53%	36%

STATEMENT OF CASH FLOWS FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2020
(All amounts in millions of Tanzanian shillings)

		Current Year 31.12.2020 TZS	Previous Year 31.12.2019 TZS
I:	CASH FLOW FROM OPERATING ACTIVITIES		
	Net income / (Loss)	316.23	13.26
	Adjustment for Non cash items:		
	Impairment / Amortizations	1,328.11	967.88
	Net changes in Loans and advances	2,968.82	174.36
	Gain/ Loss on sale of assets	(3.15)	(7.80)
	Net change in Deposits	(1,403.59)	(672.15)
	Net change in Short term Negotiable Securities	-	-
	Net change in other liabilities	(13.78)	658.74
	Tax paid	(337.01)	(210.00)
	Other	370.28	501.11
	NET CASH PROVIDED / (USED) BY	-	-
	OPERATING ACTIVITIES	3,225.90	1,425.39
II:	CASH FLOW FROM INVESTING ACTIVITIES		
	Divident receivable	-	-
	Purchase of Fixed Assets	(544.31)	(155.14)
	Proceed from sale of Fixed Assets/loan portifolio	4.75	11.53
	Purchase of Non Dealing Securities	-	-
	Proceed from sale of Non Dealing Securities	-	-
	Others	262.01	-
	NET CASH PROVIDED / (USED) BY	-	-
	INVESTING ACTIVITIES	(277.54)	(143.62)
		-	-
III:	CASH FLOW FROM FINANCING ACTIVITIES	-	-
	Repayments of Longterm Debt	-	(1,672.08)
	Proceeds from Issuance of Longterm Debt	-	-
	Proceeds from Issuance of Share Capital	-	-
	Payment of cash Dividends	-	-
	Net change in Other Borrowings	-	-
	Others	158.89	0.07
	NET CASH PROVIDED / (USED) BY	-	-
	INVESTING ACTIVITIES	158.89	(1,672.01)
IV:	CASH AND CASH EQUIVALENTS		
	Net Increase/(Decrease) in Cash & Cash Equivalent	3,107.24	(390.24)
	Cash & Cash Equivalent at the Beginning of the Year	8,595.91	8,986.15
	CASH AND CASH EQUIVALENT AT THE END OF THE YEAR	11,703.15	8,595.91

Mr.Yohane Kaduma
Chief Executive Officer
13th April 2021

Mr.Rogathe Godson
Chief Finance Officer
13th April 2021

Mr.Modest Kissima
Head of Internal Audit
13th April 2021

We, the under-named, non-executive members of the Board of Directors, attest to the correctness of the above statements, We declare that the statements have been examined by us and to the best of our knowledge and belief have been prepared in conformance with the instructions and are true and correct

Signed

1	Mr. Mwijage Bishota	Chairman	13th April 2021
2	Ms. Loyce Isanzu	Director	13th April 2021

CONDENSED STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY AS AT 31st DECEMBER 2020

	Share capital	Advance towards share capital	General provision reserve	Property and Equipment revaluation reserve	Retained earnings	Total
	TZS'000	TZS'000	TZS'000	TZS'000	TZS'000	TZS'000
At 1 January 2019	21,200,000	11,596	204,225	-	1,554,251	22,970,072
Transfer from General provision reserve	-	-	-204,225	-	204,225	-
Gain on revaluation of property and equipment	-	-	-	353,674	-	353,674
Deferred tax liability on revaluation gain	-	-	-	-106,102	-	-106,102
Loss for the year	-	-	-	-	-203,701	-203,701
At 31 December 2019	**21,200,000**	**11,596**	**-**	**247,572**	**1,554,775**	**23,013,943**
At 1 January 2020	21,200,000	11,596	-	247,572	1,554,775	23,013,943
Loss for the year	-	-	-	-	-439,705	-439,705
At 31 December 2020	**21,200,000**	**11,596**	**-**	**247,572**	**1,115,070**	**22,574,238**

VisionFund TANZANIA
East Africa Road
Aicc Building Serengeti wing, 5th floor
P.O. Box 1546 Arusha – Tanzania
www.vftz. co.tz

P +255 27 254 8218
F +255 27 254 8273
F +255 27 254 8273

VFT ni Benki Yetu, Naweka Akiba,Nakopa kwa Busara, Nakopa kuwekeza.

KILIMANJARO CO-OPERATIVE BANK LIMITED

KCBL
Together, Transforming Lives

AUDITED FINANCIAL STATEMENTS

ISSUED PURSUANT TO REGULATIONS 7 AND 8 OF THE BANKING AND FINANCIAL INSTITUTIONS (DISCLOSURES) REGULATIONS, 2014

STATEMENT OF FINANCIAL POSITION AS AT 31ST DECEMBER 2020
(Amount in thousands shillings)

		Current Year 31st Dec 2020	Previous year 31st Dec 2019
A.	**ASSETS**		
1	Cash	53,813	1,391
2	Balances with Bank of Tanzania	265,446	237,751
3	Investments in Government securities	-	-
4	Balances with other banks and financial institutions	7,553,100	1,128,056
5	Cheques and items for clearing	-	-
6	Inter branch float iterms	-	-
7	Bills negotiated	-	-
8	Customers' liabilities for acceptances	-	-
9	Interbank Loans Receivables	-	-
10	Investments in other securities	-	-
11	Loans, advances and overdrafts (net of allowances for probable losses)	264,322	223,571
12	Other assets	27,946	40,513
13	Equity Investments	-	-
14	Underwriting accounts	-	-
15	Property, Plant and Equipment	287,680	356,563
16	**TOTAL ASSETS**	**8,452,306**	**1,987,845**
B.	**LIABILITIES**		
17	Deposits from other banks and financial institutions	-	-
18	Customer deposits	5,621,725	5,829,578
19	Cash letters of credit	-	-
20	Special deposits	-	-
21	Payment orders/transfers payable	-	-
22	Bankers' cheques and drafts issued	11,046	16,441
23	Accrued taxes and expenses payable	204,414	215,630
24	Acceptances outstanding	-	-
25	Interbranch float items	-	-
26	Unearned income and other deferred charges	-	-
27	Other liabilities	743,765	675,165
28	Borrowings	-	-
29	**TOTAL LIABILITIES**	**6,580,950**	**6,736,814**
30	**NET ASSETS/(LIABILITIES)(16 minus 29)**	**1,871,356**	**(4,748,970)**
C.	**SHAREHOLDERS' FUNDS**		
31	Paid up share capital	13,761,662	6,529,002
32	Capital reserves	111,261	291,828
33	Retained earnings	(11,389,233)	(10,543,541)
34	Profit (Loss) account	(612,334)	(1,048,296)
35	Other capital accounts	-	22,037
36	Minority Interest	-	-
37	**TOTAL SHAREHOLDERS' FUNDS**	**1,871,356**	**(4,748,970)**
38	Contingent liabilities	-	-
39	Non performing loans & advances	317,847	1,529,827
40	Allowances for probable losses	108,456	1,257,800
41	Gross Loans and advances	470,919	1,559,250
42	Other non performing assets	98,141	79,128
D.	**SELECTED FINANCIAL CONDITION INDICATORS**		
(i)	Shareholders Funds to total assets	22.14%	-238.90%
(ii)	Non performing loans to total gross loans	67.50%	98.11%
(iii)	Gross loans and advances to total deposits	8.38%	26.75%
(iv)	Loans and advances to total assets	3.13%	11.25%
(v)	Earning assets to Total Assets	5.57%	48.04%
(vi)	Deposits Growth	-3.57%	13.43%
(vii)	Assets growth	325.20%	-50.89%

STATEMENT OF COMPREHENSIVE INCOME FOR THE YEAR ENDED 31ST DECEMBER 2020
(Amount in thousands shillings)

		Current Year 31st Dec 2020	Previous Year 31st Dec 2019
1	Interest Income	91,318	58,041
2	Interest Expense	102,089	102,353
3	Net Interest Income (1 minus 2)	**(10,771)**	**(44,312)**
4	Bad Debts Written -Off	-	-
5	Impairment Losses on :Loans and Advances	76,198	(15,168)
6	**Non Interest Income:**	**129,590**	**107,771**
	6.1 Foreign Currency Dealings and Translation Gains/ (Loss)	-	-
	6.2 Fees and Commissions	34,706	35,954
	6.3 Dividend Income		-
	6.4 Other Operating Income	94,884	71,817
7	**Non Interest Expenses:**	**653,850**	**1,437,706**
	7.1 Salaries and Benefits	466,140	812,772
	7.2 Fees and Commission	26,522	49,072
	7.3 Other Operating Expenses	161,188	575,862
8	**Operating Income/ (Loss)**	**(611,229)**	**(1,359,079)**
9	**Income Tax Provision**	**1,105.00**	**0**
10	**Net Income / (Loss) After Income Tax**	**(612,334)**	**(1,359,079)**
11	**Other Comprehensive Income (itemize)**		
12	**Total Comprehensive Income/(loss) for the year**		
13	Number of Employees	22	32
14	Basic Earnings Per Share	0	0
15	Number of Branches	1	1
SELECTED PERFORMANCE INDICATORS			
(i)	Return on Average Total Assets	-7.24%	0.39%
(ii)	Return on Average Shareholders' Fund	-32.72%	-1.65%
(iii)	Non Interest Expense to Gross Income	330.48%	78.40%
(iv)	Net Interest Income to Average Earning Assets	-2.29%	1.70%

STATEMENT OF CASH FLOWS FOR THE YEAR ENDED 31ST DECEMBER 2020
(Amount in thousands shillings)

		Current year 31st Dec 2020	Previous year 31st Dec 2019
I:	**Cash flow from operating activities:**		
	Net income (Loss)	(612,334)	(1,359,079)
	Adjustments for:		-
	- Impairment/Amortization	14,451	12,134
	- Prior Year Adjustment	-	24,385
	- Depreciation	68,883	63,489
	- Net change in Loans and Advances	(40,751)	153,734
	- Gain/loss on Sale of Assets	-	-
	- Net change in Deposits	(213,248)	269,213
	- Net change in Short Term Negotiable Securities		
	- Net change in Other Liabilities	57,384	750,081
	- Net change in Other Assets	(1,883)	64,252
	- Tax Paid		
	- Others (specify)		
	- Due to other banks	(1,516,755)	-
	Net cash provided (used) by operating activities	**(2,244,253)**	**(21,791)**
II:	**Cash flow from investing activities:**		
	Dividend Received	-	-
	Purcharse of Fixed Assets	-	-
	Proceeds from Sale of Fixed Assets	-	-
	Purchase of Non-Dealing Securities	-	-
	Proceeds from Sale of Non-Dealing Securities	-	-
	Others (Adjustment on Property Plant and Equipment)	-	-
	Net cash provided (used) by investing activities	**-**	**-**
III:	**Cash flow from financing activities:**		
	Repayment of Long-term Debt	-	-
	Proceeds from Issuance of Long Term Debt	-	-
	Proceeds from Issuance of Share Capital	7,232,660	(834,800)
	Payment of Cash Dividends	-	-
	Net Change in Other Borrowings	-	-
	Others (specify)		(87,928)
	Net Cash Provided (used) by Financing Activities	**7,232,660**	**(922,728)**
IV:	**Cash and Cash Equivalents:**		
	Net Increase/ (Decrease) in Cash and Cash Equivalents	**4,988,407**	**(944,519)**
	Cash and Cash Equivalents at the Beginning of the Quarter/Year	**1,367,197**	**2,311,716**
	Cash and Cash Equivalents at the end of the Quarter/Year	**6,355,604**	**1,367,197**

STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY AS AT 31/12/2020

(Amount in thousands shillings)

Current Year	Share Capital	Share Premium	Retained Earnings	Regulatory Reserve	General Provinsion Reserve	Others	Total
Balance as at 1st January, 2019	**7,363,802**	**-**	**(9,497,408)**	**9,097**	**806**	**453,543**	**-1,670,160**
Profit for the year	(834,800)	-	(1,359,079)	-	-	-	(2,193,879)
Other Comprehensive Income	-	-	-	-	-	-	-
Transactions with owners	-	-	(87,929)	-	-	-	(87,929)
Dividends Paid	-	-	-	-	-	-	-
Regulatory Reserve	-	-		12,644	-	-	12,644
General Provision Reserve	-	-		-	(511)	-	(511)
Others	-	-	(647,421)	-	-	(161,714)	(809,135)
Balance as at 31st December, 2019	**6,529,002**	**-**	**(11,591,837)**	**21,741**	**295**	**291,829**	**(4,748,970)**
Balance as at 1st January, 2020	**6,529,002**	**-**	**(11,591,837)**	**21,741**	**295**	**291,829**	**(4,748,970)**
Profit for the year	7,232,660	-	(612,334)	-	-	-	6,620,326
Other Comprehensive Income	-	-	-	-	-	-	-
Transactions with owners	-	-	-	-	-	-	-
Dividends Paid	-	-	-	-	-	-	-
Regulatory Reserve	-	-	(89,519)	89,519	-	-	-
General Provision Reserve	-	-		-	(295)	-	(295)
Others	-	-	292,123	-	-	(291,829)	294
Balance as at 31st December, 2020	**13,761,662**	**-**	**(12,001,567)**	**111,260**	**-**	**-**	**1,871,356**

The above extracts are from the financial statements of the Bank for the year ended 31st December,2020 which have been prepared in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS).The financial statements were audited by INNOVEX AUDITORS and received unqualified Opinion.The financial statements were approved by the Board of Directors on 14th April, 2021 and signed on their behalf by:

Name	Signature	Date
1. Dr GERVAS M. MACHIMU, CHAIRMAN, BOARD OF DIRECTORS	....	14th April 2021
2. MRS. CHIKU ISSA ,VICE CHAIR PERSON BOARD OF DIRECTORS	....	14th April 2021

Raiola: Dortmund hawamuuzi Haaland

DORTMUND, Ujerumani

WAKALA wa Erling Haaland, Mino Raiola amesema kuwa klabu ya Borussia Dortmund haitaki kumuuza mchezaji huyo wa kimataifa wa Norway.

Mapema mwezi huu, Raiola na baba mzazi wa mchezaji huyo, walifanya vikao na uongozi wa Borussia Dortmund muda mfupi kabla ya kwenda Hispania ambapo iliripotiwa walizungumza na Barcelona pamoja na Real Madrid.

Baada ya kutoka Hispania, iliripotiwa wawili hao wangetua Uingereza kufanya majadiliano na baadhi ya klabu za Ligi Kuu England, Chelsea, Liverpool na Manchester City zikitajwa kama timu zitakazohusika.

Hatimaye Raiola aliweka wazi kinachoendelea kwa sasa kuwa Dortmund hawana mpango wa kumuuza mchezaji huyo.

"Dortmund hawataki kumuuza Haaland na hakuna vita kati yangu na Dortmund," alisema Raiola akinukuliwa na gazeti la Bild.

Raiola ameelezea kuwa; "Ninaweza kuthibitisha kuwa nilikuwa Dortmund. Mkurugenzi wa Michezo – Michael Zorc, aliweka bayana kuwa hawataki kumuuza Erling. Nina heshimu hilo, lakini haimaanishi ninakubaliana nalo. Hakuna vita kati yangu na Dortmund."

Real Madrid wamfuatilia Kane

MADRID, Hispania

REAL Madrid wanafuatilia kwa ukaribu nyendo za nyota wa Tottenham, Harry Kane na uwezekano wa Spurs kumuuza mshambuliaji huyo kipindi cha majira ya joto kinachokuja.

Nahodha huyo wa England, Kane anaripotiwa kujiandaa kufanya mazungumzo na Mwenyekiti wa Spurs, Daniel Levy na kocha Jose Mourinho, katika jitihada za kuzungumzia hatma yake klabuni hapo.

Taarifa zinaeleza kuwa Kane hafurahii kuwapo Spurs na anataka kupata mahali pengine ambako kutakuwa na ushindani zaidi, akiamini timu hiyo haijawa na ushindani wa kutosha kwenye Ligi Kuu England.

Hii inatajwa kuwa ndiyo itakuwa sababu ya yeye kuondoka kuelekea msimu ujao wa 2021/22.

Kwa mujibu wa taarifa iliyochapishwa na gazeti la Mundo Deportivo, Levy na Mourinho wote wanajiandaa kumuuza Kane, lakini hawatataka kuboresha moja ya wapizani wao wa Ligi Kuu England na hivyo wanataka kumuuza nje ya Uingereza.

Hii inawafanya Real Madrid kuwa kwenye nafasi nzuri ya kufufua nia yao ya awali ya kumnasa nyota huyo mwenye umri wa miaka 27, wakati Spurs wakimpa thamani ya kati ya pauni milioni 120 hadi 150 ambalo kimsingi linakuwa ni dili la bei nafuu ukifananisha na Erling Haaland kutoka Borussia Dortmund kwa eurao milioni 180.

Neto nje msimu mzima

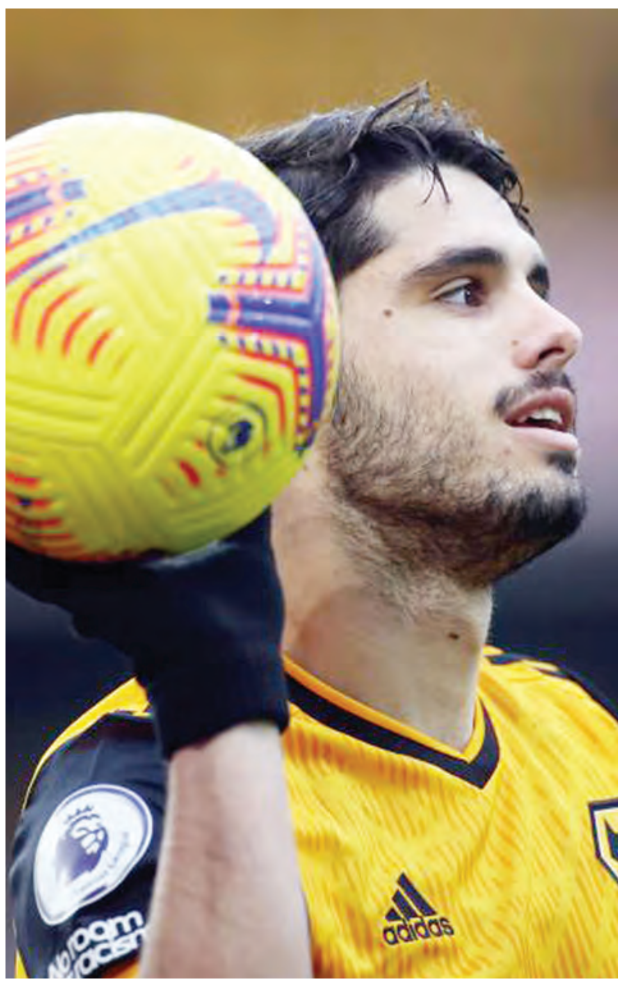

LONDON, England

MSHAMBULIAJI wa Wolves, Pedro Neto, anatarajiwa kuwa nje ya uwanja kwa muda wa msimu wote uliobaki kutokana na majeraha ya goti aliyoyapata kwenye mchezo dhidi ya Fulham.

"Neto alipata majeraha ya kifundo cha goti wakati wa mechi na Fulham," ilieleza taarifa ya Wolves.

"Atakuwa nje ya uwanja kwa kipindi chote cha msimu huu kilichobaki," ilisema taarifa ya klabu hiyo baada ya ushindi wa bao 1-0 dhidi ya Fulham Ijumaa iliyopita

Pedro amecheza mara 35 akiwa na Wolves msimu huu, huku akifunga mabao matano na kutoa pasi za mwisho tano.

Wolves pia wataendelea kukosa huduma ya beki wao Johny na Marcal ambao bado wapo chumba cha majeruhi.

Huku kiungo wao, Reuben Neves akipimwa kukutwa na maambukizi ya virusi vya corona na hivyo atakuwa nje ya kikosi kwa muda wa wiki mbili.

Wolves hawajawa na mwenendo mzuri sana wa uchezaji wao, huku wakiwa na alama 38 katika nafasi ya 12, wakishinda mechi 10 na kupoteza 13.

Wolves watacheza na Sheffield United Jumamosi hii bila ya nyota wao hao wanne.

Letshego

LETSHEGO BANK (T) LIMITED

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA 31.12. 2020

IMETOLEWA CHINI YA KANUNI YA 7 NA YA 8 YA KANUNI ZA MABENKI NA TAASISI ZA FEDHA (UONESHAJI) YA MWAKA 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31.12.2020

(Kiasi kwa millioni shilingi)

(Kiasi kwa shilingi '000)		31-Dec-20 Iliyokaguliwa	31-Dec-19 Iliyokaguliwa
A. MALI			
1	Fedha Taslimu	638	411
2	Salio katika Benki Kuu ya Tanzania	6 070	3 011
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	-	-
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	342	201
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	17	13
6	Miamala Baina ya Matawi	-	-
7	Bili zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa Kwa Benki Nyingine	-	-
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	27 793	25 916
12	Mali Nyingine	1 800	2 336
13	Uwekezaji wa Hisa	-	-
14	Akaunti za Udhamini	-	-
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	1 973	1 474
16	**JUMLA YA MALI**	**38 633**	**33 362**
B. DHIMA			
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	4 224	3 175
18	Amana za Wateja	9 753	7 057
19	Dhamana ya Malipo kwa fedha Tslimu	0	0
20	Amana Maalumu	0	0
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za kuhamisha	0	0
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	0	0
23	Limibikizo za Kodi na Gharama Zitakazolipwa	0	46
24	Dhima la Tozo Kwaajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Meneja	0	0
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	0	0
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo	0	0
27	Dhima Nyingine	1 041	1 953
28	Madeni	6 811	8 253
29	**JUMLA YA DHIMA**	**21 828**	**20 484**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI (16 KUTOA 20)**	**16 805**	**12 878**
C. FEDHA ZA WANAHISA			
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	45 007	38 457
32	Akiba ya Mtaji	0	0
33	Mapato Yaliyobakizwa	-25 579	-22 723
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	-2 623	-2 856
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	0	0
36	Stahiki ya wenye Hisa Chache	0	0
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**16 805**	**12 878**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	-	-
39	Mikopo chechefu (Zaidi ya Siku 30)	4 122	5 457
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	4 427	5 562
41	Mali nyingine chechefu	-	-
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	43%	39%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	13%	16%
		0%	0%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	231%	308%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	72%	77%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	97%	99%
(vi)	Ongezeko la Amana	37%	0%
(vii)	Ongezeko la Mali	16%	0%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31.12.2020

(Kiasi kwa shilingi '000)

(Kiasi kwa shilingi '000)		31-Dec-20 Iliyokaguliwa	31-Dec-19 Iliyokaguliwa
1	Mapato ya Riba	7 106	8 400
2	Gharama za Riba	(1 639)	(1 724)
3	Mapato Halisi ya Riba (1 kutoa 2)	5 467	6 676
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	(1 382)	(3 489)
5	Punguzo/Ongezeko la Tengo katika Mikopo	493	2 872
6	**Mapato yasiyo na Riba**	545	800
	6.1 Faida/(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	7	(96)
	6.2 Ada na Kamisheni	535	811
	6.3 Gawio	-	-
	6.4 Mapato Mengine	4	85
7	**Gharama Zisizo za Riba**	(7 708)	(7 956)
	7.1 Mishahara na Mafao	(4 272)	(4 391)
	7.2 Ada na Kamisheni	-	-
	7.3 Gharama nyingine	(3 436)	(3 565)
8	**Faida / (Hasara) ya Uendeshaji**	(2 585)	(1 097)
9	Tengo la Kodi ya Mapato	(38)	(1 603)
10	**Faida / (Hasara) Hasili Baada ya Kodi ya Mapato**	**(2 623)**	**(2 700)**
11	Mapato Mengine Yaliyojumulisha (bainisha)	-	-
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa**	**(2 623)**	**(2 856)**
13	**Idadi ya Waajiriwa**	128	145
12	Mapato kwa Hisa	N/A	N/A
13	Mapato ya Hisa zilizochujwa	N/A	N/A
14	**Idadi ya Matawi**	5	5
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI			
(i)	Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	-7%	-8%
(ii)	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa fedha za wanahisa	-9%	-10%
(iii)	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	-121%	-102%
(iv)	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazo Zalisha	20%	24%

Signed by:

Andrew Tarimo
(Mkurugenzi Mtendaji)

Rashid Sendoro
(Mkaguzi wa ndani)

Lydia Machangu
(Meneja wa Fedha na Utawala)

Katika kuandaa taarifa hizi za fedha, sera za uendeshaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita (kama kulikuwa na mabadiliko katika sera za uandaaji taarifa za fedha katika kipindi cha mwaka sasa,

Simon Jengo
Chairman

Geofrey Mramba
Director

Sisi, tuliotajwa hapo juu, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benk na Taasisi za Fedha ya Mwaka 2006, nazinaonesha hali halisi.

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA MWAKA ULIOISHIA 31.12.2020

(Kiasi kwa millioni shilingi)

Mwaka wa Sasa 2020		Mtaji wa Hisa	Mtaji utokanao na hisa za upendeleo	Tengo la Ziada ya Jumla	Ziada ya Kisheria	Hasara Kusanyiko	Jumla
Salio la mwanzo wa mwaka		**29 937**	**8 520**	**0**	**0**	**-25 579**	**12 878**
1	Mapatao mengine yaliyojumuishwa	5 132	-	-	-	-	5 132
2	Tengo la ziada ya Jumla	1 418	-	-	-	-	1 418
3	Ziada Ya Kisheria	-	-	-	-	-	-
4	Mengineyo - (IFRS -9)	-	-	-	-	-	-
5	Faida /(Hasara) baada ya kodi ya mapatao	-	-	-	-	-	-
6	Mengineyo	-	-	-	-	(2 623)	(2 623)
7							-
Salio la mwisho wa mwaka		**36 487**	**8 520**	**-**	**-**	**(28 202)**	**16 805**
Mwaka Uliopita 2018							
Salio la Mwanzo wa Mwaka		29 237	8 520	291	0	-23 014	15 034
1	Mapatao mengine yaliyojumuishwa	700	-	-	-	-	700
2	Transfer to general Provision reserve	-	-	(291)	-	291	-
3	Tengo la ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-
4	Ziada Ya Kisheria	-	-	-	-	-	-
5	Faida /(Hasara) baada ya kodi ya mapatao	-	-	-	-	-	-
6	Mengineyo	-	-	-	-	(2 856)	(2 856)
7		-	-	-	-	-	-
Salio la Mwisho wa Mwaka		**29 937**	**8 520**	**-**	**-**	**(25 579)**	**12 878**

TANGAZO

CITIBANK TANZANIA LIMITED

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA ZILIZOKAGULIWA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA ULIOISHIA 31 DESEMBA 2020

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	2020 TZS '000	2019 TZS '000
Mapato ya Riba	31,302,946	34,374,542
Gharama za Riba	(12,191,777)	(10,580,178)
Mapato Halisi ya Riba	**19,111,169**	**23,794,364**
Ada na Kamisheni	4,645,837	6,234,137
Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	8,822,446	9,735,059
Jumla ya Mapato	**32,579,452**	**39,763,560**
Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	149,649	(188,618)
Jumla ya Mapato baada ya Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	**32,729,101**	**39,574,942**
Mishahara na Mafao	(7,974,742)	(9,826,203)
Uchakavu wa Mali	(1,905,423)	(659,508)
Gharama za kiutawala	(15,479,588)	(14,512,927)
	(25,359,753)	**(24,998,638)**
Faida /(Hasara) ya Uendeshaji	7,369,348	14,576,304
Tengo la Kodi ya Mapato	(2,312,847)	(4,406,371)
Faida Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	**5,056,501**	**10,169,933**
Mapato Mengine Yaliyojumuishwa		
– Mapato ambayo hayajakamilika	231,840	642,133
– Tengo la Kodi ya mapato ambayo hayajakamilika	(69,552)	(192,640)
Mapato mengine baada ya kodi ya mapato	**162,288**	**449,493**
Jumla ya Faida iliyojumuishwa	**5,218,789**	**10,619,426**

VIASHIRIO VYA UFANISI

	2020	2019
Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Fedha za Wanahisa	5.11%	9.80%
Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Mali	0.38%	1.17%
Uwiano wa gharama na mapato	77.84%	63.17%
Uwiano wa mapato halisi ya riba kwa mali zinazozalisha	1.67%	3.11%
Uwiano wa Mapato yasiyo ya riba kwa Pato	41.34%	40.16%
Uwiano wa Mikopo kwa amana za wateja	27.34%	44.27%
Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	0.00%	0.00%
Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	85.76%	88.19%
Ongezeko la Mali	53.70%	-5.99%
Ongezeko la Mikopo Halisi kwa wateja	5.63%	69.95%
Ongezeko la Amana za wateja	71.06%	-11.69%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA MWAKA ULIOISHIA 31 DESEMBA 2020

	Mtaji wa Hisa TZS '000	Akaunti nyingine za mtaji TZS '000	Mapato Yaliyobakizwa TZS '000	Tengo la ziada ya kisheria TZS '000	Tengo la ziada ya jumla TZS '000	Jumla TZS '000
Salio la mwanzo wa mwaka 1 Januari 2020	9,659,900	1,597,049	92,611,318	-	-	103,868,267
Faida Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	5,056,501	-	-	5,056,501
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	162,288	-	-	-	162,288
Jumla ya Faida iliyojumuishwa kwa mwaka	**-**	**162,288**	**5,056,501**	**-**	**-**	**5,218,789**
Gawio litakalolipwa	-	-	(10,169,934)	-	-	(10,169,934)
Hamisho la Tengo la Ziada	-	-	(1,582,094)	1,582,094	-	-
Salio la mwisho wa mwaka 31 Desemba 2020	**9,659,900**	**1,759,337**	**85,915,791**	**1,582,094**	**-**	**98,917,122**

	Mtaji wa Hisa TZS '000	Akaunti nyingine za mtaji TZS '000	Mapato Yaliyobakizwa TZS '000	Tengo la ziada ya kisheria TZS '000	Tengo la ziada ya jumla TZS '000	Jumla TZS '000
Salio la mwanzo wa mwaka 1 Januari 2019	9,659,900	1,147,556	92,054,612	-	2,386,773	105,248,841
Faida Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	10,169,934	-	-	10,169,634
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	449,493	-	-	-	449,493
Jumla ya Faida iliyojumuishwa kwa mwaka	**-**	**449,493**	**10,169,934**	**-**	**-**	**10,619,127**
Gawio lililolipwa	-	-	(12,000,000)	-	-	(12,000,000)
Hamisho la Tengo la Ziada	-	-	2,386,773	-	(2,386,773)	-
Salio la mwisho wa mwaka 31 Desemba 2019	**9,659,900**	**1,597,049**	**92,611,318**	**-**	**-**	**103,868,267**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA MWAKA ULIOISHIA 31 DESEMBA 2020

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	2020 TZS '000	2019 TZS '000
Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:		
Faida ya Uendeshaji	7,369,348	14,576,304
Marekebisho kwa Ajili ya:		
Uchakavu wa Mali	1,905,423	659,508
Uchakavu wa haki ya matumizi ya mali	640,895	1,398,645
Faida/(hasara) ya mapato mengine yaliyojumuishwa -mali	42,446	(44,413)
Faida/(hasara) ya mapato mengine yaliyojumuishwa -dhima	25,618	(38)
Gharama za tengo katika mikopo	(23,012)	(230,267)
Mapato Halisi ya Riba	(19,111,169)	(23,794,364)
Faida juu ya uuzaji wa mali na vifaa	(29,208)	-
	(9,179,659)	**(7,434,625)**
Mabadiliko katika shughuli za uendeshaji wa mali na madeni		
Mikopo Halisi kwa wateja	(16,971,700)	(124,153,485)
Amana za benki nyingine	(52,634,829)	51,757,522
Uwekezaji wa Amana za Serikali	5,514,341	863,159
Hifadhi ya chini ya kisheria	(9,333,574)	9,952,676
Mali Nyingine	(21,973,713)	18,849,449
Amana za Wateja	485,095,659	(90,329,638)
Dhima Nyingine	25,203,007	(16,641,702)
Fedha iliyozalishwa kutokana na shughuli za uendeshaji	**405,719,532**	**(157,136,644)**
Riba iliyopokelewa	31,302,946	34,374,542
Riba iliyolipwa	(12,191,777)	(10,580,178)
Kodi iliyolipwa	(2,703,497)	(4,763,497)
Fedha Halisi zilizotumika kwa shughuli za uendeshaji	**422,127,204**	**(138,105,777)**
Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji		
Ununuzi wa Mali za Kudumu	(1,261,294)	(1,392,957)
	29,208	-
Fedha Halisi Zilizotumika kwa Shughuli za Uwekezaji	**(1,232,086)**	**(1,392,957)**
Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha		
Malipo kwa ajili ya dhima ya kukodisha	(1,181,304)	(1,393,721)
Gawio lililolipwa	-	(12,000,000)
Fedha Halisi Zilizotumika kwa Shughuli za Kifedha	**(1,181,304)**	**(13,393,721)**
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Mwaka	**329,592,135**	**482,484,590**
Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	422,127,204	(138,105,777)
Fedha Halisi Zilizotumika kwa Shughuli za Uwekezaji	(1,232,086)	(1,392,957)
Fedha Halisi Ziilizotumika kwa Shughuli za Kifedha	(1,181,304)	(13,393,721)
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Mwaka	**749,305,949**	**329,592,135**

WARAKA MIZANIA KWA MWAKA ULIOISHIA 31 DESEMBA 2020

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	2020 TZS '000	2019 TZS '000
MALI		
Fedha Taslimu na Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	133,165,746	70,972,698
Mikopo Halisi kwa benki	674,660,811	307,636,432
Chombo cha kifedha kinachotokana na Mali	2,121	44,567
Uwekezaji katika Amana za Serikali	150,449,567	155,732,071
Mikopo Halisi kwa wateja	319,223,382	302,210,380
Mali Nyingine	38,356,233	16,400,809
Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	9,210,251	9,854,380
Mali ya kodi ya kampuni	698,929	208,172
Haki ya matumizi ya mali	5,180,568	1,398,645
Malipo ya kodi yanayotarajiwa baadae	3,093,162	3,262,819
Hundi na miamala ya Kushughulikiwa	243,262	413,300
JUMLA YA MALI	**1,334,284,032**	**868,134,273**
DHIMA		
Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	904,063	53,538,892
Amana za Wateja	1,167,796,367	682,700,708
Chombo cha kifedha kinachotokana na Dhima	25,618	-
Dhima Nyingine	61,995,778	26,622,836
Dhima ya kukodisha	4,645,084	1,403,570
JUMLA YA DHIMA	**1,235,366,910**	**764,266,006**
FEDHA ZA WANAHISA		
Mtaji wa Hisa Uliolipwa	9,659,900	9,659,900
Akaunti Nyingine za Mtaji	1,759,337	1,597,049
Tengo la ziada ya jumla	1,582,094	-
Mapato Yaliyobakizwa	85,915,791	92,611,318
Jumla ya fedha za wanahisa	**98,917,122**	**103,868,267**
Jumla ya fedha za wanahisa na dhima	**1,334,284,032**	**868,134,273**

Taarifa hizi zilipitishwa na Bodi ya Wakarugenzi tarehe 31 Machi 2021 na kutiwa saini kwa niaba yake na::

Geofrey Mchangila
Ofisa Mtendaji Mkuu

Andulile Mwakalyelye
Mjumbe wa Bodi

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2014, na zinaonesha hali halisi.

Godwin Rutashobya
Mkaguzi Mkuu wa Ndani

Yande Panya
Mjumbe wa Bodi

Andulile Mwakalyelye
Mjumbe wa Bodi

Michezo

Alhamisi Aprili 15, 2021

Nipashe

RAIOLA: DORTMUND HAWAMUUZI HAALAND HABARI UK 21

UTAKUBALI TU...

Winga wa Simba, Luis Miquissone, akipiga hesabu za kumtoka Kiungo wa Mtibwa Sugar, Abubakar Ame, katika mechi ya Ligi Kuu Bara iliyopigwa Uwanja wa Benjamin Mkapa jana na Simba kushinda mabao 5-0. **PICHA: JUMANNE JUMA**

MWAMBUSI AWABADILISHIA DOZI MASTRAIKA YANGA SC

Na Saada Akida

IMEKWISHA! Hayo ni maneno ya Kaimu Kocha Mkuu wa Yanga, Juma Mwambusi, ambaye amesema amewapa 'programu' maalumu washambuliaji wake ili watumie vema nafasi za kufunga zitakazopatikana katika mechi za Ligi Kuu Tanzania Bara ambayo imezidi kuwa ngumu.

Akizungumza na gazeti hili jijini Dar es Salaam jana, Mwambusi alisema kila idara katika timu hiyo haikosi upungufu, lakini kwa sasa ameimarisha nguvu na mipango kwa washambuliaji wake ambao anahitaji pia waongeze umakini wanapokaribia lango la wapinzani.

Mwambusi amesema wanafanya kazi kubwa ya kutengeneza nafasi, lakini umaliziaji umekuwa ni tatizo linalowatafuna mastraika wake na kikosi hicho.

"Hizi nafasi ni muhimu sana kuhakikisha zinatumika vizuri, kwa sababu ligi imeshakuwa ngumu, mechi iliyopita dhidi ya KMC, tulishindwa kupata ushindi kwa sababu hatukuzitumia vema nafasi tulizozitengeneza na kulazimisha sare.

"Lazima tupambane kupata ushindi katika michezo iliyokuwa mbele yetu, hakuna kingine ambacho tunakitafuta kwa sasa ni kupigania pointi tatu kila mechi iliyopo mbele yetu," alisema kocha huyo.

Alisema malengo waliyokuwa nayo kwa sasa ni kupambana kutafuta pointi muhimu katika michezo iliyobakia ikiwamo dhidi ya Biashara United ambao watacheza Jumamosi kwenye Uwanja wa Benjamin Mkapa.

Simba yabisha hodi kileleni

Yazamisha mkono mzima kwenye mfuko wa sukari ya Mtibwa, Kagere naye amshusha Dube mbio za Kiatu Ligi Kuu Bara huku...

Na Adam Fungamwango

MABAO mawili yaliyofungwa na Mnyarwanda Meddie Kagere, Wazambia Clatous Chama na Rally Bwalya na lingine la Luis Miquissone raia wa Msumbiji, yalitosha kuilaza na 'viatu' Mtibwa Sugar kwa kichapo cha 5-0 katika mechi ya Ligi Kuu Bara iliyopigwa Uwanja wa Benjamin Mkapa, Dar es Salaam jana.

Kwa ushindi huo mnono iliyoupata Simba katika mechi yake hiyo ya 21 msimu huu, inaifanya kupanda nafasi ya pili ikifikisha pointi 49, pointi mbili tu nyuma ya kinara wa Ligi Kuu, Yanga yenye alama 51, lakini yenyewe ikiwa mbele kwa mechi tatu huku Azam iliyoshuka dimbani mara 25, ikishuka hadi nafasi ya tatu na pointi zake 47.

Lakini mabao hayo mawili ya Kagere yamemfanya kukwea kileleni na katika orodha ya wafungaji, akifikisha mabao 11, akimpita Mzimbabwe Prince Dube wa Azam FC aliyecheka na nyavu mara 10.

Simba ilianza biashara mapema tu dakika ya nane ilipoandika bao lake la kwanza kupitia kwa kiungo wake Chama, ambaye alipiga mkwaju wa faulo uliokwenda moja kwa moja wavuni.

Faulo hiyo ilitokana na Miquissone kuchezewa vibaya nje kidogo ya eneo la hatari, mfungaji akiupeleka mpira kulia kwa golikipa Aboutwalib Mshery.

Dakika 10 baadaye Bwalya alipeleka mpira upande ule ule wa kulia aliopeleka Mzambia mwenzake kwa kipa na kuipatia Simba bao la pili, baada ya krosi safi iliyochongwa na Shomari Kapombe.

Mtibwa walifanya mashambulizi mawili ya hatari dakika ya 30 na 31 wakati George Makang'a alipowatoka mabeki wa Simba na kubaki na kipa Aishi Manula, lakini akapiga shuti kubwa juu huku mwenzake Ally Makarani akiwa anaomba apasiwe afunge, lakini pia Jaffar Kibaya aliikosesha timu yake bao alipopiga mpira nje baada ya pasi safi kutoka kwa Haruna Chanongo.Alikuwa ni Kagere alipoandika bao la tatu dakika ya 42, baada ya kuwahadaa mabeki wa Mtibwa, akageuka na kupiga shuti hafifu la chini, lakini la ufundi lililokwamia wavuni na kuandika bao la tatu.

Kagere tena, dakika tano baada ya mapumziko, aliwainua vitini mashabiki wa Simba kwa kupachika bao la nne alipopata pasi safi kutoka kwa Bwalya ambaye naye alipokea pasi kutoka kwa Miquissone.

Miquissone, alipigilia msumari wa mwisho kwenye 'jeneza' la Mtibwa kwa kupachika bao la tano, alipopokea pasi safi ya kisigino kutoka kwa Chama, akapiga mpira kwa ufundi, uliokatika na kujaa wavuni.

Baada ya mabao hayo, wachezaji wa Simba walionekana

GAZETI HILI HUTOLEWA NA KUCHAPISHWA NA THE GUARDIAN LIMITED, S.L.P 31042

9 770856 541002